Protecția SLOVEI ROMÂNEȘTI

SĂ nu credeți cumva că fotografia chioșcului de ziare pe care o publicăm alăturat a fost luată la Budapesta, la Berlin sau la Paris. Nu, ea este imaginea unui chioșc oarecare din mijlocul Bucureștilor. Căci în Capitala României Mari, cu cât ne apropiem de centru, cu atât din vitrinele librăriilor și depe tăbliile chioșcurilor de ziare, dispare slova românească.

Există un snobism dăunător, care îndeamnă pe bucureștean să citească — chiar când nu cunoaște prea bine limba străină — franțuzește sau nemțește. Regăsim aci, probabil, influența secolelor trecute, când greaca sau franceza erau limbi culturale, iar românește vorbiau numai mujicii.

Cât de dureros și rușinos totodată, să vezi un tânăr spilcuit cu un teanc de ziare vechi franțuzești la subțioară, în care desigur nu va găsi nimic interesant, dar pe care le-a cumpărat și le poartă cu emfază, pentru că „domnul nu poate citi ziarele românești". Și la o analiză obiectivă, aceste ziare sunt mai prejos decât ale noastre și în nici un caz nu pot interesa un cititor român.

O doamnă în tren discuta literatură și vădea o competență uimitoare în ceeace privește ultimele producțiuni franceze și germane. Aceeaș doamnă, fără sfială, ne-a mărturisit că nu cunoaște decât foarte vag literatura română: nu citise nici un roman de Sadoveanu sau de Rebreanu.

Este cât se poate de curioasă și întristătoare această stare de spirit dela noi. Literatura română, contemporană, nu este mai prejos, din punct de vedere, al calității sale, și al genurilor, decât a multor popoare de cultură veche. Ea are încă de luptat nu numai cu obicinuința de-a citi a mulțimei, nu numai cu snobismul puținilor cititori, dar și cu avalanșa de literatură proastă și eftină, care ne vine liber din străinătate.

La optsprezece milioane de locuitori, România nu are decât cincisute de mii de cititori de gazetă. La optsprezece milioane de locuitori, nici o carte românească nu atinge un tiraj mai mare de zece mii de volume! Nu există revistă care să se tipărească în mai mult de șaizeci de mii de exemplare. La poporul nostru cititul n'a ajuns încă o necesitate. El este un lux și primul lucru pe care cineva îl suprimă în vremuri de o lipsă chiar relativă. Cartea e cea dintâi sacrificată. In alte țări, cititul e prima necesitate, la fel cu bucata de pâine. Muncitorul german șomeur, din ajutorul pe care-l primește, sacrifică o parte, ca să-și cumpere o revistă sau un magazin. Ne-a fost dat să vedem la Zürich, cum un intelectual ajuns în mare mizerie, din francul pe care l-a căpătat de pomană, dela un om milos, a plătit cincizeci de cenți pentru o carte. La noi, numai cine își poate plăti toate gusturile, și aperitivul, și cinematograful, și prăjitura, se îndură să dea câțiva lei pentru o revistă sau un roman. Ba dacă e posobil și aceștia preferă să citească revista sau cartea de împrumut.

Dat fiind acest număr mic de cititori, — dacă ținem seama că snobismul răpește o parte, pe acei cari citesc publicațiuni străine — înțelegem în ce situație dificilă rămâne slova românească. O revistă, o carte, un ziar, implică munca unui număr mare de oameni: ca să fie tipărită e nevoe de mașini, de lucrători și de capital, e nevoe de alt capital important pentru răspândirea cărții sau a revistei. Și la toate acestea se adaugă concurența publicațiunilor străine.

Limba germană se vorbește și e răspândită pe o mare parte din suprafața globului; la fel limba franceză. Incă și mai mulți sunt acei cari cunosc limba engleză. Orice carte, orice ziar tipărit, într'una din aceste limbi, va găsi cititori pe toată suprafața pământului. Milioane și milioane de cititori. La New-York, în fiecare jumătate de oră apare câte un ziar, și în fiecare ceas câte o carte. Toate aceste cărți și ziare se tipăresc în sute de mii de exemplare. Sute de romane, de magazine apar în Germania. Tipografiile uriașe nu mai prididesc cu tipărirea lor. Mijloacele moderne permit răspândirea lor la depărtări mari .

O carte sau un ziar, cu cât e tipărit în mai multe exemplare, cu atâta prețul de cost revine mai eftin. Deasemenea, venitul autorului, socotindu-se la exemplar, va fi — la un tiraj mare — mic în ceeace privește unitatea, dar foarte mare în total.

Hârtia românească — pentru producția industriei naționale — costă la noi de două și de trei ori mai scump, decât hârtia în străinătate. Dar pe când hârtia albă, care urmează să fie tipărită, e supusă la intrarea în țară la taxe vamale prohibitive, aceeaș hârtie tipărită cu literatură străină, este complet liberă la import. Aceasta este o nouă dificultate, cu care au de luptat editorii noștri.

Toate aceste considerațiuni înseamnă o concurență neloială a slovei străine, pentru țara noastră, unde numărul cititorilor e mic, unde cititul e considerat un lux, și unde snobismul răpește încă, în favoarea tiparului străin, o parte din acești cititori. Se impune — la fel ca în celelalte ramuri de activitate, — o protecție pentru cartea, ziarul sau revista tipărită în țară.

Voim ca modalitatea în care s'ar putea produce această protecție s'o găsim pe baza unei anchete făcute între oamenii luminați ai țării Primul care a răspuns la această anchetă a noastră, a fost domnu profesor DAN RADULESCU, al cărui răspuns îl publicăm mai jos

Iubite Domnule Director,

Ca „specialist în chestii de criză" mă rogi să încep răspunsurile la ancheta dumitale, relativ la criza slovei românești.

Bineînțeles, că neavând decât depărtate legături cu literatura, nu mă voi ocupa decât de partea economică a chestiunii.

Așadar să încep:

— Există o criză economică a cărții literare românești, a revistei și a ziarului românesc? Și cum se manifestă?

Socot că există și ea se manifestă prin subconsumația *acestor produse. Cărțile românești de literatură, la fel cu revistele și magazinele se vând din ce în ce mai puțin.*

— Cari sunt cauzele ei?

La prima vedere întrebarea dv. pare superfluă, căci cauza pare a fi unică și evidentă: sărăcirea tot mai adâncă a intelectualilor. Criza tiparului e una din manifestările corolare ale crizei generale. Cu toate că acest adevăr e indiscutabil, explicarea aceasta e simplistă și ceeace e mai grav, paralizantă. *Concluzia la care ajungem, dacă ne oprim la această constatare superficială e următoarea: „Se citește tot mai puțin, pentrucă lumea e tot mai săracă. N'avem ce face, decât să așteptăm până va trece criza generală, în care criza cărții e un corolar inevitabil. Singura atitudine e pasivitatea fatalistă".*

Ce înseamnă aceasta însă? Scriitorii noștri găsesc tot mai greu un editor. Instituțiile de editură își micșorează tot mai mult activitatea. literatura și publicistica românească intră tot mai adânc în adormire. Și aceasta tocmai acum, când eflorescența artistică-literară e tot mai vie și mai valoroasă, când technica tiparului și a ilustrației, când posibilitatea de contribuție culturală a revistei și magazinului a ajuns mai aproape de nivelul european. Intrebarea dv. nr. 2 capătă un tâlc deosebit, prin legătura ei organică cu chestiunea nr. 3.

— Cum putem lupta împotriva crizei cărții?

Dar mai întâi, putem lupta? Există mijloace de luptă și șanse de izbândă?

Răspund categoric da şi o pot dovedi. Să ne reîntoarcem la cauzele crizei cărţii româneşti. Mai există o cauză pe care nimeni n'o vede până nu-i atragi atenţia, dar atunci sare în ochi, pentru ori cine: E concurenţa zdrobitoare a cărţilor, revistelor şi magazinelor străine.

Ce însemnează aceasta pentru bietul tipar românesc, o poate vedea fiecare cititor, privind un chioşc de ziare, din gările sau oraşele mari, sau vitrinele celor mai multe din librăriile noastre (care nu sunt şi edituri). Va fi edificat: cartea, revista, magazinul, jurnalul românesc sunt „săracul de după uşe", umil şi disparent, semn că chioşcul sau vitrina e din România.

Se citesc şi se vând incomparabil mai multe cărţi şi reviste străine decât româneşti.

De ce? Cari sunt cauzele? Să le examinăm. Sunt cărţile străine eftine, care inundă piaţa noastră, mai bune, din punct de vedere literar sau al intelectului decât cărţile literaţilor noştri? Sunt revistele şi magazinele care inundă chioşcurile, mai bine scrise, mai bine ilustrate, mai interesante, de-un nivel superior technic şi cultural decât ale noastre?

In acest caz am zice că dintr'un anumit punct de vedere publicistica noastră îşi merită soarta.

Dar nu-i adevărat!

Cărţile germane şi franceze, care se cumpără mai mult şi inundă vitrinele şi chioşcurile, înnecând piaţa românească, sunt inferioare în marea lor majoritate şi din toate punctele de vedere, mediei producţiei literare a falangei scriitorilor noştri. Nu cea ce are mai bun literatura străină inundă piaţa cărţii, ci pacotila, gunoiul literar al apusului. Ilustratele şi revistele noastre bune nu sunt inferioare, nici din punct de vedere technic, nici artistic, nici cultural, celor străine.

Dacă sunt învinse de producţia străină, e că există alţi factori, cari n'au nimic comun cu valoarea artistică, interesul şi calitatea.

Aceşti factori sunt:

Condiţiile technice, în care se află în mod natural producţia străină, reclama bine organizată şi snobismul publicului nostru, care mai are azi bani ca să cumpere o revistă sau o carte.

Primul factor: Cu cât o carte sau o revistă se vinde într'un număr mai mare de exemplare, cu atât preţul de vânzare poate fi mai redus. O carte sau o revistă care se vinde într'o mie sau două de exemplare, costă pe editor cu cel puţin 150—200 la sută mai mult decât una care se vinde în 50.000—100.000.

O revistă, o carte străină de speculă, se tipăreşte în zeci şi sute de mii de exemplare, care se vând în toate părţile, în toate ţările. Cartea românească însă ca şi revista şi magazinul n'are decât cititori interni, români. Tirajul ei e practic foarte limitat. Cât timp intelectualii români mai puteau să-şi permită luxul să cumpere o carte, lucrul mai mergea. Micşorarea salariilor şi sărăcirea generală au împuţinat mereu numărul acestora. Tot mai mult a predominat în rândurile lor numărul snobilor, cari nu cumpără pentru a citi ci din snobism: să-i vadă lumea că au pe masă cărţi, reviste, jurnale, etc. străine şi nu româneşti. Aceşti doi factori reuniţi sunt îndestulători să ne explice cum producţia similară şi inferioară străină ucide producţia românească. Şi aceasta constitue o primejdie culturală gravă, împotriva căreia trebue să reacţionăm. Cum? Metoda se impune ca o concluzie a rândurilor de mai sus:

TAXAREA PACOTILEI LITERARE STRAINE ŞI A MAGAZINELOR, ZIARELOR ŞI ILUSTRATELOR CU 100%, IN FAVOAREA CARŢILOR ŞI PERIODICELOR BUNE ROMANEŞTI.

Un timbru egal cu preţul de vânzare tipărit se aplică pe fiecare carte, ziar sau periodic străin. Produsul acestor timbre se repartizează editurilor fie direct, fie ca scădere a taxelor fiscale respective şi scriitorilor ca premii şi ajutoare.

E inutil să discutăm prea în detaliu technica de realizare.

Scopul răspunsului meu a fost să arăt că publicitatea artistică românească poată fi ajutată şi că e de un interes naţional să fie ajutată.

DAN RADULESCU

Zece supraoameni, simbolul timpului lor

Continuare din pag. 4-a

propie însă în sensul că tot ceeace spun, tot ceeace proclamă găseşte îndată aprobarea tuturor, supunere şi ascultare. Fiecare dintre ei are în domeniul său milioane de aderenţi. Dacă Gandhi izbeşte imaginaţia, aceasta nu se datorează numai faptului că e un mistic. Există în lume foarte mulţi mistici, cari trăesc şi se roagă ca şi dânsul, dar nici un om n'a îndrăsnit ca dânsul, să se înfăţişeze la palatul din Bukingham, în cămaşă şi sandale.

La fel ca între Ford şi Gandhi există o afinitate între Lindbergh şi Einstein. Ambii sunt nişte aventurieri. Pentru Einstein aventura a fost de ordin fizic; Lindbergh simbolizează îndrăzneala care-i reuşeşte. E curios să constaţi că admiratorii lui Lindbergh sunt şi admiratorii lui Einstein. Acest mare matematician n'a străbătut Oceanul, n'a înfruntat furtunile, n'a sfidat elemente. Dar milioane de oameni urmăresc cu atenţie opera lui, pentru care el desfăşoară acelaş curaj, aceeaş constanţă a judecăţii, aceeaş metodă de pregătire, care a distins pe marele inventator. Unul a sfidat elementele cerului, celălalt pe cele ale lui Euclid.

Nu fără oarecare teamă apropiem pe cei doi ultimi supraoameni: Chaplin şi Shaw.

Graţie enormei difuziuni a cinematografului, Chaplin, la fel cu Conan Doyle, a imprimat în spiritul contemporanilor un caracter. Dânsul e paiaţa cu suflet mare. După cum Homer a fost părintele poeziei, Charlie e părintele râsului.

Metoda lui Shaw e de a contrazice totdeauna ceeace aude în jurul său şi face aceasta cu foarte mult spirit şi humor. Oricine vrea să fie contrazis, n'are decât să se adreseze lui; va fi servit imediat.

Shaw ca şi Charlie au simţul humorului.

Şi acum să încheiem lista. Câţi din aceşti supra-oameni vor rămânea posterităţii?

ARITMETICA

— „Frumoasă femee, doamna Piscupescu!!!"

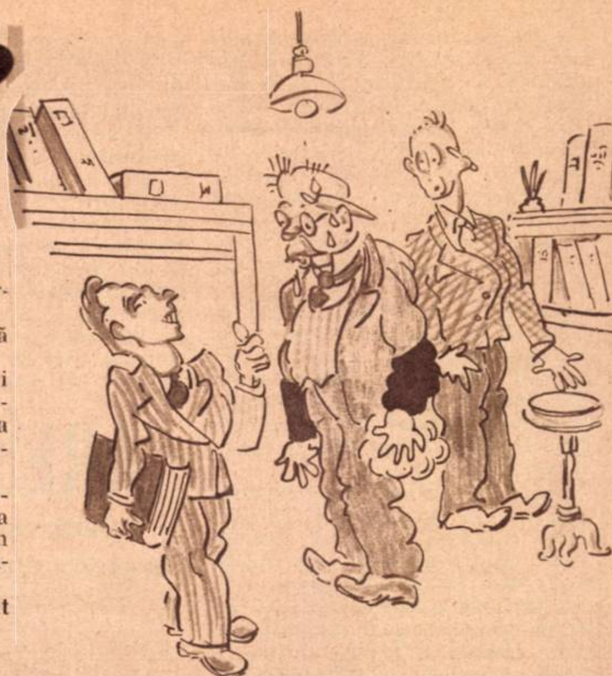
— „Ehei, s'o fi văzut dumneata acum cincisprezece ani, când era cu zece ani mai tânără.

DECE?

Piratul danez înainte de a părăsi Anglia: — „Pe zeul Thor, amice Sigurd, sunt într'o situaţie disperată. Nu pot să-mi amintesc pentru ce mi-a făcut nevastă-mea nodurile la mustaţă".

Nervozități

Sus: — *„Domnul șef vă roagă să treceți imediat pe la dumnealui... Cred că e vorba de scrisoarea de eri”...*

VIAȚA a devenit o încercare prea grea pentru omenire? Sunt dezechilibrele nervoase o stare la care ajung astăzi fatalmente bărbații și femeile, dela o anumită vârstă în sus?

Numeroase sunt aspectele ce sugerează aceste două întrebări și savanții caută să determine în ce proporții corespund ele realității.

De consultăm rapoartele statisticienilor experți, vedem că în ospiciile lumei cazurile de nebunie de diferite feluri și-au sporit mult numărul. Unii biologi deduc din aceasta că demența ar pune treptat stăpânire pe rasa omenească, ca o rezultantă a sbuciumului, a vitezei și a multor altor neplăceri pe care i le ridică în cale viața modernă.

Alți experți tot atât de competenți, recunosc că pensionarii ospiciilor s'au înmulțit dar refuză deducția ce s'a tras din acest fapt. Schimbarea constă în aceea că astăzi, din cei atinși de nebunie, se prezintă neurologilor și se internează în ospicii un mai mare procent decât înainte, ceeace are darul de a spori cifra statistică, nu însă și adevăratul procent de desechilibre nervoase.

Tot în acest domeniu, experții încearcă să stabilească dacă micii școlari sunt astăzi mai obosiți și mai irascibili, decât cei de acum câteva decenii, când școala cu imperfectul și greoiul său program era singurul mijloc de cultivare; dacă oamenii zdraveni nu sunt în genere mai nervoși și mai ușor de „sdruncinat” decât înainte; dacă cetățenii marilor metropole nu suferă de pe urma sgomotului și a trepidației în mijlocul cărora trăiesc, sau dacă nu cumva acestea îi stimulează, sporindu-le valoarea eforturilor, făcându-i mai utili și dându-le chiar senzația fericirei.

Dăm aci câteva desene ce ilustrează situații care cu siguranță că sunt cunoscute celor mai mulți dintre dvs.: a individului care se plimbă pe bulevard și tresare, întrebându-se de nu l-a bătut cumva pe umeri un creditor, nervii bătrânului contabil, când îl cheamă „șeful”, etc.

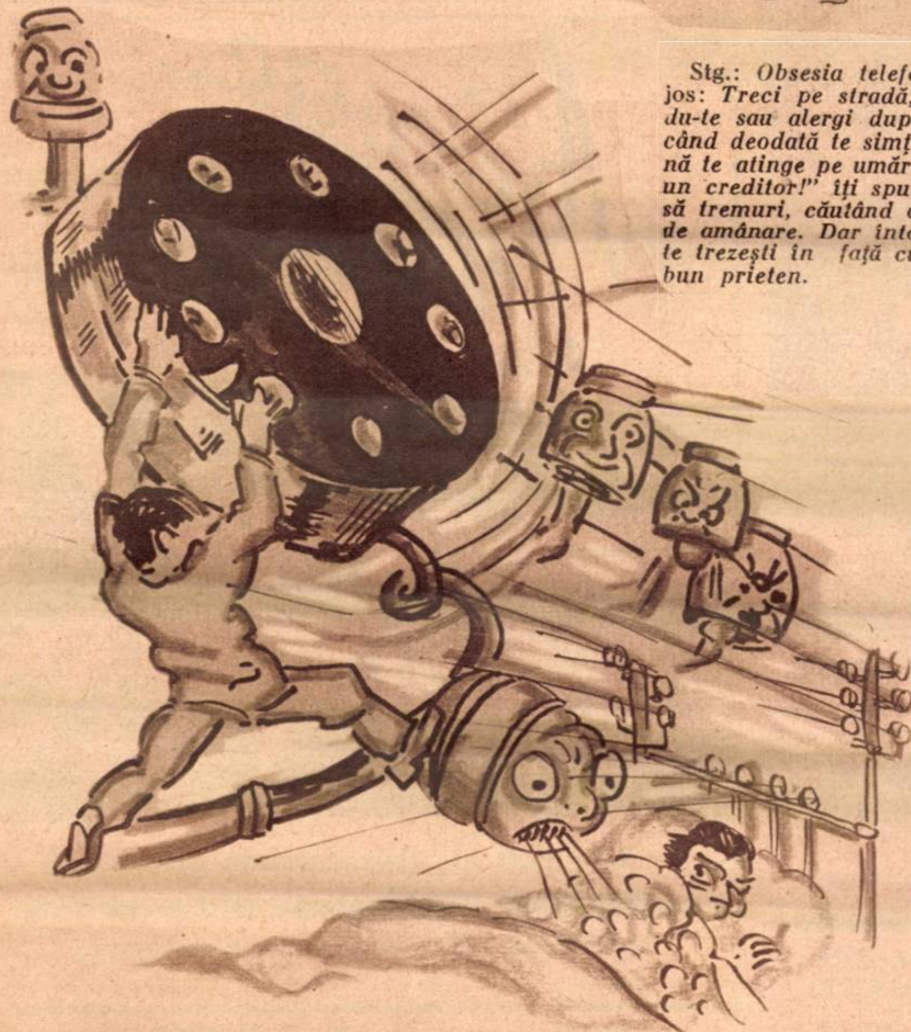
Dar aceste consecințe depind în mare parte de construcția nervoasă a individului și deci reacția variază dela caz la caz. Astfel, neurologii au avut ocazia să constate că unii indivizi devin nervoși, nu pot dormi și prezintă simptomele anemiei, de pe urma sgomotului pe când alții sunt stimulați și se simt bine în mijlocul vacarmului de mare metropolă.

Acest fenomen se observă și în mediul tineretului școlar. O anchetă făcută aci a căutat să determine presupusul rău ce se face sănătății copiilor prin ceeace se numește: *„silnicile metode”* ale pedagogiei de astăzi. Persoa- care s'au ridicat împotriva acestor ame încărcate susțin că o muncă prea intensivă atacă nervii copilului și-l surmenează, expunându-l tuberculozei și altor maladii, pentrucă-i reduce rezistența trupului față de microbi. Tot din aceste motive s'au criticat și lucrările pe care școlarii sunt obligați să le facă acasă. Mai departe, aceiași domni ridică plângeri asupra faptului că studenții sunt lipsiți în viața de toate zilele de liniștea academică ce se presupune că ar predomina în sălile universităților și că sunt forțați sau convinși să-și asume tot felul de ocupații pe lângă cea școlastică. Aci revine argumentul că abuzul de eforturi și tensiunile nervoase prea mari surmenează și **îmbolnăvesc chiar tineretul universitar.**

Dar iată că statisticile nu sprijină a-

Dr.: *Când te asaltează creditorii și nu vrei să fi acasă, trebue să legi și botul câinelui, ca să nu latre.*

Stg.: *Obsesia telefonului;* dr. jos: ***Treci pe stradă, plimbându-te sau alergi după afaceri, când deodată te simți că o mână te atinge pe umăr. — „Hait! un creditor!” îți spui și începi să tremuri, căutând o formulă de amânare. Dar întorcându-te, te trezești în față cu cel mai bun prieten.***

ceastă aserţiune. Oridecâteori se apucă un expert să facă măsurători şi cântăriri printre studenţi şi compară cifrele obţinute astfel cu înregistrări similare din generaţii anterioare de studenţi, observă că tineretul de astăzi prezintă o remarcabilă superioritate în privinţa sănătăţii, a staturei, vigoarei fizice etc., asupra celui de acum câteva decenii.

Controversa aceasta e însă aplanată de medici prin teoria mai sus pomenită şi anume că: efectele pe care ritmul vieţei de astăzi le produce asupra studentului, depind de structura intelectuală şi mai ales nevoasă a acestuia.

Se pare că atât în universităţi cât şi în celelalte ramuri ale societăţei umane, există două tipuri distincte de indivizi: unii cărora le place efortul cât mai brutal şi cât mai intens, sgomotul şi trepidaţia, iar alţii, cărora le trebue linişte, o lipsă completă de frământări şi cari în alte condiţiuni se îmbolnăvesc.

Un mare neurolog a emis acum câteva luni părerea că nu o aglomerare de senzaţii, de evenimente sguduitoare ci *monotonia* e cea care stă în mare parte la baza sporirii cazurilor de demenţă din ospicii. Autorul acestei ciudate teorii este D-rul R. C. Armour, care şi-a expus de curând vederile înaintea unui congres de neurologi ţinut la Toronto, Canada.

D-rul Armour a declarat că o mare parte din pacienţii săi vin din acele case, unde zilele se scurg una la fel cu cealaltă, fără nici un eveniment marcant. Părerea sa este că în asemenea case ar fi mai bine pentru toţi membrii familiei, dacă perceptorul sau creditorii ar sosi pe neaşteptate, dacă tatăl ar face din când în când câte o escapadă, iar mama câte o *„scenă”*. Ar fi astfel mai puţină monotonie, mai multă stimulaţie spirituală şi deci mai multă sănătate.

Un alt fapt ce pare să vină în sprijinul acestei teorii, este acela că majoritatea demenţilor sunt produşi de ocupaţiunile numite în genere sedentare, unde evenimentele sunt relativ rare şi eforturile reduse. Fenomenul acesta poate fi însă interpretat în două moduri. In loc să credem că monotonia profesiunilor sedentare determină dezechilibre nervoase, am putea presupune că aceste ocupaţiuni atrag în juru-le tocmai pe acei indivizi dotaţi cu un sistem nervos uşor de desaxat cărora eforturile şi frământările le-ar fi nefaste.

După cum vedeţi, cititorul are latitudinea de a alege între opiniile de mai sus; dar veţi recunoaşte totuş, că şocuri ca acelea pe care desemnatorul le ilustrează în această pagină nu sunt ceva nou pe lume.

Drept e că omul preistoric n'a cunoscut nici creditori şi nici perceptori, cari să-l acosteze pe stradă sau să-i bată pe neaşteptate la intrarea cavernei, dar la fiecare aventurare în pădure îşi risca viaţa, pentrucă vrăjmaşii umani îi pândiau calea, ascunşi pe după arbori, gata să-l ţintească cu praştia, sau să-i trimită o săgeată; tufişurile mascau fiare flămânde, iar sub ierburile înalte se aflau şerpi veninoşi. Sgomotul făcut de căderea unei nuiele dădea primitivului emoţii cu mult mai violente decât cea pe care o încearcă omul modern, bătut pe umăr prin surpriză, de către un cunoscut oarecare.

Şi iarăş omul modern care primeşte o scrisoare din partea băncei unde-şi are banii se găseşte într'o situaţie ce nu poate fi comparată nici pe departe cu cea a strămoşului său din timpurile medievale, care primia pe neaşteptate o scrisoare dela rege şi n'avea idee de i se ordona pe această cale, să plece undeva într'un războ de ani de zile, de era ridicat la rangul de Duce sau de era condamnat la moarte.

Un secretar particular e astăzi turburat în visele sale de obsesia unui ordin al patronului său, de teama unei observaţii sau, în cel mai rău caz, de eventualitatea pierderei postului. Au fost însă timpuri când monarhii îşi decapitau secretarii sau îi prăjiau pe îndelete, în untdelemn, pentrucă făcuseră o greşală, aşternându-le cuvintele pe hârtie sau aduseseră înainte-le un individ pe care nu ar fi vrut să-l vadă.

Vedeţi deci că dacă şocurile zilnice, care asaltează astăzi viaţa fiecăruia din noi, dela contabil până la pietonul ce se plimbă alene pe străzi, nu pot fi considerate drept valoroase stimulente pentru inimă şi creer, cum susţine D-rul Armour, ele nu sunt în nici un caz mai numeroase şi mai puternice decât cele încercate de oamenii preistorici, începând cu troglodytul şi încheindu-se cu ultimii noştri predecesori.

I. B.

ARESTAREA PROFESORULUI FORŢU

Mulţimea în faţa Palatului de Justiţie în ziua judecării apelului contra mandatului de arestare.

D. Prof. FORŢU

Tânărul scriitor şi poet român Victor Wittner, care locueşte la Berlin ca prim-redactor al excelentei reviste „Der Querschnitt” şi a cărui comedie „Un anumit domn Herbst” a repurtat recent un strălucit succes la „Deutsches Volkstheater” din Viena, cu Felix Bressart în rolul titular.

Dintr'o scrisoare

„Scumpul meu prieten, arta de a reuşi în viaţă, mai ales în materie de căsnicie, este să rămâi totdeauna stăpânul în casă şi totuş să ştii că satisfaci micile capricii ale soţiei. Ia exemplu dela mine: eu fac totdeauna ceeace vrea nevasta, iar ea face ceeace vrea ea...”

IN PAGINA 28-a PUBLICĂM INTERESANTA
RUBRICĂ DE BRIDGE

într'o GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ

VIZITATORII grădinilor zoologice îşi au fiecare favoriţii lor, printre pensionarii menajeriei, adesea din motive ce trebuesc să pară bizare celor cu alte predilecţii. Imi aduc astfel aminte de un demnitar civil, care nu se mai sătura contemplând broaştele ţestoase din Aquariumul grădinei din Londra şi de o doamnă ce-şi delecta ochii cu un înfiorător piton (şarpe uriaş) pentrucă acesta era originar din regiunea unor plantaţii de cauciuc, asupra cărora admiratoarea avea acţiuni la o bancă.

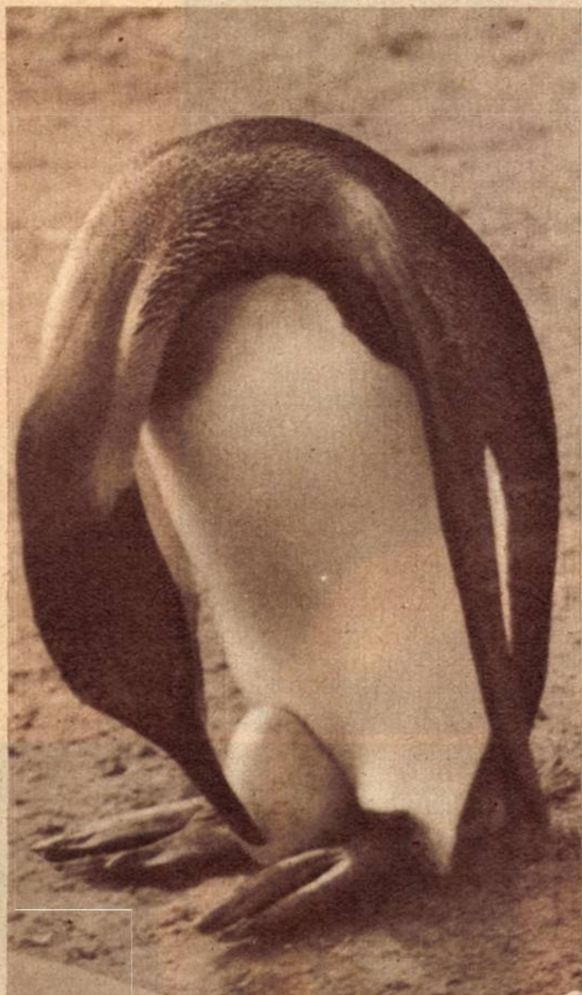
Există însă şi animale ce întrunesc sufragii universale. Printre acestea, vin în primul rând maimuţele cu aspecte umane, care, cu cât sunt mai aproape de *„homo sapiens"* cu atâta plac mai mult.

Cimpanzeul se bucură de numeroase simpatii, dar şi el la rândul lui, face călduroase primiri vizitatorilor săi. Cu o blândă indiferenţă faţă de controversele privitoare la teoria evoluţiei, a verigelor ce lipsesc în acest lanţ, etc., controverse ce ar putea înfierbânta pe cei de dincolo de gratii, deslănţuind violente discuţii, el descreţeşte frunţile, şi delectează asistenţa prin admirabila-i dispoziţie.

Sus: *Un vultur african;* stânga: *Papagal Kakadu;* jos: *Un grup de lei, în repaos.*

Nu există spectacol mai amuzant şi mai gustat într'o menajerie, decât un ceai între cimpanzei. Drept e că se întâmplă uneori ca un picior să nimerească într'o farfurie cu fructe, sau ca o ceaşcă cu lapte să fie luată drept vas pentru clătitul degetelor — dar nu ştiu zău care din noi n'a făcut asemenea erori în primii ani ai copilăriei?

Cimpanzeii apreciază mult aplauzele, dar îşi dau foarte repede seama când se râde *„de"* ei şi nu *„cu"* ei. Am avut ocazia să fac această constatare acum câţiva ani, sând sa' permis unui pui de cimpanzeu nu de mult obicinuit cu societatea omenească, să ia parte la un „dejun de gală", unde se servi în mod impecabil şi pătruns par'că de un fel de solemnitate, — în cursul prezentării diferitelor feluri, — de şervete, cuţite, furculiţe etc. Veni apoi desertul şi în mijlocul mesei fu pus un vas enorm, plin cu cireşe. La vederea fructului său favorit, Jimmy — aşa se numia maimuţa — îşi uită manierele de gentleman şi ne mai amintindu-şi decât că venia de pe ţărmurile Congo-ului, începu să bată din palme, scoţând mici strigăte de bucurie. Un formidabil hohot de râs salută atunci de cealaltă parte a gratiilor, această subită explozie de entuziasm. In mai puţin de o clipă, fructele fură uitate şi puiul de maimuţă îşi acoperi faţa cu mâinile, copleşit de ruşine şi mâhnire — scenă pe cât de neaşteptată, pe atât de mişcătoare.

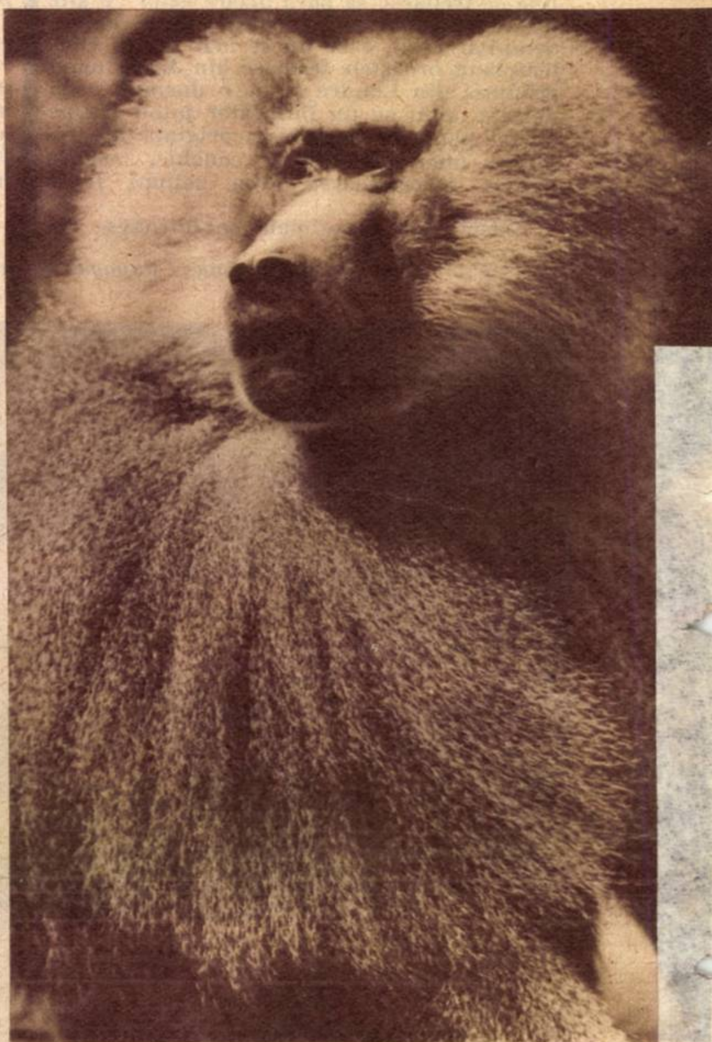
Trebue să ştiţi însă că cimpanzeii nu sunt supuşi unui dresaj special în vederea spectacolelor de mai sus. Intreaga performanţă se produce în modul cel mai spontan. Aşa cum am învăţat şi noi s'o facem, luând mesele alături de cei mai în vârstă decât noi, aceste maimuţe cu minţi copilăreşti, se deprind treptat cu manierele civilizaţiei, mâncând la un loc cu îngrijitorii lor.

Inteligenţa unui cimpanzeu în cel mai înalt stadiu de desvoltare, echivalează cu a unui copil de trei ani — şi aci se opreşte. Un cimpanzeu faimos al grădinei, anume „Sally", ajunsese să numere până la nouă, dar n'a putut trece niciodată mai departe.

Asupra instinctului de imitaţie al cimpanzeului, se pot face cu greu exagerări. Se obişnueşte repede a purta vestminte şi nimic nu-i produce o mai mare bucurie, decât o pereche de mănuşi, pe care şi le pune după toate regulile, caricaturizând gesturile unui Don-Juan dela Piccadilly. Rămâne însă maimuţă.

Abia împlineşte cincisprezece ani şi e senil; devine atunci sălbatec, solitar şi morocănos, lăsând locul unei generaţii mai tinere şi mai agreabile, asemănându-se

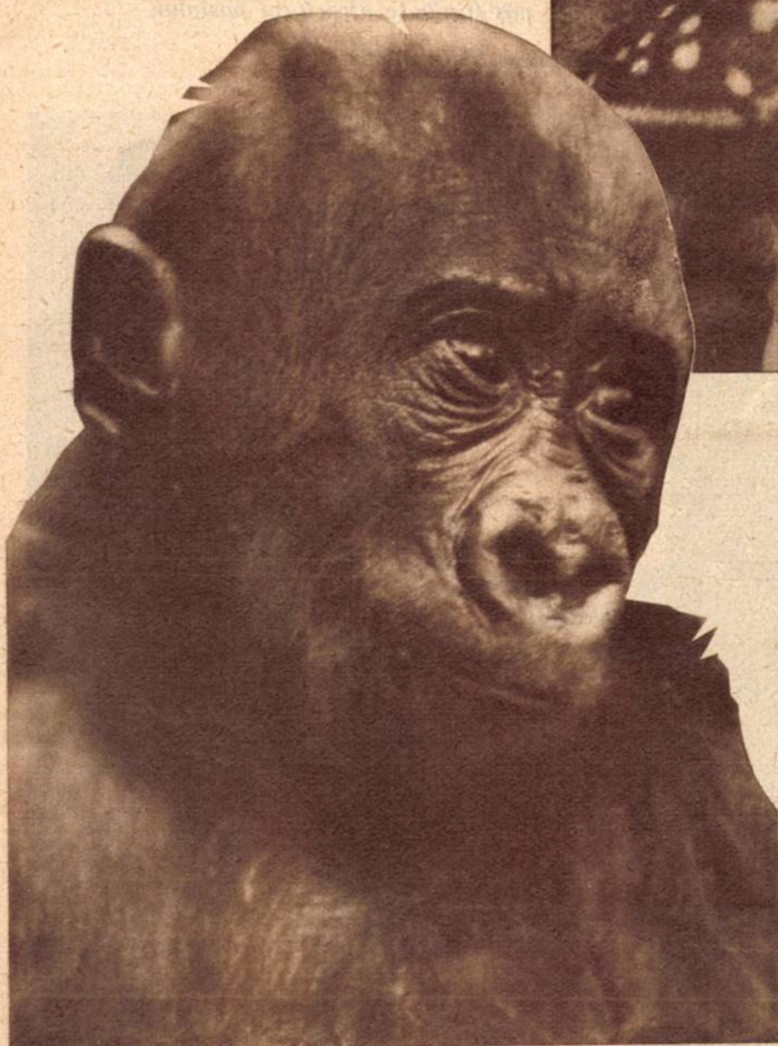

St. sus: *Un pinguin;* dr. sus: *Un cangur australian;* stânga: *O zebră, în grădina zoologică din Hamburg;* dr.: *Pavianul, o rasă de maimuţe care dispare.*

mult în această privință cu cea mai apropiată rudă umană a sa, pigmeul din Africa Centrală. Gorila e şi ea tot atât de înrudită cu omul, dar dispoziția sa cu mult mai morocănoasă, o împiedecă să culeagă simpatiile cimpanzeului.

După maimulță, leul are cele mai mari succese. Animalul acesta, dacă e bine hrănit creşte chiar şi în Nordul Scoţiei. Whipsnade Park ,spre exemplu, a primit acum snade Park, spre exemplu, a primit acum de rachitism. Expuşi unei clime reci dar întotdeauna bine hrăniţi, ei căpătaseră în decurs de un an blăni groase şi erau tot

atât de voinici ca orice fel de leu, crescut în Africa tropicală.

Fiziceşte, leul e foarte adaptabil, dar din nefericire nu tot astfel se întâmplă şi cu inteligenţa sa. Acum câţiva ani, leoaica unei menajerii din Melbourne a fătat câţiva pui, dintre cari unul fu dat în grija unei căţele-terrier. Puiul crescu repede şi în trei ani îşi privia dădaca dela înălţime, ceeace n'o împiedica însă pe aceasta să-l domine. Acest rege al animalelor se apropia docil, la cel mai mic mârâit al căţelei şi nu îndrăsnia să mănânce până când aceasta nu-i da voie. Tirania căţelei atrase în cele din urmă atenţia generală şi pentru a se pune capăt numeroaselor proteste din partea vizitatorilor, se efectuă o separaţie. Leul îşi uită curând binefăcătoarea, dar micul terrier chelălăi zi şi noapte, până când i se dădu un alt pui de leu spre îngrijire.

Leii achiziţionează cu greu idei noui. In parcurile dela Whipsnade, ei se urcă imediat ce se lasă noaptea, pe un platou ce-i aduce la un nivel cu zebrele, situate la o jumătate de milă depărtare. Dacă vântul suflă dinspre zebre către lei, aceştia din urmă, deşi bine hrăniţi, încep să ragă şi continuă astfel până când vântul îşi schimbă direcţia. Tot astfel în Regent's Park, au sosit de curând doi lei, cari au cunoscut odată arena circului. Ei bine, fiecare Miercuri seara, când cântă aci muzica militară, aceste animale sunt cuprinse de o ciudată însufleţire şi încep a se cabra, în aşteptarea bicelor ce nu mai şueră şi a pistoalelor ce nu mai pocnesc, pe când ceilalţi pensionari din această specie, trăiţi mereu în captivitatea menajeriei, îşi continuă neturburaţi somnul.

Tigrul este un animal magnific, cu mult mai curagios şi mai feroce decât leul obicinuit, dar nu atrage totuş atenţia publicului în măsura celui dintâi.

Datorită caraghioslâcurilor la care se dedau în încercarea de a declanşa generozitatea publicului, urşii se prenumără printre pensionarii favoriţi ai grădinilor zoologice. Urşii polari sunt în special remarcabili prin faptul că, contrar presupunerilor generale, frigul nu le place, ci adoră căldura. Ei refuză să intre iarna în eleşteul lor, dacă temperatura a coborît sub cincizeci de grade (Fahrenheit) dar în zilele calde de vară, îi puteţi vedea stând în plin soare la amiază delectându-se cu căldura care pe toţi ceilalţi pensionari ai menajeriei, chiar pe cei veniţi din tro-

(Continuare în pag. 13)

Dr. sus: *O specie de antilopă;* st. sus: *O gorilă tânără;* sus: *Un câine şi o pisică, cari trăesc în cea mai perfectă armonie;* dreapta: *Un marabu, filozoful lumii păsărilor.*

DE VORBA CU UN PEŢITOR

Cum să ne CĂSĂTORIM?

Jos: *Speakerul postului de emisiune din Los Angeles, s'a îndrăgostit de vocea speakeriţei staţiunei din Philadelphia şi după un schimb original de corespondenţă radiofonică, s'au căsătorit în faţa microfonului lui New-York Broadcasting Company, naş fiindu-le directorul postului.*

Stg.: *O cerere în căsătorie.*

FAPTUL că şi căsătoria trece prin criză, nu 'nseamnă că ne găsim în faţa unei destrămări a căsătoriei. Din potrivă. Păcatele pe care le vădeşte, cer o îndreptare. Şi faptul că cele mai multe căsătorii s'au încheiat fără prea multă bătae de cap, se răsbună în nestatornicia acestor căsătorii.

Existau înainte vreme oameni maturi, bărbaţi şi femei cu experienţa vieţii, care mijloceau întemeerea căsătoriilor. E drept, pentru serviciul lor primeau un procent infim din dotă. Pe acea vreme şi căsătoriile erau mai durabile, iar divorţurile o raritate tot atât de în afară de normal ca un incendiu, sau înnecul unui transatlantic. Legea a lovit în peţitori (nu ştim din ce pricină) nevoind să recunoască dreptul lor bănesc.

A fost o greşală. **Situaţia mai mult decât precară, ironică şi** catastrofală a căsătoriilor moderne, dovedeşte că trebue să ne 'ntoarcem la metodele de altădată. Peţitorilor, mai cu seamă, trebue să li se dea respectul şi dreptul cuvenit, pentru mijlocirea unor legăminte de care depind vieţile a doi inşi, fericirea a două familii şi prosperitatea socială.

Că părerea noastră nu e fantezistă, ci bazată pe o temeinică realitate, ne dovedeşte împrejurarea, că numărul căsătoriilor deşi a scăzut, rămâne statornic — şi acest fapt se datoreşte reapariţiei peţitorului.

Am stat de vorbă cu un peţitor, om inteligent, bun cunoscător al moravurilor moderne şi totuş entusiast partizan al căsătoriei. Iată ce ne declară:

— Cu toată sărăcia care bântue în toate straturile sociale, afacerile mele de mijlocire între cei cari urmăresc să se căsătorească şi să-şi facă în acelaş timp un rost în viaţă, sunt în creştere. Criza de azi sileşte pe romanticii zănateci de altădată, să cugete practic. Căci mijlocirea mea nu exclude nici iubirea nici romantismul. Viaţa în singurătate, fără un tovarăş, e mai odioasă decât munca silnică. Şi cum lupta pentru existenţă e acum foarte grea şi bărbaţii caşi femeile nu mai au răgazul unei vieţi sociale largi, peţitoria devine iar o instituţie modernă.

De zece ani conduc acest salon de întrevederi şi pot afirma deci, că stau în mijlocul celei mai actuale realităţi.

Acum douăzeci de ani problema cea mai însemnată într'o căsătorie era *zestrea*. Acum nu mai joacă rolul dinainte de răsboi. Cunosc tineri cari n'au **nicio pretenţie bănească, încredinţaţi că** zestrea de un milion sau două se poate pierde în orice întreprindere nouă într'o jumătate de an. Ei caută mai curând fete de bună familie, adică ai căror părinţi şi rude să aibe relaţii în lumea comercială, industrială şi mai cu seamă politică. O fată ale cărei rude au relaţii în lumea politică, — de unde purced azi toate posibilităţile de viaţă, — e ca şi măritată. Ea are de ales între nenumăraţi pretendenţi şi e de-ajuns să aibe gust şi să fie inteligentă, pentru a lua pe cel mai capabil şi mai frumos.

Nici tinerilor nu li se mai cere să fie bogaţi, căci în locul capitalului nesigur, fetele şi femeile preferă un soţ cu serviciu sigur şi salariu fix. Multă vreme erau foarte căutaţi funcţionarii de stat; acum mai puţin. Nici ofiţerii nu se mai bucură de prestigiul masculin de odinioară, din pricină că orice tânăr care face sport le poate lua locul.

Dar o judecată generală în asemenea materie e totdeauna periculoasă. Oamenii sunt individuali şi gusturile la fel.

Iţi voi face o surpriză, desigur, mărturisindu-ţi că în afacerea mea rolul cel mai de seamă îl joacă acum nu banul, ci iubirea. Da, I U B I R E A.

Femei şi bărbaţi vin în salonul meu, nu spre a se căsători, ci spre a se îndrăgosti de cineva, cu care apoi, fireşte — şi aici intervin eu — să se căsătorească.

Am avut clienţi care umblau după zestre, bărbaţi ahtiaţi după

avere. Până la urmă s'au căsătorit cu o fată fără nici o zestre. Nu de mult am căsătorit un tânăr cu leafă destul de mică, cu o domnișoară frumoasă și cultă, având pe de-asupra o zestre de 800.000 de lei. O domnișoară din Iași care nu vroia să ia în căsătorie un tânăr din Vaslui, ca să nu fie prea departe de părinți, s'a căsătorit prin mijlocirea mea cu un tânăr din Arad — două zile cu trenul depărtare de Iași.

Preferințe fizice?...

Au rămas aceleași, de când lucrez în acest domeniu: moda nu s'a schimbat de loc! Domnii preferă tot blondele (evident, până se îndrăgostesc de o brună!) iar domnișoarele tot brunii (până se lasă cucerite de un tânăr blond).

Cu tot cazul mai sus citat, al domnișoarei care nu voia să-și părăsească părinții, fetele sunt încântate să fie cerute în căsătorie de soți care pleacă în țări străine și chiar în continente străine. *La donna è mobile.* Femeile sunt păsări călătoare.

E o prejudecată absurdă că numai fetele urâte sau tinerii cu vre-un defect se adresează pețitorului. Am avut între clienții mei mai totdeauna tineri foarte frumoși și fete bine făcute, care în fiecare an, de ziua aniversării își aduceau aminte de mine, vizitându-mă sau scriindu-mi. Căci, desigur, nimeni nu găsește nicăieri prilejul de a cunoaște un mai mare și mai variat număr de persoane, ca în salonul meu — și nici un interes mai sincer ca aceste întâlniri și cunoștințe să ajungă la un rezultat fericit.

Dacă n'aș fi împotriva intervențiilor de Stat, aș cere ca Statul să sprijine saloanele de căsătorii, ca al meu și pentru încurajarea lor, să acorde un premiu pentru fiecare căsătorie contractată. Căci întâlnirile în familie sunt azi foarte reduse, întâlnirile la teatru foarte rare și neconcludente. Sunt oare mai morale și mai frumoase întâlnirile brutale pe străzi, cu acostări vulgare, compromițătoare?... Sau sălile întunecoase ale cinematografelor?... Sau sălile îmbâcsite ametițoare și înșelătoare, de dans?.

In România, unde, precum ți-am spus, lucrez numai de zece ani, salonul meu e destul de bine cunoscut. Nu e însă cunoscut cum ar merita și — sincer vorbind — îmi pare rău că nu am concurenți. Aș voi să aflu că'n fiecare oraș mai de seamă, există un salon de căsătorie, discret dar cu reputație.

Am multe experiențe în această privință și ți le voi povesti odată, căci sunt extrem de interesante.

Nu de mult am fost autorul — fără să știu al unui subiect vesel de film. Iată-l:

O doamnă tânără de curând divorțată, a venit la mine, s'a înscris în listele mele cu toate informațiile necesare, sub numele de altădată, al părinților. I-am prezentat câțiva pretendenți, după aceea, și în sfârșit un medic cu care s'a logodit în urma aplanării de către mine a două sau trei dificultăți.

Intorcându-se acum o săptămână din călătoria de nuntă, tânăra soție mi-a făcut o vizită și mi-a destăinuit râzând, că noul soț pe care i l-am dăruit nu era altul decât... primul soț, de care se despărțise.

Dar astfel de glume se întâmplă rar. Căci... dacă numita doamnă s'ar fi căsătorit și întâia oară prin mijlocirea mea, nu divorța niciodată !...

La revedere !... Ești însurat?

— Da !

— Imi pare rău, zise râzând.

— De ce ?...

— Te aș fi însurat eu!

W.

INTR'O GRĂDINĂ ZOOLOGICĂ (Urmare din pag. 11-a)

pice îi reduce la stare de apatie.

Popularitatea hipopotamului se explică numai prin plăcerea omului de „a da de-a asvârlita". Când unul din aceste animale cască gura, vizitatorul întinde în mod instinctiv mâna, după o bucată de turtă dulce, sau alt comestibil, care fie că e adusă de acasă, fie că se găsește de vânzare la fața locului.

Acum câtava vreme, un pui de hipopotam a fost fătat chiar în grădina zoologică din Regent's Street. Cu o noapte înainte de „fericitul eveniment" s'au dat mamei câteva legături de paie, pe care aceasta le-a muiat în bazinul ei cu apă și le-a împrăștiat pe podeaua cuștei. Puiul a făcut întâi cunoștința cu pământul și preparativele mamei fuseseră determinate probabil de subita amintire a unor circumstanțe pomenite de ea în copilărie, pentrucă aceste animale văd lumina zilei într'un cuib de trestii umede, la marginea apei. Puiul cântăria 45 de kilograme și începu să înoate mai înainte de a putea umbla. Șase ore după ce-a fost fătat își urmă mama în apa bazinului din spațioasa lor cușcă, târându-se pe genunchi. Când scăldatul luă sfârșit, mama scoase puiul din apă, ridicându-l cu capul.

Girafa, de asemeni o favorită a publicului, nu-ți dă niciodată un semn de recunoaștere de ai fi chiar cel mai asiduu vizitator al menajeriei și secretul popularității ei rezidă probabil în dimensiunile și ciudata sa înfățișare. Dar, s'ar prea putea să nu știți că, cu cât e mai mare cu atât îi descrește valoarea bănească. Aceasta se datorește faptului că specimenele mari nu pot fi transportate, dat fiind că gâturile lor sunt prea lungi, pentru a putea fi trecute prin tuneluri. O girafă ce trece de 2.40 m. este cu neputință de vândut.

Printre păsări, papagalul deceptionează publicul, care pare a se aștepta la amuzante discuții cu el. Mai simpatizat e pelicanul, care constitue o inepuizabilă sursă de glume inofensive și este cea mai îndrăsneață pasăre sub-tropicală din Londra.

Nu încape îndoială că în regiunile unde trăește liber, ca animal sălbatec, pelicanul trece prin perioade de lipsă, căci încăpătoarea pungă situată sub plisc, nu-i numai o plasă cu care prinde pește ci și un fel de cămară, în care-și strânge provizii. S'a întâmplat ca în cursul celor două decenii, pelicanii din grădina zoologică și din Parcul St. James să moară mâncând hârtie. Astăzi însă, mulțumită numeroaselor coșuri de gunoaie distribuite în diferite colțuri ale parcului și progresului general survenit în educația publicului, nenorociri de felul acesta se produc mai rar. In trecut struții grădinii zoologice au pătimit și mai rău de pe urma publicului.

Am descris mai sus câteva din cele mai simpatizate animale ale Grădinei Zoologice. Dar și această simpatie este în mare parte o chestie de *„chacun a sont gout"*.

E. A.

Regele ȘMECHERILOR

CÂND se vorbește de-o excrocherie amuzantă și rară prin îndrăzneala cu care a fost săvârșită, povestitorul nu uită niciodată să citeze întâmplarea extraordinară a căpitanului „von Koepenick”, un simplu cismar german, cu numele adevărat de Voigt, care îmbrăcat în uniformă și-a bătut joc multă vreme de toate autoritățile imperiale, sub domnia lui Wilhelm I, însușindu-și fondurile publice cu o ușurință nemaipomenită.

Totuș, în Franța, s'a găsit cineva care să-l întreacă. Este drept că faptele s'au petrecut pe vremea rsboaelor napoleoniene, într'o epocă turbure, când deplasarea neîncetată a trupelor, cotropirea țărilor dușmane, lipsa oricărei poliții serioase și încetineala comunicațiilor, prilejuiau confuzii de nedescris.

Astfel că Anthèlme Collet poate să revendice titlul de rege al șmecherilor-excroci, iar pentru iscusința-i neasemuită în arta travestirii, pe acela de „Fregoli” al aventurierilor.

Adăugați apoi faptul că potlogarul acesta, înșelătorul, hoțul și, ca să sfârșim, ocnașul acesta, n'a făcut nici un neajuns oamenilor săraci; că s'a folosit de talentul lui numai în întâlnirile cu cei bogați și atunci când era vorba ca victima să fie Statul; că a știut să presare în toate isprăvile lui o măestrie într'adevăr comică... și veți recunoaște că în favoarea lui pledează o indulgență simpatică, aceiă ce se acordă marilor artiști ai râsului.

Sus: *Pe vremea Imperiului, un bătrân general, vecin cu bunicul lui Collet, spusese într'o zi că numai cu biciul sau cu bâta va eși un om de ispravă din năbădăiosul copil. Ca să se răzbune, tânărul Anthèlme, adună o puzderie de cofetari și doici, pe cari îi trimise la adresa generalului, a cărui soție era însărcinată.*

Procesiunea aceia neașteptată de... prăjituri și doici, îl scoase din sărite pe bătrânul ofițer!... Stg.: *Anthèlme Collet în temniță.*

(După gravuri vechi).

Collet, care se avansase inspector general de armată, se afla la Montpellier, unde se pregătia să inspecteze trupele. Dar șmecheria lui se descoperă: e arestat și închis în temniță. Intr'o zi, prefectului îi veni ideia nefastă de a-l oferi în spectacol pe acest celebru Collet, notabililor din oraș, adunați la Prefectură. Collet așteaptă momentul prezentării. Vede costumul unui bucătar, îl îmbracă, ia o tavă încărcată cu un pateu enorm, trece nestingherit prin sala de mâncare — și e liber!...

(După o gravură veche)

Anthèlme Collet s'a născut la 1785, în Belley, cu patru ani mai târziu de Brillat Savarin, regele mâncăcioșilor. Tatăl lui, soldat, fusese ucis în campania de pe Rhin, iar mamă-sa muri de mâhnire, la câtva timp după acela; orfanul avea nouă ani când a fost luat de bunicul lui, o fire brutală, care — spunea el — îl bătea, silindu-l să învețe cariera armelor. Intr'o zi, sătul de viața aceasta, băiatul fugi, căutând adăpost la unul din unchii lui, paroh în Châlon-sur-Saône. Dar, înainte de a pleca, avusese grijă să împrumute diferite sume de bani dela prietenii bunicului său. Acestea au fost debuturile în excrocherie ale viitorului nostru virtuoz.

Unchiului-preot, tânărul Collet îi spuse că vroia să intre în viața eclesiastică. Acesta, încântat de-o asemenea vocație, își duse nepotul în Italia, introducându-l într'o mânăstire, ca să înceapă acolo studiile-i religioase. Dar în scurtă vreme călugărașul se plictisi de asprimea acelei existențe și, într'o bună zi dispăru, ducându-se să ceară găzduire unui alt unchiu al lui, un fost militar. Acestuia, firește, Collet îi mărturisi că simția în el vocația militară. Unchiul îl înscrise la școala din La Flèche, de unde, la vârsta de optsprezece ani, trebuia să iasă cu gradul de sublocotenent.

Astfel, prin aceste două educații succesive și contradictorii, Anthèlme Collet căpătase noțiuni suficiente ca să-și joace cu succes rolul dublu ce-avea să-i umple existența viitoare, când purtând spada, când sutana preoțească și profitând în orice împrejurare de respectul ce-l inspira, ca să înșele buna credință a naivilor.

Iată-l așadar ofițer. E trimis în garnizoană la Brescia, în Italia. In timpul absenței căpitanului său, el deveni prietenul nevestii acestuia.

— „Femeia asta, — va spune el mai târziu, — a fost nevoită să lase de-o parte orice sentiment de pudoare, ca să-și ajungă scopurile, căci eu am fost totdeauna cast și peste măsură de timid...”

In orice caz, legătura aceasta, oricât a fost de scurtă, merită să fie amintită. La drept vorbind, a fost și singura care i s'a cunoscut de-alungul vieții lui aventuroase. Poate că într'adevăr, era la el un exces de timiditate, precum singur mărturisia, dar se poate să fi fost instinctul unei cumințenii prudente: în cariera ce-avea să și-o aleagă, nimic nu era mai primejdios decât cuceririle amoroase; deoarece mai totdeauna, femeile sunt acelea cari trădează și sunt piaza-rea a tinerilor certați cu societatea.

Dela Brescia, Collet fu trimis, cu regimentul lui, la asedierea orășelului Gaete. Se lupta pentru întâia oară; în cursul unui atac, cade rănit și e transportat la spitalul din Neapole. Rana nu era gravă, dar începuse să se cam sature de război, unde primești numai gloanțe fără să ai nici un alt folos. De aceea se hotărî să-și schimbe meșteșugul, își însuși banii ce-i lăsase unul din camarazii lui, mort, (singura faptă mârșavă pe care avea s'o regrete amarnic) și se duse să-l caute pe duhovnic ca să-i spună:

— Mi-am greșit vocația. Eu m'am născut ca să fiu preot!...

Mișcat, duhovnicul crezu că face bine ajutându-l pe Collet să dezerteze. Fostul locotenent își găsi refugiu într'o mânăstire din Caserta, învăță să predice și dădu celorlalți călugări pilde frumoase prin purtările lui exemplare. Iar când fusese vorba să se trimită un delegat, cu însărcinarea de a face chetă prin împrejurimi, Collet a fost ales drept cel mai indicat.

De atunci, când sub dimie sau sub sutana violetă, când în

uniformă, aventurierul nostru dădu lovitură după lovitură, înşelând naivitatea, ori unde o întâlnia.

Isprăvile lui sunt atât de numeroase, încât ar fi cu neputinţă să le cităm pe toate. Vom aminti numai pe cele mai importante, care sunt în acelaş timp şi cele mai amuzante.

Preot, strângând bani pentru fondul bisericesc — vă închipuiţi şi dv.! — Collet păstrează pentru sine toate sumele adunate; în acest scop, şi-a făcut un buzunar secret, înlăuntrul dimiei. Cu banii aceştia, el îşi cumpără haine luxoase, cai, o trăsură, angajează servitori, fură actele unui ofiţer superior care se ducea la Roma şi, sub numele acestuia ajunge în cetatea Papei.

Acolo e primit cu braţele deschise. Cardinalul Fesch îl instalează în palatul său. Nobilimea îi deschide saloanele şi-l sărbătoreşte. Dar Collet nu se mulţumeşte să trăiască asemenea găinei la moară: fură zece mii de scuzi din caseta cardinalului, capătă bijuterii în sumă de 60.000 de franci dela giuvaergiul gazdei sale, excrochează furnizorii şi, cu buzunarele doldora... se face nevăzut!

Câtăva vreme, se odihneşte la Lugano, sub nume fals, ca un burghez ce părea să fie într'adevăr. Dar omul acesta se plictiseşte ori de câte ori n'are prilej să fure. Sub pretext că vrea să facă o farsă cuiva, îl convinge pe un croitor să-i confecţioneze o uniformă de general şi un costum complet de episcop. Le pune pe amândouă într'o valiză şi, hotărît să-şi încerce norocul aiurea, se urcă în trăsură şi... pleacă.

Intretimp, unul din mulţimea celor înşelaţi, depune o plângere contra lui, tocmai în vremea când eroul nostru făcea furori în uniforma-i strălucitoare de ofiţer; i se prinde urma, carabinerii pornesc după el şi descoperă semnele proaspete pe unde trecuse. Insfârşit, iată-i trăsura! Carabinierii se reped înaintea cailor, deschid triumfători uşa cupeului şi vor să pună mâna pe vinovat. Dar, în loc de ofiţerul pe care-l căutau, ce văd? O cinstită faţă bisericească, un episcop cucernic, care-i întrebă binevoitor:

— Ce doriţi, prieteni?

Carabinierii, buimăciţi de necazul ce-i cuprinsese, nu găsesc decât răspunsul acesta:

— Binecuvântarea voastră, monsegniore...

... Şi episcopul îi binecuvântă.

Văzându-se urmărit, Anthèlme Collet, îşi schimbase îmbrăcămintea, cu repeziciunea unui fulger. Acum, putea să-şi urmeze liniştit drumul, spre Franţa: nu-l va mai stingheri nimeni.

Totuşi, când ajunge la Gap, un al treilea personaj, un simplu preot, coboară din trăsură, un biet preot din Neapole, — zice el, — exilat pentru credinţele-i politice, venit să ceară azil episcopului francez. Acesta, înduioşat, atât de mila lui cât şi de istorisirea neajunsurilor pe care le îndura, îi încredinţează o parohie. Şi Fregoli al nostru, citeşte leturghia, ţine predici, spovedeşte, ba chiar converteşte la catolicism pe câţiva rătăciţi. Iar într'o bună zi o şterge cu banii ce-i strânsese pentru repararea bisericei...

Curând după acela, soseşte la Nisa un episcop italian, monsegniorul Pasqualini: dar nu-i altcineva decât tot el, tot Anthèlme Collet!

Mgr. Pasqualini e rugat să viziteze seminarul, să ţină o predică, să prezideze hirotonisirea nouilor preoţi; spiritul lui cutezător de aventurier îl ajută să se poarte admirabil şi, gândindu-se mai târziu la cei şaizeci de seminarişti cari primiseră ungerea din mâna lui, exclamă:

— M'aş bucura să aflu că au eşit nişte slujitori de ispravă ai bisericii şi că împlinesc cu vrednicie sarcina păstoritului...

Cu toate acestea, Mgr. Pasqualini nu zăboveşte prea mult la Nisa, Se îndreaptă mai întâi spre Grasse, unde, plângându-se că a fost jefuit de briganzi, printr'o subscripţie a enoriaşilor, primeşte bani din belşug pentru... drum, continuându-şi astfel mai departe seria potlogăriilor.

Când isprăvi turneul prin Sudul Franţei, Collet îşi dădu seama că jocul acesta începuse să devină periculos. Deaceea, luă drumul Parisului, unde căută de asemenea să-şi facă treburile. Totuş, trebue să adăugăm meritul acesta la activul lui: acolo se interesa de soarta unei fete, rămasă orfană. O întreţinu în şcoală, o înzestră şi, nu încetă să-i poarte de grijă până în ziua căsătoriei ei.

Aci preot, aci ofiţer, excrocul străbate toată partea de răsărit a Franţei, apoi pe aceea dela Miazănoapte, sporind considerabil lista celor păcăliţi şi scăpând cu bine din toate încurcăturile. Insfârşit, iată capodopera carierei sale: întors la Paris, Collet izbuteşte, sub numele generalului conte de Borromés, să alcătuiască o comisiune care să-i dea puteri depline pentru organizarea armatei din Catalonia, „cu autorizaţia de a lua dela diferite regimente pe ofiţerii cei mai distinşi, iar din tezaurele publice toate fondurile de care ar avea nevoie".

Aceasta se petreceau în anul 1812. Franţa era adânc sdruncinată de dezastrul suferit în Rusia. Nimeni nu ştia precis care erau intenţiile Impăratu- cu privire la trupele rămase în Franţa. Admirabil prilej pentru un aventurier genial! Collet, ajuns general, se aruncă cu trup şi suflet în vâltoarea epopeii...

La Valencia, de unde începe turneul, îşi creiază un stat-major, decorează ofiţeri, prezidează banchete... şi ia 200.000 de franci din fondurile Statului. Apoi, urmat de o escortă strălucită, care credea că se îndreaptă spre Catalonia, el se duce la Avignon, de unde adună 115.000 franci; la Marsilia 200.000; la Nîmes 30.000. La Montpellier avea să ridice cam tot atât; seara, asistă la un banchet dat în cinstea lui de către prefect... Tocmai îşi sorbia paharul cu vin, discutând în chip galant cu una din vecinele sale, când uşa sălii se deschise, lăsând să treacă doi jandarmi cari îi pun mâna pe umăr. Asistenţa se indignează. Dar trebue să se încline în faţa dovezilor prezentate de oamenii legii. Pentru întâia oară, iată-l pe hoţul nostru arestat.

Arestat, da, însă numai pentru scurtă vreme. Un om de talia lui ştia cum trebue să se poarte într'o asemenea împrejurare.

Se procedează la interogarea acuzatului; acesta refuză să răspundă şi cum nu i se putea descoperi adevărata identitate, instrucţia lâncezeşte. Intr'una din zile, prefectul din Hérault, chiar acela care-l invitase la masă pe generalul Borroméo, avu o idee genială: adună în salonul lui pe toţi oamenii cu vază din localitate, cu intenţia ca în timpul dejunului, să le arate pe misteriosul inculpat. Poate că vreunul din ei îl va recunoaşte...

Aşa dar, Collet e adus la Prefectură, închis într'o odăiţă de la mansardă, alături le bucătărie. Când soseşte clipa confruntării, se trimit câţiva oameni cari să-l aducă din închisoarea provizorie: odaia însă e goală! Collet se travestise în bucătar şi, odată uşa deschisă, trecuse nesupărat de nimeni pe sub nasul jandarmilor de pază!

Un altul, în locul lui, după reuşita unei asemenea lovituri, poate că s'ar fi liniştit, bucurându-se în tihnă de sumele enorme ce le avea puse la loc sigur. Dar Anthèlme Collet — să nu uităm! — nu era un hoţ de rând, ci un diletant, un artist; el îşi schimbă personalitatea spre a-şi bate joc de oameni mai cu uşurinţă şi ca să se distreze el însuşi.

„Uneori, mărturisia el, — ajungeam să cred că sunt într'adevăr ceiace păream să fiu!"

A fura şi înşela era însuş scopul vieţii lui!

Continuă aşadar şi fu prins, de rândul acesta chiar de-abinele. Sub un nume de împrumut, fu condamnat la cinci ani de temniţă. Liberat, îşi reîncecepe existenţa aventuroasă la Montauban şi Rochebeaumont, unde închiriază jumătate din apartamentul unui comisar de poliţie; însfârşit, la Mans, se opreşte; la 20 Noembrie 1820 se descoperă adevărata lui personalitate şi e condamnat la 20 de ani de muncă silnică. Cariera-i sgomotoasă de până atunci se sfârşise!

Dar, în temniţă, la Rochefort, unde fusese închis, găsi mijlocul de a mai săvârşi o ultimă excrocherie. Ca mulţi dintre criminalii faimoşi, Collet îşi scrisese în închisoare memoriile. Editorii aflând, veniră la Rochefort ca să-i facă oferte: vându de două ori acelaş manuscris!

Ne mai rămâne, în privinţa „regelui şmecherilor" o mărturie punţin cunoscută, aceea a d-lui Achille Laurent care, în 1836, a vizitat temniţa din Rochefort, unde Collet îşi ispăşia pedeapsa.

„Ceeace-i un obiect de curiozitate, amestecat cu desgust şi milă, — povesteşte martorul — sunt ocnaşii. Nenorociţii aceştia, cu picioarele goale, capul ras şi acoperit cu un bonet roşu, îmbrăcaţi cu un pantalon de pânză groasă şi o bluză pe care poartă numărul de ordine, sunt legaţi, doi câte doi, cu un lanţ de fier, lung de cinci picioare. Am întrebat prin grilaj pe unul din condamnaţi ce se apropiase ca să ne ofere obiecte sculptate în lemn, dacă Collet era acolo.

— Collet!... strigă acesta, întorcându-se către un grup; vino!... te caută nişte domni...

Atunci, văzurăm înaintând spre noi, un bărbat cu înfăţişarea plăcută, sprinten încă, de aproape cincizeci de ani, cu o mână în buzunarul hainei şi ca bonetul roşu în cealaltă. Ne întrebă, cuviincios, ce anume doriam. I-am spus că voiam să ştim în câte exemplare îşi tipărise lucrarea pe care tocmai atunci o publicase.

— Trei mii!... răspunse el. Acesta, cel puţin, e numărul convenit cu editorul meu; dar, dv. înţelegeţi că lui îi este lesne să... mă înşele. dată fiind situaţia în care mă aflu...

— Cât timp vei mai rămânea aci?

— Patru ani.

— Ce ai de gând să faci după eliberare?

— Oh! despre asta nici nu mă îngrijesc!...

— Ba, din potrivă, ar trebui s'o faci, ca să ştii cum îţi vei câştiga existenţa...

— Nici decum!... De oarece mai am încă vreo 25—30.000 de franci, venit...

— Aşa dar, cheltuelile de judecată şi însuş Statul, nu ţi-au răpit toate bunurile?

— Oh! despre asta îmi luasem precauţiunile dinainte...

Din nenorocire, precauţiunile acestea nu-i folosiră. Imbolnăvindu-se de friguri. el fu transportat la spital şi, la 24 Noembrie 1840, în momentul când să fie liberat, muri zicând:

— Nu-mi pare rău, înainte de **a-mi da sfârşitul**, decât că mor **în ocnă**! La ce bun că am avere!? Atâta aur!... Atâtea bijuterii!...

G. R.

La Berlin au sosit o mie de tinere fete olandeze, care au dat la Sport-Palast un grandios spectacol, pasional, despre care critica n'a vorbit decât în laude. In fotografia noastră le vedem pe străzile Berlinului, la grădina zoologică.

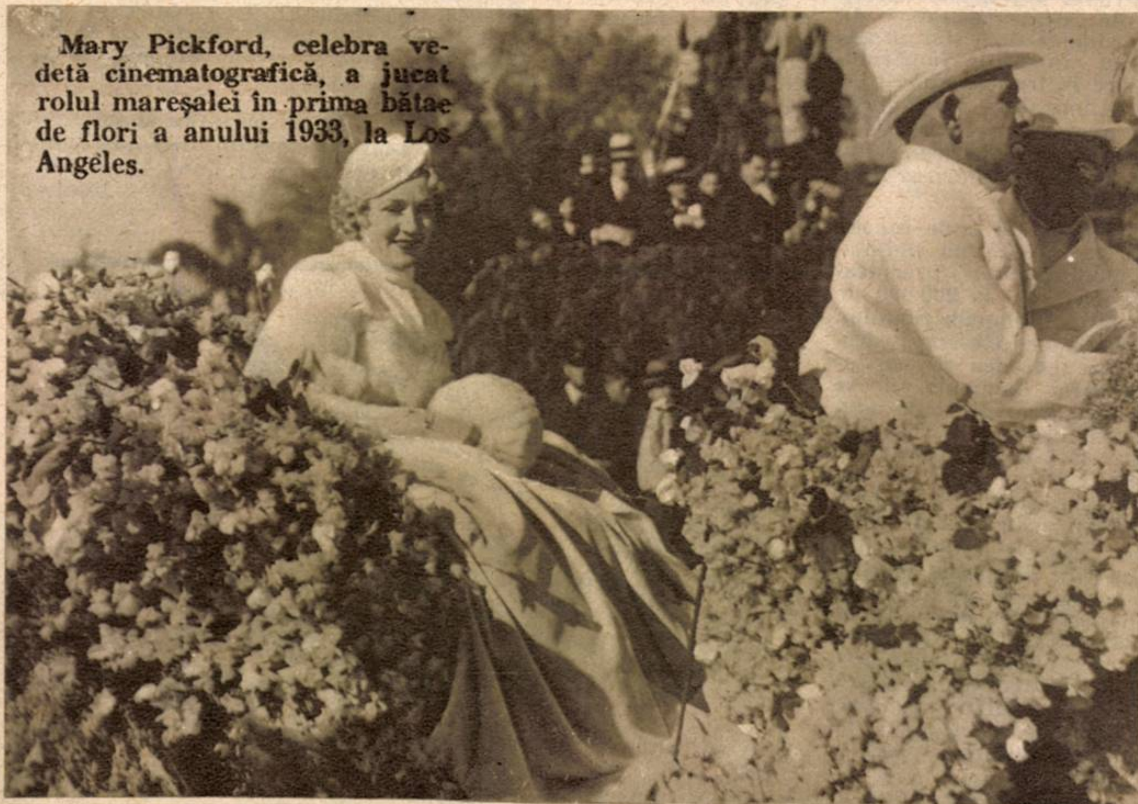

La Londra bântue gripa. Şi pentru a se feri de ravagiile acestei molime, funcţionarele londoneze au adoptat acest tip de mască, prin care se pun la adăpost de contagiune.

Intr'o sală de licitaţii din New-York, s'au expus de curând câteva piese din fostul tezaur al ţarilor, care au fost scoase în vânzare. Colecţia pe care o prezentăm aci, a fost evaluată la 1.000.000 dolari.

La 11 Ianuarie a. c. s'a deschis în prezenţa Regelui Gustav, Parlamentul suedez. In fotografia noastră vedem pe Suveranul Suediei, înconjurat de membrii casei domnitoare, şi de înaltele autorităţi civile şi militare.

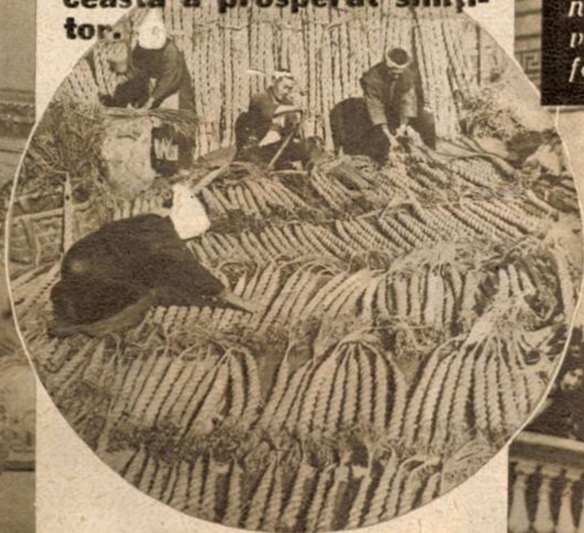

Mary Pickford, celebra vedetă cinematografică, a jucat rolul mareşalei în prima bătae de flori a anului 1933, la Los Angeles.

Actualități

Frânghiile pe care le vedeți în această fotografie, nu sunt odgoane pentru corăbii și nici preșuri pentru ștersul ghetelor, ci talismane japoneze, fabricate din sfoară de mătase. Datina afirmă că acei cari cumpără aceste ghemotoace de s f o a r ă, vor avea noroc în tot timpul anului. Mai ales acum, odată cu noul conflict chino-japonez, industria aceasta a prosperat simțitor.

Noul avion „Fokker" cu trei motoare F XX, este cel mai rapid aeroplan comercial. Prin faptul că roțile pot fi trase în interior, în timpul sborului, el capătă o viteză de cca 300 klm. pe oră.

La Curtea de Casație din Roma, a avut loc deschiderea noului an judiciar, în prezența primului ministru, d. Benito Mussolini, pe care-l vedem la mijlocul fotografiei, în fotoliul din stânga.

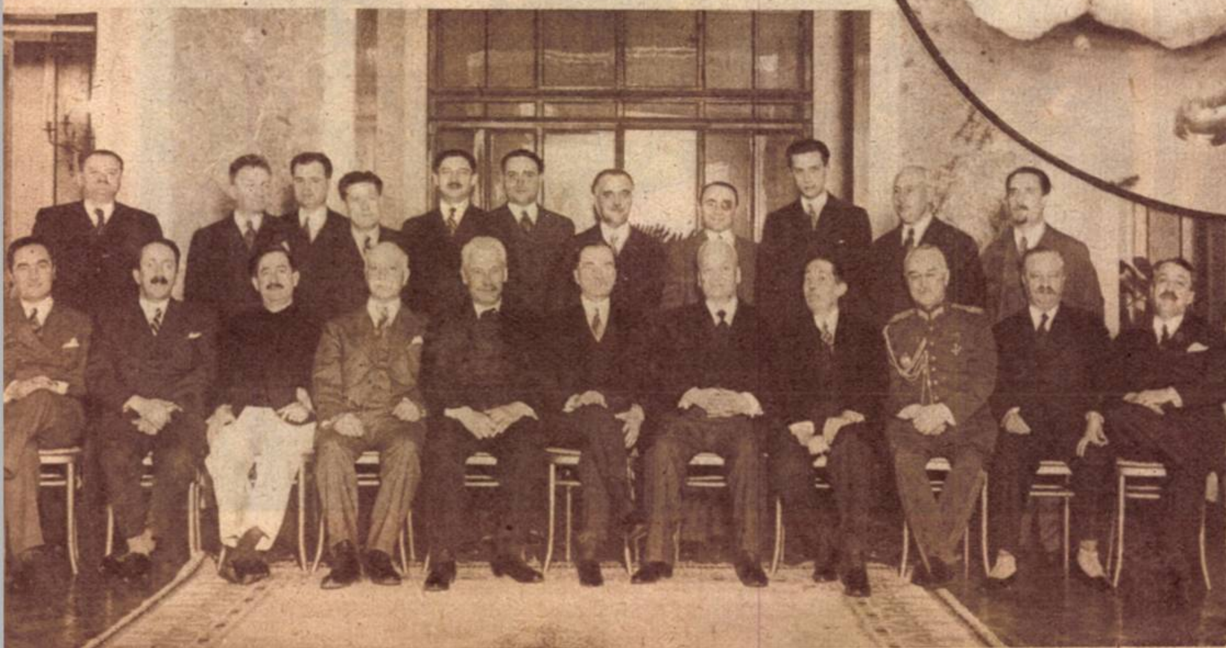

din țară

Sus: *D. Gabriel Preziosi, fostul ministru al Italiei la București, a părăsit Capitala, fiind rechemat de ministerul de Externe dela Roma. In fotografia noastră îl vedem înconjurat de d-nii Argetoianu, Puaux, Mitilineu, etc., pe peronul Gării de Nord.* Jos: *In comuna suburbană Cioplea, a fost instalat noul primar, d. Brânzoi, în prezența d-lor primari Protopopescu, Angelescu și Anghel Dumitrescu;* Dr. mijloc: *Pe strada Drumul la Tei, a fost găsită înghețată din cauza gerului, o femee necunoscută.*

Cabinetul Maniu a demisionat. D-l Al. Vaida Voevod a primit însărcinarea de a forma noul guvern. In fotografia pe care o publicăm în stânga jos, vedem pe membrii cabinetului demisionat, fotografiați imediat după demisie.

In dreapta paginei sus, d. Vaida Voevod plecând dela Palatul Regal, însoțit de d. dr. Aurel Buteanu, deputat.

Faţa şi mâinile Dv.

ar putea fi observate în mod critic. Acesta este motivul de-a da mai multă atenţiune îngrijirei pielei.
Masaţi radical pielea Dv. cu

CREMA NIVEA

în special înainte de eşiţi la aer liber, spre a vă feri de aerul aspru al Iernei, dar şi seara înainte de culcare.
Crema Nivea pătrunde adânc în porii pielei, o menţine fină şi catifelată, ea dă tenului frăgezimea şi inviorarea tinerească.
Nivea este unica Cremă din toată lumea, care conţine Eucerita. Pe aceasta se bazează efectul ei neîntrecut. — Crema Nivea nu lasă luciu unsuros pe ten şi este plăcut parfumată.

CREMA NIVEA în cutii: Lei 10.—, 16.—, 34.— şi 72.—
în tuburi: Lei 30.— şi 45.—

BEIERSDORF & Co., S. A. R., BRAŞOV, Strada Iuliu Maniu.

Ghinion!?

de Gabriel Chamoix

INTR'O seară, luam masa la d-na de Saint-Biffant, în micul ei palat depe strada Brise-Miche. D-na de Saint-Biffant e o adeptă a chiromanciei. Ea invită oamenii la masă, numai pentru plăcerea de a le lua mâna, la sârșitul mesei și de a le cerceta liniile palmei. Am fost prevenit de asta de către prietenul meu Raoul Troblez. Am crezut că glumia, dar m'am înșelat. In timpul mesei se vorbi despre științele oculte, dela chiromancie până la ghicitul în drojdia de cafea. Găsiam lucrul acesta destul de plicticos, cu atât mai mult, cu cât aveam ca vecină pe o frumoasă brună, cu ochi verzi-albaștri. Culmea a fost însă când d-na de Saint-Biffant încercă să-mi ia mâna. Spre surprinderea generală, am refuzat politicos dar hotărît. Se auziră protestări. Prietenul meu Raoul mă mustră cu asprime:

— „Albert. N'ai s'o refuzi pe gazda noastră!"

Vecina mea, fermecătoarea brună cu ochii seducători, glumi :

— „D-l Albert are poate un fir de păr în palmă?"

Dar rămăsei nesimțitor la săgețile ce mi se aruncau.

— „Nu, doamnelor. Am oroare de chiromancie, pentrucă îmi amintește o întâmplare dureroasă din viața mea".

D-na de Saint-Biffant mă măsură de sus până jos. Frumoasa mea vecină își apropie scaunul de al meu. Raoul strigă :

— „Iată o taină pe care mi-ai ascuns-o... Povestește-o acum!"

— „Intâmplarea dureroasă la care mă refer, e ruperea logodnei mele cu o tânără fată care mi-era dragă".

— „O! dar e foarte interesant!..." exclamă frumoasa brună. „Ador aceste istorii de ruptură. Incepeți, d-le Albert!"

D-na Saint-Biffant părea deconcertată. Ea nu putut spune decât :

— „Chiromancia să fi fost cauza?... Oh! oh!"

Și se frământă pe scaunul ei, ca un papagal legat de un picior.

— „Da, scumpă doamnă. Eram ca să zic așa logodit, cu fiica unui mare industriaș, un fabricant de pânzeturi, care-mi făgăduise implicit că-mi va da direcția uzinii sale, îndată ce voiu fi ginerele său. Era pentru mine căsătoria ideală... Odette (așa se numia logodnica mea) nu era frumoasă, dar avea un oarecare farmec. O gură rea ar fi putut spune că ochiul ei stâng era puțin șașiu, și că avea numeroși pistrui pe nas și pe obraji. Dar pistruii n'au săpat niciodată temeliile unei pasiuni puternice, cum a zis magistral marele La Rochefoucauld... Pe de altă parte, Odette se îmbrăca cu o originalitate de cea mai bună calitate și se pieptăna cu un gust ales. O văd încă prânzind între tatăl ei și mine, la „Pavillons des Familles", la Saint-Mandé. Purta o rochie de *tulle illusion* vernil, cu o centură de *ottoman* albastru ca cerul, cu mici boabe samanii. O panglică de argint îi încingea părul și două smaralde în formă de pară împodobiau loburile urechilor ei roșii și cam mari.

Seară de neuitat...

Tatăl ei era amabil și-mi vorbia de pânzeturi. Mama ei îmi zâmbia de cealaltă parte a mesei. O văd și pe ea. Era bondoacă, grasă, rotundă.... Fermecătoare familie, care peste puțin urma să fie a mea !

Intâmplarea vru ca a doua zi să întâlnesc pe prietenul care mă introdusese la părinții Odettei. Acesta mă întrebă :

— „Ei! Ți-ai făcut cererea oficială?"

Răspunsei suspinând:

— „Nu, încă nu... N'am îndrăznit să le vorbesc serios".

— „Ți-e frică să nu ezite?"

— „Da și nu. Depinde mai mult de Odette... Ea pare să-mi încurajeze curtea, dar eri a fost nehotărîtă. Aș fi vrut ca ea să-mi fi venit în ajutor".

— „Ar trebui să întrebuințezi o stratagemă ca s'o hotărăști".

— „Ce stratagemă?"

— „Ai băgat de seamă că Odette și mama ei cred mult în chiromancie? Nu?... Eĩ bine, afl'o acum. Ele nu iau nici o hotărîre serioasă, înainte ca să fi recurs la prezicerile Pythoniselor palmei. Așadar, fii atent... Cunosc o femee care citește în palmă ca

Sus: *Cititul în palmă.*
Stg.: *Ghicitul în cărți.*

Dreapta: *Din modul cum se așează zațul în ceașca de cafea răsturnată, se poate cunoaște în cele mai dese cazuri, ce va face naivul „client", în viitorul apropiat: va plăti vizita... vizita".*

o portărească printr'un plic. E d-na Hemma. Locueşte pe *avenue* Trudaine nr. 133, etajul cinci la dreapta. Tragi de piciorul de ciută atârnat la capătul unei corzi de vioară... Du-te la ea. Explică-i cum stă chestia şi oferă-i cinci sute de franci, ca s'o îndemne pe Odette să te ia. Odette, după sfatul tău, se va duce s'o consulte. Ea va fi foarte impresionată de ceeace-i va spune d-na Hemma şi, o doua zi, va ruga pe tatăl ei să facă publicaţiile de căsătorie...”

Două zile mai târziu, luam loc în faţa d-nei Hemma, în cabinetul ei de consultaţii. Era o brună înaltă care practica într'un kimono negru chiromancia. La dreapta ei, doamna avea un borcan cu peştişori roşii, iar la stânga un rac împăiat. Ea mă ascultă cu atenţie şi înţelegere:

— „Ştiu ce trebue să fac, domnule. Pentru cinci sute de franci, voiu prezice acestei domnişoare o fericire nemărginită dacă vă ia în căsătorie. Ii voiu spune că sunteţi un mare poet; nicio femee nu rezistă la aşa ceva”.

— „Doamnă, vă mulţumesc... Trebue să vă plătesc înainte, sau după nuntă?”

— „Prefer înainte”.

Mă executai cu inima plină de bucurie şi, ridicându-mă transfigurat, întinsei mâna ca să-mi iau pălăria.

— „Pardon, domnule, observă d-na Hemma, acolo e borcanul cu peştişorii roşii. Pălăria dv. e aici...”

Anticiparea unei fericiri aşa de mari mă turburase. Coborîi iute scara, mă repezi într'o cafenea depe strada Martirilor şi telefonai Odettei ca să-i cer permisiunea de a mă duce s'o văd. Peste puţin eram în salonul ei. Glumirăm. Adusei vorba despre chiromancie.

— „O! sunt o adeptă ferventă a acestei ştiinţe admirabile! făcu Odette. Liniile palmei nu înşeală niciodată”.

Atunci urmai, cu un aer nevinovat:

— „Cunoşti pe d-na Hemma?”

— „D-na Hemma?... Nu.”

— „Ea a prezis lucruri uimitoare unchiului meu Casimir, fapte, care s'au împlinit întocmai”.

— „Unde stă ea?”

— „Pe *avenue* Trudaine No. 133”.

— „Mulţumesc, d-le Albert... Mă voiu duce s'o văd cu mama”.

— „Imi vei povesti ce-ţi va spune?”

— „Da! Da! Iţi voiu repeta totul”.

Opt zile mai târziu, după o tăcere prevestitoare de rău, telefonul tatălui Odettei. Glasul lui răsună, ostil, în receptor:

— „Domnule, îmi declară el scurt şi rece, vă rog ca pe viitor să încetaţi de a mai flirta cu fiica mea”.

— „Dar, domnule...”

— „Acest flirt ridicol a durat prea mult. E timpul să-i punem capăt”.

— „Dar, domnule, pentru ce?”

— „Pentru ce, domnule, pentru ce? Pentrucă, datorită liniilor mâinii dvs., ştim acum că sunteţi poet. Fiica mea să ia un poet? Nu, domnule, nu fabric pânzeturi ca să tipăreşti pe ele poezii...”

Mica brună care n'avea pistrui, apropiindu-şi atunci şi mai mult scaunul de mine, îmi zise cu drăgălăşenie:

— „Ştiţi, domnule, că tatăl meu fabrică hârtie?”

Am avut impresia că această nouă întâmplare se va sfârşi cu bine, — şi nu m'am înşelat!...

Trad. de CONST. GALITZA

UN PAHAR CU APA

RAREORI mi-a fost dat să văd un om cuprins de o bucurie atât de mare, ca d. Mattieux, răbdătorul colecţionar de mărci, când descoperi în hârtiile răposatului său bunic, explorator celebru pe vremuri, o marcă din insula Mauriciu, de un penny, culoare vermillon, din 1847, în colţul unui plic. Scrisoarea nu fusese trimisă; marca era neştampilată şi valora trei sute mii de franci.

Când putu să-şi stăpânească bucuria, Mattieux chemă pe Grany, un „conmarcoman”, un vechiu prieten. Se aşeză într'un fotoliu şi reconstitui, în faţa lui, scena minunată: marca rarisimă găsită în mijlocul facturilor şi a scrisorilor de familie.

Grany crezu mai întâi într'o mistificare. Dar, luând plicul, privi marca printr'o lupă, cu atenţie, cu admiraţie: era autentică.

„Trebue deslipită”, rosti el cu înţelepciune.

Mattieux dădu fuga ca să aducă un pahar cu apă limpede, tăie partea plicului pe care era lipită bucata de hârtie preţioasă şi o puse uşor pe apă.

Pe masă, între pensele, odontometrul, filigranoscopul, foarfeci şi micile suluri de hârtie gumată, lângă catalogul „Yvert et Tellier”, încăpătorul album al lui Mattieux era deschis la pagina insulei Mauriciu, gata să primească piesa rară la care nici chiar un suveran n'ar fi îndrăznit să râvnească.

Ce zi frumoasă!

Totul părea că împărtăşeşte fericirea celor doi prieteni.

Capuţinii depe perete par'că ziceau:

— Norocos om, acest Mattieux !

Lăstunii ţipau trecând :

— Senzaţionala descoperire a unei mărci de trei sute mii de franci!

Mâine, ziarele vor aduce vestea la cunoştinţa universului.

Deodată se auzi sbârnâitul soneriei. Dar e Dufour! Dufour, care se întorsese din călătorie! Ce surprins va fi de această noutate!

— Ah! prietenilor! Sunt prăpădit! Ce odisee! Intârzieri, cărbune, praf. E grozav, ce uscat mi-e gâtul.

Zări paharul cu apă. Ca un arab chinuit de sete în pustiu, îl înhăţă şi-l dădu pe gât.

— Ah! mulţumesc! Prietenilor, ştiţi ce înseamnă să bei ?

Dar el nu ştia ce însemna să bea o marcă din insula Mauriciu. Mattieux, sugrumat într'un spasm ca un horcăit sau un sughiţ, căsca nişte ochi plini de groază. Grany se repezi spre Dufour şi-l înşfăcă de umeri :

— Mizerabile, nenorocitule, ce ai făcut? Scuipă! Dar scuipă odată!...

Era însă prea târziu. Mattieux, desnădăjduit, vedea cu o privire ca o rază X, marca sa coborând esofagul lui Dufour ca o frunză veştedă luată de un şuvoiu şi aruncându-se în stomacul lui, unde — horresco referens! — efigia Maiestăţii Sale Regina Victoria era injuriată de sucul gastric, prefăcută în cocoloş de contracţiunea muşchilor, expulzată fără nicio consideraţie prin pilor...

Trad. de C. G.

Cum am evitat o eroare judiciară

„CIUDAT caz" zise șeful meu întorcându-se spre a lua dosarul pe care-l studia. „Bijutierul a cărui moarte trebue s'o răzbunăm, era o ființă retrasă, solitară. Cum, după câte am putut afla, în viața sa nu exista nici o femee; cum pare să nu fi avut nici prieteni, nici rude și nici dușmani, el n'a putut fi ucis decât pentru pietrele prețioase ce se spune că ar fi posedat. Ascultă raportul agentului care a prins pe individul bănuit de asasinat:

„Se lumina tocmai de ziuă" scrie el, „când, intrând în rue des Etudiants, un înfiorător strigăt omenesc urmat de suspinele unei femei, țâșni pe fereastra deschisă dela etajul al doilea al imobilului cu No. 39. Eram tocmai să mă reped înăuntru când văzui un om scoțându-și capul pe această fereastră și aruncând priviri rătăcite în stradă. Inaintea casei se afla — spre norocul meu — un felinar lângă care m'am postat așteptând să văd se avea să facă. In clipa următoare o funie se lăsă pe fereastră și bărbatul cobori pe ea, către balconul situat deasupra intrării principale. Acest balcon comunica se vede cu scara și când deschise precaut ușa dinspre stradă, individul, se pomeni cu pistolul meu în piept. Imediat i-am pus cătușele și am fluerat după Durochet, care patrula în cartierul vecin. Am urcat apoi scările, împreună cu prizonierul. Portăreasa ne însoți și deschise ușa apartamentului pe care acesta-l părăsise cu atâta grabă, dar avurăm mult de furcă cu el pentru a-l face să ne însoțească înăuntru. Părea îngrozit de moarte: plângea, și se văita ca o femee, ba la un moment dat se trânti pe jos strigând:

— „Nu l-am ucis eu, o jur!... Asta e o înscenare!

„Coridorul îngust și scund prin care trebuirăm să trecem era plin de un fum usturător, ce venia în spirale groase din camera de baie, însoțit de o sfârâitură de carne friptă. După ce risipisem în parte fumul spărgând o fereastră, pentru a face puțin curent, văzui un trup omensc sau ce mai rămăsese din el, zăcând întro baie de porțelan, în care se afla un lichid negricios ce fierbea încă, cu un fel de șuerătură. Durochet telefonă imediat după un doctor și la pompieri. Aceștia din urmă sosind, turnară uleiu peste cadavru, pentru a stăvili acțiunea acidului, apoi îl ridicară și-l întinseră pe o targă.

— „Ei, acum știi ce-am găsit" zise Bertillon în cele din urmă, închizând raportul". Cu mare greutate am copiat un tablou de identitate al victimei. Am aflat astfel că era un negustor de diamante, anume Holrood, care închiriase acel apartament cu șase luni înainte.

„La prima ochire, mobilul crimei pare să ife furtul. Am observat că Holrood fusese înjunghiat dar n'aș fi putut spune când; de sigur nu în dimineața aceea, pentrucă sângele de pe lama cuțitului ce se afla lângă baie, era uscat și nici acidul n'ar fi putut ataca într'o asemenea măsură cadavrul dela ora șase și până la opt. Așa că, dacă prizonierul e cu adevărat ucigașul, el trebue să fi intrat în apartament de cu seara, rămânând acolo toată noaptea.

„De-atunci, după cum ști, am identificat pe bandit: e căpitanul Harker un marinar germano-american ce se bucură de o reputație infamă. Asupra lui s'a găsit un „sperhacken" și era îmbrăcat ca un apaș. Asta-i primul punct.

„Dar cum, după spusele portăresei și ale vecinilor, era prieten cu Holrood, ce nevoie avea să pătrundă hoțește? Și admițând că într'adevăr ar fi comis el acest omor, pentru ce n'ar fi părăsit apartamentul pe calea obicinuită? La ce bun să sară pe fereastră?

„La interogatoriu, Harker a declarat că venise cu o zi înainte, dar că nimeni nu răspunsese la chemările lui și că încercase să forțeze ușa, fără succes însă. El susține că Holrood pe care-l cunoaște de vre-o câteva luni, l-ar fi vârît într'o afacere cam obscură făcându-l să alerge după o comoară îngropată nu știu unde, poveste în care el nu mai credea de loc și pretinde că pătrunsese în apartament, în împrejurările cunoscute, pentru a-și recupera banii și timpul pierdut prădându-l pe celălalt.

„Mai spune că nu intenționa altceva decât să fure și că atât de mare i-a fost groaza când a dat peste cadavrul din camera de baie, încât a rămas o bucată de vreme năuc și nu s'a mai gândit în urmă decât la fugă. Acum oricât de ilogică ar părea, povestea ar fi admisibilă fără amprentele digitale de pe cuțit și petele de acid de pe hainele sale, asupra căror individul nu ne poate da nici o explicație.

— „Dar pentru numele lui Dumnezeu! Dece a mai încercat să facă identificarea imposibilă, arzând cadavrul în acid?" întrebai eu, când Bertillon isprăvise de vorbit. „Ar fi trebuit să-și dea seama că descoperirea unui corp omenesc, oricât de mutilat ar fi fost el în apartamentul lui Holrood, asociată cu dispariția subită a bijutierului, ar fi dus direct la concluzia că mortul nu era altul decât Holrood. Și apoi, nu pricep cum de-a reușit Harker să aducă o cantitate atât de mare de acid nitric în apartamentul victimei, fără ca cineva să fi băgat de seamă".

— „Poate că acesta a fost adus de bijutier și faptul că se afla acolo, i-a sugerat probabil lui Harker ideea de a șterge astfel urmele crimei sale. Eu nu cred că vroia numai să facă victima de nerecunoscut. Intenția sa era s'o dizolve astfel, încât să fie cu neputință de dovedit, că Holrood fusese omorît". Am urcat apoi scările, la biroul judelui de instrucție.

CAPITANUL HARKER

— „Am o declarație scrisă dela domnul Bertillon" zise magistratul. „Harker se află jos în duba închisorii, dar ați face mai bine să citiți acest document cu atenție, înainte de a trimite după el. Individul stăruie în a vorbi despre o comoară pe care trebuia s'o aducă pe vasul său, în cel mai mare secret, dat fiindcă teritoriul unde se află îngropată, se află sub jurisdicție britanică. El mai spune că a fost pus în legătură cu acest comerciant de bijuterii — ce pare să fi fost o persoană foarte misterioasă — de către un chinez-metis, anume Wo-Lung".

— „Am mai auzit de indiviudl acesta" zise Bertillon", un mare pungaș. Inclin să accept ca adevărată, cel puțin aceasta parte din declarație. O mică discuție cu Wo Lung ne-ar putea fi de folos", încheiă el.

— „Sunt în totul de acord cu dv. dar nu cred că e nevoie să mai așteptați aci; dacă aflu ceva interesant vă voi pune la curent imediat" zise magistratul, grăbit să se vadă scăpat de prezența noastră.

Când ajunserăm iar în birourile noastre, șeful meu îl chemă pe Rousseau și-i făcu o scurtă expunere a cazului.

— „Trebue să-l găsiți pe metis" încheiă el" și să încercați a afla de la el care au fost relațiile dintre Harker și Holrood. Duceți-vă în tavernele lui China Sam sau la Emile. Dar băgați de seamă; nu vă pripiți și nu faceți imprudențe. Ar fi de preferat să vă traversați în marinari".

* * *

China Sam era un individ desgustător, originar din Madagascar. Imediat ce intrarăm, ne examină atent și bănuitor, cu singuru-i ochiu, mic și rotund ca o mărgea, de o sclipire înțepătoare. După cât se părea, examenul acesta-l mulțumi, căci făcu semn unui grup de apași,— ce se strânseseră în jurul nostru gata de atac, — să se depărteze.

— Dați-ne rom" strigai eu apropiindu-mă de tejghea". Venim direct dela gară și suntem morți de foame. Ne puteți face o mâncare?

La aceste cuvinte cârciumarul bătu din palme și o fetișcană foarte drăguță, cu pielea de un gălbui ca mierea, se ridică dela o masă unde bea cu niște greci oacheși. Era, după câte știam, prietena lui Wo-Lung și speram să scot dela ea prețioase informații.

— „Aștia doi" zise China Sam, arătându-ne cu degetul, „vor niște cușcuș".

— „Veniți încoa" zise fata zâmbind", o să mâncați mai cu poftă dincolo, unde nu e atâta fum".

Rousseau puse un scaun în dreptul intrării, pentruca perdeaua ce separa încăperea unde ne aflam, de partea principală a cârciumei, să rămână puțin căscată.

— „Avem noroc". Șopti el. „Individul acela inalt, cu pielea ca șofranul, care vorbește acum fetei, trebue să fie Wo-Lung. Fii gata să-l urmăm imediat ce o pleca. E beat și pare să aibă chef de ceartă".

Rousseau avusese dreptate. Deabia începuserăm să mâncăm cu o poftă prefăcută, când din colțul unde se afla metisul, se ridică o ploaie de înjurături. In picioare, Wo-Lung răsturnase masa și striga că mai înainte de a se lumina de ziuă, avea să aibă destui bani pentru a cumpăra întreaga cârciumă. Privindu-l pe furiș, îl văzurăm ridicând un pistol și ochind lampa care căzu în clipa următoare la pământ cu un zăngănit de sticlă spartă. Un întuneric opac invadă localul și luându-mă de mână, Rousseau mă trase către scară unde ajunserăm odată cu mulțimea de bărbați și femei, ce urlau înspăimântați. Reușirăm totuș să ieșim în stradă la timp, pentru a evita un escadron de polțiști înarmați cu pistoale și lanterne electrice, ce se îndrepta căte taverna interlopă.

Privii în juru-mi descurajat. Se părea că încercarea noastră dăduse greș. Dar în vreme ce Rousseau se apropia de mine, observai o siluetă ce alerga apropiindu-se de colțul străzii. Era Wo-Lung și fără a mai sta pe gânduri, o pornirăm după el.

Individul se urcă într'o trăsură. Luarăm și noi o a doua.

— „Ce o fi având de gând să facă? șopti Rousseau". Probabil, vreo nouă pungășie... Ia te uită, trăsura lui s'a oprit.

Cu un sentiment de admirație observai că banditul reușise să-și modifice într'atât aparența — îmbrăcând o manta neagră de mătase, foarte subțire, pe care o ținuse până atunci într'unul din buzunarele sale, —

încât dacă nu l-aş fi văzut urcându-se în trăsură, aş fi trecut pe lângă el fără a-l recunoaşte.

După o clipă de ezitare, Wo-Lung trase de clopotul unei clădiri impunătoare. Strecurându-ne în umbra zidurilor, ne luarăm după el, trântind cu putere uşa pe care el uitase s'o închidă, pentru a înăbuşi astfel sgomotele paşilor noştri.

— „Doctorul Georges Day" şopti Rousseau arătându-mi o placă de bronz fixată în perete. „Ce dracu mai înseamnă şi asta? Doctorul Day este un mare specialist în boli nervoase. Şşşşt, ascultă...

Lipindu-ne urechea pe uşă auzirăm un murmur de voci din care nu era însă cu putinţă să distingi ceva precis. Văzând aceasta, Rousseau deschise o fereastră ce da într'o curte şi-mi făcu semn să mă apropii.

— „Ia te uită", zise el, „pe stucătura asta, ce se întinde dela o fereastră la alta, se poate merge foarte bine. Rămâi aci; trebue să văd ce se petrece înăuntru".

Neîndrăsnind să-i urmăresc acrobaţia m'am retras în hall. După vre-o douăzeci de minute, care mie mi se părură ore, Rousseau reapăru la fereastră şi atingându-mi umărul, şopti:

— „Vino. Am obţinut ceeace am vrut, Bertillon va fi foarte mulţumit. Cheia enigmei trebue căutată aci".

— „Dar ce-ai auzit?" îl întrebai eu arzând de curiozitate, imediat ce ne văzurăm afară.

— „Nu mult, dar destul pentru a mă convinge că acest animal beat îl şantajază pe doctor, care pentru a scăpa de el, i-a promis să-i dea în noaptea aceasta, o mare sumă de bani. Wo-Lung a făcut o vagă aluzie la un asasinat. N'am prea putut prinde despre ce anume era vorba, dar aceste cuvinte au avut darul să-l înfurie grozav pe doctor. L-am auzit spunând metisului că nu fusese nimeni ucis şi că aranjase totul pentru a juca lui Harker o festă. Wo-Lung nu se lăsă însă impresionat şi isbucni într'un formidabil hohot de râs, ameninţându-l să spună totul poliţiei. Doctorul se linişti atunci ca prin minune şi-i pomeni iar de suma pe care intenţiona să i-o plătească, numai să-l lase în pace. Din nefericire însă, la acest punct al discuţiei, a trebuit să mă retrag, pentrucă-mi amorţiseră mâinile. Ne rămâne acum de stabilit ce interese avea doctorul Day să-l ucidă pe bijutier, aranjând astfel încât Harker să fie acuzat de crimă.

— „Crezi într'adevăr că doctorul ar fi ucigaşul? Dumnezeule, ce haos! Dacă a făcut el asta, atunci cu siguranţă că trebue să fie o femee la mijloc.

* * *

Surpriza lui Bertillon nu fu mică în ziua următoare, când îi povesti ce aflasem. Rousseau pornise dis de dimineaţă pentru a lua informaţii asupra doctorului Day şi discutam încă diferitele aspecte ale cazului, când uşa se deschise de perete şi vechiul meu prieten năvăli în cameră, căzând obosit într'un fotoliu.

„Credeam că am găsit firul afacerii, făcând legătura între Wo-Lung şi doctor. Ei bine, domnilor, m'am înşelat! Adevăratul doctor Day a părăsit Parisul acum câteva săptămâni şi se află acum la Londra. Un coleg de al său îi ţine locul, dar nu vine în cabinetul acestuia, ci fiind el însuş un medic cunoscut, — primeşte pacienţii doctorului Day la el acasă".

O jumătate de oră mai târziu, pe când lucram în laborator, am fost chemat urgent de Bertillon, pe care l-am găsit îmbrăcat pentru drum:

— „Mergem să facem o vizită în apartamentul doctorului" zise el "lasă lucrările în seama asistenţilor şi hai cu mine".

Când ajunserăm înaintea casei, el ne avertiză că prefera ca vizita noastră să rămână necunoscută portarului şi trecând pe lângă micuţa lojă, el dădu numele altui locatar. Odată ajunşi sus, Rousseau ne deschise cu passe-partout-ul uşa apartamentului pustiu şi plin de praf. După o scurtă examinare a podelelor, Bertillon se întoarse către Rousseau, zâmbind uşor.

— „Eşti sigur că fereastra dela care ai ascultat, aparţine acestor încăperi?

Colegul meu arătă cu mâna un balcon.

— „Acolo am stat, fereastra era larg deschisă iar printre draperiile ce flutura am zărit un perete acoperit cu tablouri şi doi bărbaţi la o masă....

— „Cum? Ai văzut oameni? Pentruce nu mi-ai spus-o mai de mult?" îl întrerupse Bertillon, iritat. „Descrie-mi-i!"

— „Wo-Lung se afla cu faţa la mine, iar lateral, spre dreapta, am crezut că-l văd pe doctor — un om înalt şi slab, în papuci, purtând un halat roşu.

Bertillon deschise uşa unei încăperi ce părea să fie cabinetul de consultaţii şi ne arătă cu mâna două cadre mari, massiv înrămate. Una din ele era goală, iar o alta conţinea portretul în mărime naturală al unui bărbat palid, extrem de slab, stând înaintea unui corp omenesc, cu sistemul nervos desemnat în roşu. Individul avea o figură extrem de ciudată şi plină de contradicţii. Gura cu buze foarte subţiri ar fi fost crudă fără ridicăturile din colţuri, care-i dau ceva vesel; ochii-i erau cenuşii, luminoşi, ochi de gânditor, iar fruntea lată accentua această impresie. Simţiam totuş undeva un dezechilibru, ce răpia figurei toată blândeţea.

Rousseau privi uimit tabloul.

— „Am avut atunci dreptate. Acesta-i omul pe care l-am văzut noaptea trecută. Nu e o figură pe care s'o uiţi uşor. Ce nebunie din partea lui să lase un astfel de tablou aci.

Bertillon dădu din cap absent, cu privirile fixate asupra ramei goale, apoi scoţându-şi lupa din casetă, se urcă pe un scaun şi întorcând rama, o examină cu minuţiozitate.

— „Asta explică totul" exclamă el în cele din urmă. „Putem afirma că a încadrat portretul unei femei —, femeea care trebue să fie punctul de pornire al acestei ciudate afaceri. Pictura a fost smulsă din ramă într'un acces de furie; câteva din cuiele ce o fixau mai sunt încă în lemn şi într'unul din ele se mai află încă o bucăţică de pânză.

Abia isprăvisem de fotografiat portretul doctorului, când o exclamaţie a lui Rousseau mă făcu să mă întorc repede, pentru a-l vedea fluturând triumfător o filă de bloc, ce purta următoarea frază:

„A se comanda o damigeană de 30 litri la Poulenc".

Atât. Bertillon citi tare şi se uită apoi la dată.

— „*17 Septembrie*... asta a fost acum o lună. Bănuelile mele se confirmă astfel. Poulenc este marele negustor de produse chimice en gros din Foburgul Saint Germain. Ar fi bine să mergem numaidecât acolo. Sau nu, staţi; poate că legătura telefonică a doctorului e încă utilizabilă. Voiu vorbi totodată şi cu negustorul al cărui nume l-am văzut gravat pe partea dinapoi a ramei".

Deşi pierdusem jumătate din discuţie, îmi dădui seama după nota de satisfacţie ce se simţia în vocea lui Bertillon, că aflase lucruri interesante.

— „Ei bine, ce să vă spun, progresăm" zise el zâmbind. „D-rul Day a fost destul de inteligent pentru a comanda acit azotic în cantităţi mici iar damigeana pentru care şi-a făcut însemnarea în memorandum, conţinea doar apă distilată; dar vom vedea în curând, sper, că a comandat-o numai pentruca să aibă cu ce căra cei treizeci de litri de acid nitric. Mulţumită etichetei de pe sticla cea mare, el a putut da celor cari îl întâlniau pe scară, impresia că ducea doar apă.

„Mai departe, negustorul de rame îmi trimite o schiţă însoţită de o descriere detailată a femeii din portretul sfâşiat. El îşi aminteşte a-l fi înrămat acum vre-o opt luni. Aş vrea să ştiu ce-l face pe doctor să se dea drept plecat, cine vine să-l vadă şi în acest caz, despre ce se vorbeşte".

— „Veţi elibera pe Harker imediat?" întrebai eu, pe când Bertillon se ridica să plece.

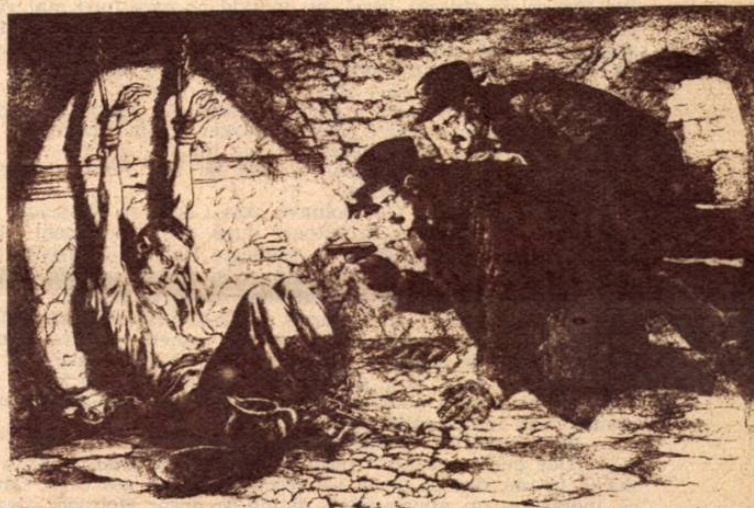
— „Nu, Doamne fereşte. Deşi nevinovăţia lui e acum evidentă, am să-i mai iau azi după masă un interogatoriu; nu cred să-şi închipuie că d-rul Day e cel care a ucis pe bijutier, încercând să arunce toate aparenţele vinei asupra lui. Pariez că dacă-i pun asta în faţă pe neaşteptate, voi afla dela el tot ceeace vreau să ştiu.

Târziu în după miaza aceea mă pomeni cu Rousseau, care dusese tocmai lui Bertillon descrierea rămarului. In timp ce ne continuam cercetările în apartamentul doctorului, Rousseau păli deodată căutând cu ochii o ascunzătoare.

— „E numai telefonul îi şoptii eu.

— „Ba aud paşi pe scară!" exclamă Rousseau, apucându-mă de braţ. „Repede, să ne strecurăm în nişa aceea din laborator". Nu intraserăm bine în această ascunzătoare, când o cheie scârţâi în broască şi o clipă mai târziu, paşi înăbuşiţi, sfioşi par'că răsunară pe coridor.

— „Pare să fie o femee" şoptii eu. „Cine dracu să fie? Poate femeea din portret?"

L-am găsit pe Wo-Lung, legat în lanţuri,

— „Asta nu, nu cred c'ar îndrăsni... oh, şi afurisitul acela de telefon care nu mai încetează cu sunatul. Să vezi c'o să ne dea de gol!" şi Rousseau începu să înjure înăbuşit, dar încetă brusc, auzind o voce tânără foarte sonoră, de femee, care, răspundea chemărei telefonice. In acest timp, uşa exterioară se deschis şi fata dădu drumul unei impetuoase exclamaţii de bucurie, ce se produse odată cu tropăiturile unor paşi grei.

— „Pentru numele lui Dumnezeu, Dina, dece n'aştepţi în coridor sau pentruce nu-mi faci un semn dela fereastră? Nu ştiu niciodată dacă trebue sau nu să viu sus.

Urmă o discuţie din care nu puturăm desprinde nimic; apoi auzirăm din nou distinctă, vocea fetei:

— „Individul acela oribil care te-a vizitat noaptea trecută, n'a mai coborît! Ştiu .."

— „Cum de ştii?"

— „Eram ascunsă în stradă, în umbra unui gang şi l-am văzut strecurându-se înăuntru. Mă îngrijea soarta ta, pentrucă erau trei şi atunci am aşteptat.

— „Dar n'au fost trei dragă! A venit doar corcitura aceea, pentru a-mi cere bani, ca de obiceiu".

— „Ba crede-mă, eu ştiu ce spun! Alţi doi indivizi de aceeaş specie s'au strecurat pe urmele lui, numai că au plecat foarte curând, fără chinez însă, după care am aşteptat mai mult de o oră. Dick, Dick, oare nu l-ai...".

— „Omorît... nu, dar i-am tăiat ghiarele, odată pentru totdeauna. L-am narcotizat şi mai înainte de a se lumina de ziuă, l-am urcat în maşina mea şi l-am dus la căsuţa noastră din Viroflay. Acum se află închis acolo, sub îngrijirile bătrânei Duflos. Nu-l pot lăsa să iasă la lumină, mai înainte de a se fi clasat afacerea Căpitanului Harker.

Rousseau mă strânse de braţ şi-mi arătă fereastra deschisă.

— „Dacă nu vrei să fim descoperiţi" şopti el, trebue să luăm drumul acesta.. Odată ce am ajuns pe scări, suntem liberi".

Şi fără a mai sta la gânduri, traversă camera păşind pe vârfuri. Din fericire covorul gros înăbuşia sgomotele, dar nu-mi putui reprima un fior, când îl văzui căţărându-se iar pe jghiabul acela de stucatură. Imi luai totuş inima în dinţi şi-l urmai repede, ferindu-mă să privesc în golul ce mi se căsca sub picioare.

Zece minute mai târziu ne aflam într'un taxi, ce gonia cu mare viteză spre Versailles.

— „Sper că înţelegi" isbucni Rousseau la un moment dat râzând „noi eram cei doi indivizi de aceeaş specie, cari s'au strecurat după Wo-Lung. Important e însă că Wo-Lung trebue să fie nebun de furie şi frică, aşa că, turnând cu tact puţin petrol în foc, vom scoate dela el tot ceeace vrem să ştim. Doctorul ăsta e un individ fără scrupule. Sper că vom şti în curând pentruce l-a omorât pe bijutier".

După o jumătate oră de mers ne oprirăm înaintea jandarmeriei din Viroflay. Spre norocul nostru, poliţia rurală cunoştea casa ce ne interesa, deşi doctorul o cumpărase pentru o femee. „Vila Dina" îi era numele evident, în cinstea celei care-l vizitase în apartamentele sale.

Casa părea pustie, dar ştiam că bătrâna servitoare Duflos trebuia să fie pe undeva prin împrejurimi şi dând cu ochii de firele telefonice, ne dădurăm seama că trebuia să fim precauţi.

„Mai bine să ne întoarcem la oficiul telefonic" dădui eu ideea „şi să

cerem refuzarea oricărei legături cu vila, pe timp de o jumătate de oră. Nu sunt de părere să tăiem firele, pentrucă s'ar putea prea bine să avem și noi nevoie de telefon.

Rousseau dădu din cap și rugându-mă să aștept, porni alergând spre oficiul telefonic. Ascuns îndărătul unor tufișuri, scrutai în acest răstimp, casa și împrejurimile. Norocul făcu, ca tocmai atunci o femee oacheșă, tomnatecă, în haine de pânză albastră, să iasă din casă, ținând pe mână un coș de piață. Observai zâmbind grija cu care încuiă ușa de două ori. Ce era această încuietoare față de passe-partout-ul lui Rousseau? Se puse pe lucru imediat ce reveni și un scrâșnet strident îmi anunță că uneltele sale înfrânseseră dificultatea.

Inăuntru domnia o tăcere de mormânt. Inaintam precauți, încercând ușile în dreapta și în stânga. Toate erau deschise, iar camerele, goale. La un moment dat descoperirăm în podea un capac de pivniță, în care pătrunzând, am descoperit un individ fixat de podea și zid cu cătușe și lanțuri de fier. Era Wo-Lung. In lumina lanternelor noastre, el apăru zdrențuit, năuc, cu ochii umflați și turburi. Se vedea că narcoticul ce-l imobilizase în noaptea trecută, fusese foarte puternic. Ne privi câteva clipe cu teamă și furie apoi, recunoscându-l pe Rousseau exclamă:

— „Mon Dieu! Cine ar fi crezut că voiu întâmpina vreodată cu bucurie un sticlete! Sunt tare mulțumit că te văd, crede-mă. Dar n'ai să-mi poți scoate tocmai repede lanțurile asta!" strigă el, făcând fiarele să zăngănească.

— „Binișor, binișor", întâmpină Rousseau. „Am mai întâiu de făcut un târg cu d-ta! Spune-ne toată povestea și te voiu ajuta".

— „Desigur, desigur. Doar nu ți-oi fi închipuind că vreau să-l acopăr pe diavolul acela. Ce vrei să știi?"

— „Pentruce te-a tocmit să-l implici pe Harker în această crimă?"

— „Iată cum s'a întâmplat... Eram într'o seară la China Sam jucând tan-tan ca de obiceiu, când, un individ pe care nu-l mai văzusem nicicând, se apropie de mine și mă bătu pe umăr, întrebându-mă dacă vreau să câștig mult și ușor. Intre câteva pahare de rachiu, îmi arătă că trebuia să intru în legătură cu Harker, să-i arăt o hartă falsă și alte câteva documente și să-i ofer jumătate dintr'o comoară inexistentă, dacă avea să se învoiască a porni cu vasul său pentru a o ridica. Ei bine, chestia se prezenta foarte simplu. Harker era la strâmtoare și ar fi fost dispus să-și vândă chiar sufletul. Soția lui..."

— „Soția lui, îl întrerupsei eu, apoi, la un semn al colegului meu: „Credeam că e în America".

— „Nu, e aici, și a fost bolnavă. Așa... cum vă spuseam, îmi întâlni din nou omul, în seara următoare după cum aranjasem. Spunea că e negustor de diamante și că se numește Holrood, afurisitul! Spre ghinionul lui însă, observai în timp ce-și scotea pălăria, câteva fire de păr negru, lângă ureche, tocmai acolo unde se isprăvia cel cărunt.

— „Aha, o perucă" mi-am spus eu „asta înseamnă travestire" și după ce-mi plăti suma stabilită, mă luai pe urmele lui. Era șmecher omul, dar nu destul de șmecher pentru mine. Am aflat astfel că individul cu care făcusem acest târg, nu era altul decât doctorul Day".

Rousseau inspiră adânc și șuerător, strângându-mă de braț. Vocea-i răsună însă fermă când întrebă:

— „Și ai încercat atunci să-l șantajezi?"

— „Dar pentru ce nu?" rânji Wo-Lung. „A încercat el la început să mă ia în râs, dar pe urmă i-a trecut pofta de așa ceva. Când am aflat că închiriase un apartament, dându-se drept Holrood negustorul de bijuterii, că în acel apartament se găsise în urmă un om mort, pe jumătate mâncat de acid și că Harker fusese arestat pentru asasinarea unui individ care nici nu exista, am început să am pretențiile mele".

Ne cercetă fețele cu o privire întrebătoare, apoi isbucni într'un râs sălbatec.

— Ce-ați înlemnit așa? Pun rămășag cu toate astea au fost noutăți pentru dv. In timp ce bâjbâiați după asasinul lui Holrood, doctorul Day îmi plătia din gros ca să-mi țin gura. Dar și nevasta lui Harker l-a speculat pe doctor până la ruină, — era învățată chiar de căpitan cred. Doctorul era nebun după ea la început, până n-a aflat că era măritată. E o femee foarte frumoasă și când i-a făgăduit că-l va lua de soț, acesta i-a pus la picioare tot ce avea. Mai exista însă o fetiță foarte inteligentă, anume Dina, care spera să ajungă într'o zi D-na Day — ea a fost cea care a descoperit adevărul. Asta a dat doctorului o lovitură de grație; se spune că până atunci fusese un om bun, blând și încrezător în semenii săi".

„Dar când a aflat de înșelăciune, a devenit un demon. S'a gândit atunci că o simplă asasinare ar fi fost prea puțin pentru Harker și a plănuit să aranjeze în așa fel, încât să-l aducă pe eșafod, să-l facă să sfârșească în supliciile morale și fizice ale unei ghilotinări publice. El a ucis pe omul din baie, numai pentrucă Harker să fie arestat. Destul de șmecher. Ce spuneți? Nu-i mai rămânea apoi decât să-și desfigureze victima și să dea foc echipamentului de travestire.

— „Dar atunci, cine era omul pe care l'a ucis? întrebai eu neincrezător.

— „Nu știu... vre-un biet vagabond, pe care l-a momit în casa sa.

— „Vrei să spui că bijutierul era o persoană cu totul fictivă?

— „Ei bine, s'ar prea putea ca Doctorul să fi cunoscut un individ cu numele acesta, dar e sigur că el a fost acela care a închiriat apartamentul acela, dându-se drept Holrood. Această manoperă făcea parte din planul cu care spera să-l ducă pe Harker la eșafod.

— „Spui că soția lui Harker se logodise cu D-rul Day, care nu știa că era căsătorită?" interveni Rousseau, care lucra de zor la desfacerea cătușelor.

— „Da... Ah! Mulțumescu-ți ție Doamne" exclamă el într'un suspin de ușurare, frecându-și mădularele eliberate. Dar simultan cu strigătul de satisfacție al lui Wo-Lung răsună deasupra noastră pocnitura unei uși trântite, în vreme ce soneria telefonului sbârnâia undeva, pierdută, din depărtare par'că.

— „Pariez că ăsta e doctorul și că tâmpitul de jandarm ne telefonează pentru a ne avertiza".

Făcându-mi semn să-i urmez, scoase revolverul și urcă ușor, fără sgomot scara. D-rul Day n'avea să se dea însă ușor bătut. Colegul meu încerca tocmai ușa din direcția căreia se auzia vocea doctorului, ce părea a răspunde la telefon, când simți țeava unui pistol în spinare și auzi o voce clară, de femee, strigând:

— „Nici o mișcare, că trag".

Evident, acesta fusese un semnal, căci ușa se deschise brusc și mă pomenii cu nasul într'o altă țeavă de revolver, ținut de doctor, care ședea pe marginea unei mese, cu un zâmbet de triumf pe față. Nu ne mai rămânea decât să ridicăm brațele și să ne lăsăm dezarmați. Triumful doctorului fu însă de scurtă durată, căci Wo-Lung răsări din umbră, pe când cei doi începuseră să ne dezarmeze, întinse amenințător două pistoale și strigă:

— „Sus mâinile" subliniindu-și ordinul cu un foc tras în aier. Această mișcare ne făcu din nou stăpâni pe situație și în mai puțin de o secundă, cei doi deveniseră inofensivi, grație cătușelor cu care ne grăbiserăm a-i lega unul de altul.

— „Acum, pentruca să putem numi cazul complectamente elucidat, nu ne mai rămâne decât să aflăm numele omului din baia cu acid. Eu mă voiu ocupa de doctor și de prietena sa, iar tu vei vedea de chinez", zise Rousseau, împingându-și prizonierii în camera alăturată.

Cum datoram lui Wo-Lung mult în această afacere, îi dăruii câteva bancnote, sfătuindu-l să se odihnească și să se refacă în urma teribilelor clipe prin care trecuse, și după ce aranjai cu el o nouă întrevedere, îl lăsai să plece.

Pe de altă parte, încercarea lui Rousseau n'avea să fie atât de simplă pe cât își închipuise el. Făcu rând pe rând uz de intimidări și promisiuni, fără a reuși însă să impresioneze nici pe doctor și nici pe fată, care, deși foarte tânăr, era extrem de stăpână pe sine.

— Asta rămâne s'o facă șeful" mărturisi el amărît. „Nu prea văd cum vom descoperi prin propriile noastre mijloace adevărul, atâta vreme cât acești doi nu vor vorbi. In orice caz", adause el luminându-se „putem fi mulțumiți de ziua de astăzi. Am telefonat după o mașină, cu care ne vom transporta prizonierii la Siguranță.

* * *

—„Totul pare evident acum, că am aflat adevărul!" exclamă Bertillon după ce-i făcuserăm raportul. „Urechile doctorului sunt neobicinuit de lungi și de ascuțite în partea inferioară și toți cei cari au avut de aface cu falsul bijutier, au remarcat această particularitate, așa că ar fi trebuit de mult să facem această legătură. Pe de altă parte, urechile omului asasinat sunt rotunde, cărnoase cu lobii scurți și atașați de cap.

Ceeace mă surprinde e însă faptul, că nu ni s'a semnalat încă nici o dispariție. De unde dracu să vină acest om.

„Fișa sa, după operațiunile noastre de reconstituire, dă următoarele indicii: craniul, dolicocefalic; vă puteți da singuri seama, considerând proporții ca era lung și îngust ca al unui irlandez. Desvoltarea supraorbitală a omului cu sprâncene groase și stufoase. Ochii albaștri, codați: gura mare, buza superioară lată, și o bărbie ascuțită. Mai departe, era înalt și slab cu oase massive și avea vre-o 45 de ani. Așa că, a fost în viață un individ brun cu caracteristici celtice. Trimite-mi-l pe Dufour să-mi facă un desemn sau mai multe, pe baza acestor trăsături dominante. Le voiu publica apoi în ziare, împreună cu o senzațională compilare. Dar mai e ceva ciudat aci — după spusele D-rului Mauphere care a făcut autopsia cadavrului, acest om se afla în ultimul grad de tuberculoză, așa că în nici un caz nu mai avea mult de trăit".

* * *

In cursul următoarelor câteva zile, principalele ziare ale Parisului erau pline de fantastice istorisiri în legătură cu dispariția unui om a cărui fotografie o publicau. Această publicitate dădu roade abia în cea de-a patra zi. Primirăm o scrisoare din partea unui unchi al individului despre care aflarăm astfel că se numia Ivon le Caudec, și care venise cu cincisprezece ani înainte la Paris, pentru a studia chimia. Apoi, infirmiera unui spital, declară că portretul semăna unui pacient cu acelaș nume, care zăcuse timp de câteva luni în salonul tuberculoșilor. In cele din urmă, plecase de aci, pentru a intra în clinica privată a doctorului Day, unde și murise. Vestea aceasta avu darul să-l sguduie puternic pe Bertillon.

„Nu pot aștepta săptămâni la rând, până la obținerea unei permisiuni speciale de exhumare" declară el. „Vom merge astă seară la cimitirul Lachaise. Il cunosc bine pe intendent. Tot ceeace vreau să știu e dacă Le Caudec se află în cosciug și în cazul că nu-l vom găsi acolo, nu mai avem nevoie de permis".

In urma unor îndelungi negocieri cu intendentul, pământul fu dat în lături de către doi gropari și într'o jumătate de oră, cosciugul era la suprafață. La ridicarea capacului, descoperirăm că fusese îndopat cu jurnale și cu cărți vechi de telefon.

— „Asta destramă în sfârșit orice urmă de mister" zise Berlillon. „Le Caudec n'a fost ucis, el a murit de o moarte naturală; cadavrul său a fost dus noaptea pe furiș în apartamentul pe care doctorul îl închiriase sub numele bijutierului Holrood, și pus în baia cu acid, pentrucă Le Caudec nu semăna câtuși de puțin cu falsul Holrood. Inteligentă urzeala, ce spui? Doctorul aranjase astfel, încât Harker să fie cât mai des văzut în tovărășia lui Holrood. Amprentele sale digitale rămase pe mobile și chiar pe cuțitul găsit lângă cadavru, au fost conservate cu grijă.

„Mulțumesc lui Dumnezeu că nu ne-am lăsat numai în grija amprentelor digitale. Altfel, Harker ar fi ajuns curând la ghilotină. Grație portretului meu verbal, Dufour a reușit să execute un portret atât de bun al lui Le Caudec, încât unchiul său l-a recunoscut imediat."

Soții Harker, după câte am auzit, au emigrat în America de Sud. Sper că această aventură le va fi luat odată pentru totdeauna gustul de a se juca cu sentimentele unui om. V. P.

BAROMETRUL dispoziţiei

PERSOANELE superstiţioase nu întreprind nimic într'o Marţi sau în ziua de 13 a lunei. Alţii, mai ales cei din Occident, socotesc ziua de Vineri ca pe cea mai „ghinionistă" a săptămânii.

Dac'ar fi să-i credem, lucrurile se petrec ca şi cum într'o asemenea zi blestemată, te persecută o ursită vitregă şi orice ai face, orice-ai drege, totul îţi merge pe dos. Ghinion şi pace!...

Psichologia modernă, fără a crede în realitatea unor „zile de ghinion", invariabile în cursul unei săptămâni sau luni, confirmă totuş faptul că orice persoană poate avea zile nenorocite, când toate încercările şi străduinţele sunt condamnate la un eşec aproape sigur.

Şi iată cum se explică acest lucru, în aparenţă bizar:

Nu numai poeţii, pictorii, muzicanţii şi savanţii sunt supuşi capriciilor dispoziţiei, ci toţi oamenii, toţi, fără excepţie! Fireşte însă că numai la persoanele adulte dispoziţia sau indispoziţia poate exercita o înrâurire hotărîtoare asupra fericirii în viaţă.

„Fiecare îşi făureşte singur fericirea!" Un vechiu proverb, cu un fond de adevăr incontestabil.

Cine nu ştie că atunci când te apuci de o treabă cu plăcere, şi te ocupi de ea cu toată energia, când te concentrezi în lucrul tău şi, conştient pe deplin de forţa ta, îţi aperi interesele, succesul nu poate fi îndoelnic!

Norocul nu este o chestiune de hazard, ci mai degrabă o conjunctură a dispoziţiei sufleteşti.

Gândiţi-vă la întâmplările pe care le-aţi trăit în trecut şi veţi găsi cu siguranţă câteva exemple, în care, mulţumită unei atitudini energice şi persuazive, aţi reuşit la un moment dat să vă îmbunătăţiţi situaţia, sau, în orice caz, aţi obţinut un anumit succes. Fireşte, însă, că nu în fiecare zi ne găsim în dispoziţia necesară pentru a putea întreprinde sau duce la bun sfârşit un lucru hotărîtor.

Cine-şi cunoaşte propria sa dispoziţie, ştie dinainte cum va reacţiona faţă de diferitele evenimente din viaţa zilnică. In chipul acesta, va evita să întreprindă orice lucru mai de seamă în asemenea zile nenorocite.

E drept că nu în orice clipă putem cunoaşte dispoziţia din clipa următoare, aşa cum de exemplu, putem să prevedem starea apropiată a vremii din citirea barometrului.

Suntem totuş în măsură să ne formăm o imagine asupra variaţiilor dispoziţiei, variaţii prin care trece orice persoană fără excepţie şi cari pot influenţa în mod hotărîtor facultăţile noastre sufleteşti sau trupeşti.

E deajuns să ne punem singuri câteva întrebări simple, pentru a fi orientaţi asupra dispoziţiei momentului de faţă. Aşa de exemplu, vom căuta să ne dăm seama cât mai exact, dacă ne simţim odihniţi sau obosiţi, dacă am lucrat cu plăcere sau în silă, dacă avem poftă sau nu să mergem în societate sau la cinematograf, dacă suntem înclinaţi spre proecte îndrăsneţe sau dimpotrivă, rezervaţi şi temători. Şi încă o altă serie de amănunte, tot atât de caracteristice şi de preţioase: dacă obosim repede, dacă suntem distraţi, dacă ne amuză sau ne sâcâie un haut-parleur de radio, dacă încercăm avânturi optimiste, sau ne simţim copleşiţi de depresiune, melancolie şi pesimism.

Răspunzând cu deplină sinceritate şi obiectivitate la toate aceste întrebări, fiecare îşi poate stabili fără greutate nivelul propriei dispoziţii.

Intrucât această dispoziţie variază, întocmai ca şi temperatura sau presiunea barometrică, măsura dispoziţiei trebue făcută — ca şi controlul temperaturei în cursul unei boale — de trei ori pe zi şi anume: dimineaţa, la amiază şi seara.

Inregistrând pe cale grafică oscilaţiile acestor diverse dispoziţii în timp de o săptămână, sau — ceeace e preferabil — în curs de patru săptămâni, obţinem o *„curbă a dispoziţiei"*, care înfăţişează succesiunea toanelor şi capriciilor noastre, sub forma unei interesante diagrame.

Dar — vor întreba cititorii — care este în definitiv folosul acestei curioase diagrame? Ne ajută ea oare să ne schimbăm, după dorinţă, sau eventual să ne stăpânim dispoziţia noastră la un moment dat?

Nu, din păcate, acest lucru nu e posibil!

Nu e mai puţin adevărat însă, că după cum barometrul ne serveşte pentru prevederea stării apropiate a vremii, acest tablou al variaţiilor dispoziţiei ne permite să prevedem cursul dispoziţiei.

Dacă aceste înregistrări indică de exemplu, că cineva nu se găseşte niciodată în toane bune Miercurea sau Joia, atunci e sigur că nu trebue să întreprindă în aceste zile nici un fel de treabă importantă, la care ar avea nevoie de toate forţele lui psihice sau fizice.

Să nu uităm că nimeni nu este într'atât de stăpân pe sine încât să-şi poată apăra interesele sale cu aceeaş vigoare, într'o stare de pasivitate şi indiferenţă, ca într'o stare de spirit clară şi plină de speranţe.

Dispoziţia înseamnează încredere în tine şi energie, şi aceasta e totul pentru reuşita în viaţă!

Pentru exploatarea acestei dispoziţii optime, pe care oricine o are în anumite momente, diagrama de mai sus este deosebit de importantă.

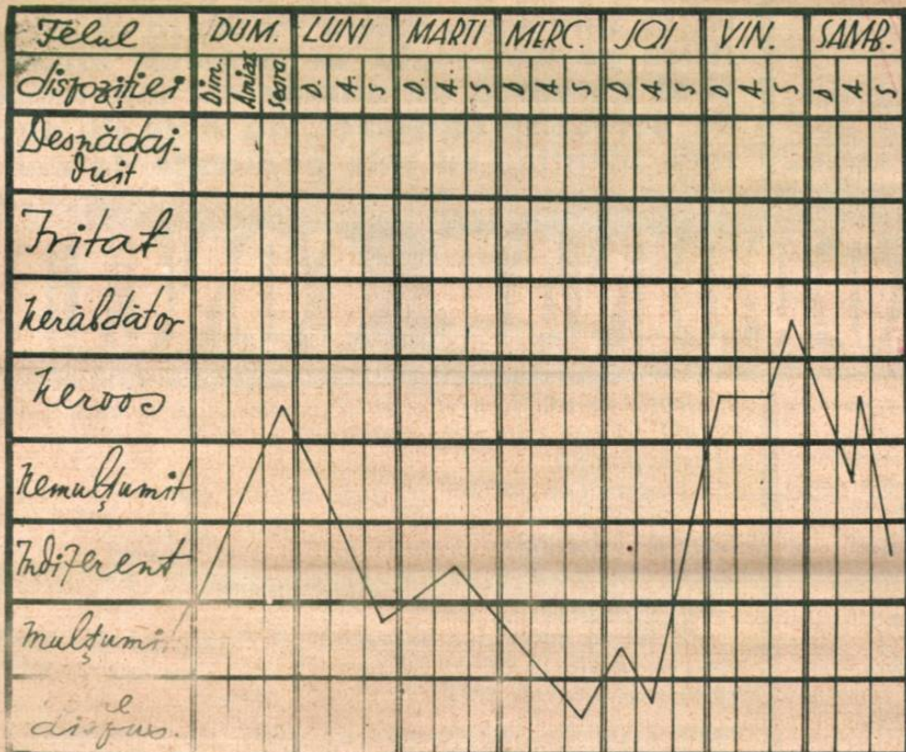
Diagrama şi numai diagrama ne va arăta, fie chiar şi cu aproximaţie, când există aceste momente hotărâtoare pentru întregul curs al vieţii noastre.

Diagrama e semnalul binefăcător, care ne avizează la timp când trebue să apucăm imediat taurul de coarne şi când e mai oportun să amânăm o hotărîre importantă, care, rău luată, ne-ar putea fi fatală.

Deaceea, iubiţi cititori, faceţi o mică sforţare, însemnaţi-vă zi cu zi — mai exact de trei ori pe zi — toanele dispoziţiei şi întocmiţi-vă astfel o diagramă după modelul celei de mai sus!

Veţi avea un barometru al dispoziţiei, un instrument tot atât de interesant, şi tot atât de preţios ca obicinuitul barometru al vremii.

R.

MARELE CONCURS MUZICAL „COLUMBIA"-„REALITATEA ILUSTRATĂ"

Premii în valoare de 100.000 lei

După cum am anunţat în numerele trecute, revista noastră împreună cu marea casă de muzică „COLUMBIA" alege cea mai bună bucată muzicală a sezonului, pentru care scop casa „COLUMBIA" a propus următoarele 24 bucăţi:

Ilona, romanţă-tango (Elly Roman)
Minte-mă, tango-romanţă (Ionel Fernic)
Rumba, rumba peste tot, rumba (Alverio Coziani)
Oh ! Mo'nah, rumba (Teed Weems)
Marcitta, tango (Eugen Seno)
Aşa mi-e scris, tango (Edy Marcus)
Romagnola, tango (F. Apollonio)
Dă-mi o clipă de ubire, tango argentin an (Carlos Gardel)
Rosita, tango (I. Corologos;
Suflet cand iu, slowfox (I. Vasilescu)
Napolitana, tango (Will Meissel)
Tu nu eşti cea din urmă, tango (M. Hönigsberg)
Trist e, tango (W. Jurmann)
Aş vrea să alint, tango (Jean Lenoir)
Mi-e dor, romanţă (Nello Manzatti)
Cântecul uitării, romanţă (Gh. Palaşev)
Beau, tango (Ionel Fernic)
Vreau o păpuşe, tango (Ionel Fernic)
Un cuib de ramuri, tango argentinian (L. Telleria)
Lola, tango (Elly Roman)
Gândeşte-te la mine, tango-romanţă (Elly Roman)
Carmencita, tango (Nello Manzatti)
Cântă vioară, tango-romanţă (Elly Romau)

cântate toate de simpaticul diseur Cristian Vasile pe plăci Columbia. In numerile noastre anterioare am publicat şi o serie de 13 bonuri din care acei cari doresc a lua parte la concurs, vor trebui să trimeată cel puţin 6, împreună cu buletinul de vot ce apare în pagina 31 din prezentul număr.

Tragerea va avea loc în ziua de Duminică 12 Februarie, orele 4 p. m. în administraţia revistei noastre.

Premiile vor fi împărţite în două părţi şi anume: o parte, la care vor concura toţi participanţii la concurs, iar a doua parte compusă din:

1 aparat de radio cu 8 lămpi, superheterodină, prevăzut cu haut-parleur electro-dinamic, ton control- şi volum-control automat, fabricat de Uzinele „Columbia" din America.

aparat ce se va decerna unuia dintre acei cari au votat exact bucata ce va fi aleasă de juriu.

Toţi cititorii noştri trebue să ia parte la acest concurs, deoarece fără nici o oboseală sau muncă, au posibilitatea de a câştiga premii în valoare de 100.000 lei.

SUNTEŢI PERS

AVEŢI RELAŢIUNI ?

vă oferim lei

5000

g) 3 Februarie 1897

Prezentăm aci portretele a trei oameni, în copilărie şi la maturitate şi se pune problema de-a găsi cărui om matur îi corespunde fiecare dintre cei trei copii. Bineînţeles că există o indicaţiune, care să nu permită decât o singură soluţie, pentru fiecare pereche.

Oamenii mari sunt desemnaţi prin nume; copiii prin litere şi data naşterii. Cercetaţi cu atenţie care nume se potriveşte fiecărui copil, care e adică identitatea fiecărei perechi.

Insemnaţi în buletinul din pag. 31, pentru fiece nume, litera şi anul naşterii, care desemnează pe acelaş om, copil. Căutaţi apoi printre cunoscuţii dv. trei oameni în viaţă, cari să se fi născut exact la datele indicate de noi. (Nu e necesar ca numele acestora să fie asemenea cu cele date de noi).

Dăm aci a treia serie.

Vom publica în patru numere consecutive câte un concurs de perspicacitate analog

şi vom da un premiu de cinci mii de lei în numerar, oricui va isbuti să identifice pe toţi copiii în oamenii maturi şi să găsească un număr cât mai mare de persoane existente, cu date de naştere identice cu cele publicate de noi.

!!! UN EXTRAORDINAR CONCURS

L*A 1 IUNIE 1933 se va deschide la Chicago Marea expoziţie internaţională organizată de acest oraş, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de existenţă.*

Conducătorii expoziţiei, împreună cu ziarul „Chicago Tribune", au proectat un concurs de frumuseţe, cu scopul de-a alege, la data de 1 Iulie o regină a expoziţiei, şi curtea ei, compusă din 50 de doamne şi domnişoare.

Cele 51 de candidate ale acestui concurs de frumuseţe vor fi alese dintre toate doamnele şi domnişoarele care se vor înscrie trimiţând câte o fotografie, începând dela apariţia acestui anunţ şi până la 1 Aprilie crt. E indiferent ţara de origine sau naţionalitatea candidatelor.

Concurentele vor trimite pe adresa revistei noastre o fotografie recentă, (pentru Constanţa nu se primesc decât fotografii făcute la atelierul „Păsculescu"), format carte poştală, şi vor completa buletinul pe care-l publicăm în această pagină.

Alegerea se va face pe baza acestor fotografii.

Concurentele care vor avea şansa să fie alese, vor pleca pe cheltuiala organizatorilor concursului la Chicago şi vor avea acolo întreţinere princiară, distracţiuni şi îmbrăcăminte.

Pe lângă această călătorie dus şi întors, până'n America, — călătorie ce se va face în cele mai bune condiţiuni — se acordă celei care va fi aleasă

regina expoziţiei, un premiu de	5.000 dolari	(850.000 lei)
primei doamne de onoare,	3.000 dolari	(500.000 lei)
celei de a doua d-nă de onoare	2.000 dolari	(340.000 lei)

Pentru lămurire presupunem că aţi găsit pentru fiecare copil dintre cei 12 pe cari noi îi vom publica, corespunzătorul său, în desenele de oameni maturi. Intrucât vor fi desigur mai mulţi cari să rezolve acest concurs, în loc ca sorţii să hotărască între ei, am decis să acordăm premiul aceluia care va fi in stare să găsească pe toţi 12, (sau numărul cel mai apropiat de 12) printre cunoscuţii săi născuţi la datele indicate de noi. Concurenţii vor trebui deci, pe lângă soluţia problemei, să ne trimeată numele şi adrese e cunoscuţilor, ale căror date de naştere se potrivesc cu cele date de noi.

Dacă se va intâmpla să fie mai mulţi cari să găsească 12 inşi în viaţă cu datele de naştere indicate de noi şi totodată să rezolve şi problema, vom acorda fiecăruia câte

5.000 lei premiu

Concursul nostru rămâne deschis până la 10 Martie 1933.

Concursul de diseuri „Realitatea Ilustrată"-„His Master's Voice"

Cum va decurge concursul.-Bucăţile ce se vor executa

După cum am anunţat în numerele noastre anterioare, „Realitatea Ilustrată" de comun acord cu casa muzicală mondială „His Master's Voice" a organizat un extraordinar concurs, pentru alegerea celui mai bun diseur şi celei mai bune diseuse din România.

S'au făcut numeroase înscrieri din ţară şi din Capitală.

Concursul pentru alegerea celui mai bun diseur şi a celei mai bune diseuse, va avea loc în ziua de 5 Februarie a. c., la orele 10 dimineaţa, intr'o sală pe care o vom anunţa în numărul nostru viitor.

Juriul va fi compus din personalităţi de seamă, ale lumii muzicale dela noi, iar acompaniamentul va fi ţinut de un cunoscut pianist.

Candidaţii cari se vor prezenta în faţa juriului sunt liberi să execute două bucăţi la alegere, fiecare bucată însă nu va dura mai mult de 3 minute. Juriul îşi rezervă dreptul însă, de-a cere executarea următoarelor două bucăţi:

„Vreau o păpuşe" — tango, muzica şi cuvintele de Ionel Fernic ;

„Candide" — vals boston, muzica de Sergiu Tănăsescu, cuvintele de Cincinat Pavelescu,

ale căror note se găsesc de vânzare la toate magazinele de muzică din ţară, şi pe care candidaţii, înscrişi până la data de 25 Ianuarie a. c., le pot ridica dela redacţia revistei noastre, str. Const. Mille nr. 7.

După cum am anunţat, fiecare dintre cei doi aleşi, va primi câte un premiu de

20.000 lei

precum şi câte un angajament pe timp de un an, la casa muzicală „HIS MASTER'S VOICE", pentru care vor imprima plăci, ajungând, astfel poate, la celebritate.

Inscrierile se mai primesc numai până la 25 Ianuarie crt. orele 18, la redacţia revistei.

„Realitatea Ilustrată" organizează două concursuri pentru campionatul de bridge şi campionatul de şah

Bridge-ul şi şahul sunt două jocuri prin excelenţă inteligente, şi nimic nu desvoltă mai bine calităţile unui jucător, la fel dealtminteri ca şi în sport, decât concursurile sau campionatele, unde se măsoară forţele, se câştigă noui calităţi şi se revizuesc defectele.

Şi nimic nu exemplifică mai bine teoria, decât, evident, practica.

Deaceea „Realitatea Ilustrată" a luat iniţiativa organizării unui mare concurs de şah, şi a unui mare concurs de bridge. Concursul va avea loc la începutul lunii Februarie, în localul Clubului Aero-Chimic, din B-dul Brătianu No. 36.

Inscrierile se fac de pe acum la sediul clubului.

In fiecare zi, dimineaţa vor avea loc partidele de şah, iar după amiază, cele de bridge.

Se vor acorda premii de valoare.

DE FRUMUSEŢE — 51 CANDIDATE PLEACĂ LA CHICAGO !!!

Condiţiunile de participare sunt foarte uşoare: poate participa oricare domnişoară majoră sau doamnă văduvă, excluzându-se acele care au făcut din frumuseţea lor o profesiune.

Limita de vârstă e 30 ani.

In fiecare săptămână, „Realitatea Ilustrată" va publica din fotografiile primite pe acele pe care le va socoti mai bune. Revista noastră îşi ia obligaţia de-a plăti câte o sută de lei, de fiece fotografie ce se publică.

Această plată se va efectua numai direct persoanei fotografiate.

Nepublicarea unei fotografii nu înseamnă că respectiva concurentă a fost respinsă dela concurs; se poate adică întâmpla să fie aleasă o domnişoară sau doamnă a cărei fotografie n'a fost publicată. La publicarea fotografiei se ţine seama în primul rând de posibilităţile technice de reproducere.

In numărul viitor vom continua cu publicarea amănuntelor relative la acest senzaţional concurs.

Deoarece fotografiile dv. urmează să fie trimese în America, pentru selecţionare, înscrieţi-vă imediat trimiţând fotografia dv. la adresa redacţiei noastre, strada Const. Mille 7—9.

Inscrierile la concurs pot fi făcute, pentru orice doamnă sau domnişoară — care întruneşte condiţiunile stabilite — şi de către rude sau prieteni, dacă aceştia trimet fotografia concurentei.

Doamnele şi domnişoarele care vor să concureze, ne vor trimite fotografia însoţită de cuponul pe care-l publicăm în pagina 31-a.

Pagina de BRIDGE

Este necesar ca în preajma inaugurării acestui capitol să lămurim cititorilor noştri care este *technica* problemelor de bridge.

Ca speţă problemele se împart în două :

1) Probleme *normale*.
2) Probleme de *acrobaţie*.

1) *Problemele normale* sunt acelea pe care autorul lor le construeşte pe baza unei împărţeli de cărţi fireşti, adică posibile. Acestea corespund acelor „jocuri grele", pline de dificultăţi şi fineţe, pe care le veţi întâlni din când în când în cursul partidelor disputate.

De cele mai multe ori aceste jocuri decid de soarta unui *„rubber"* şi ce n'ar fi dat jucătorul mediu care a pierdut partida, pentrucă „n'a văzut lovitura", să o fi putut vedea, ca „asul" cutare ori cutare.

Ei bine, exercitaţi-vă cât mai mult cu deslegarea problemelor şi veţi ajunge să realizaţi cele mai grele jocuri, în cursul partidelor d-voastră.

Problemele normale pot fi şi ele de două feluri:

a) Construite cu toate cele 52 de cărţi, adică reprezentând un joc complet în toate fazele lui ;

b) Probleme numite de „sfârşit de partidă", unde nu figurează decât o parte din cărţi, rămânând să se joace numai ultimele levate.

2) *Problemele de „acrobaţie"* sunt de o natură specială: autorul lor le construeşte arbitrar, neţinând seama dacă situaţia de partaj a cărţilor e ori nu posibilă, aranjând-o după plac numai de frumuseţea „loviturii".

De pildă veţi găsi la enunţarea unei astfel de probleme de *acrobaţie* un sfârşit de partidă în care *mortul* are 5 *atouturi* iar ceilalţi nici unul! E posibil? Evident nu. Dar cu tot arbitrarul lor, aceste exerciţii, afară că sunt amuzante, folosesc mult la desvoltarea spiritului de penetraţie al jucătorului.

Am vorbit de speţă. Mai este şi *forma*. Ca formă problemele se prezintă sub 3 aspecte, mai bine zis oferind odată cu enunţarea lor trei feluri de condiţii:

1) a se rezolvi *cu cărţile pe masă;*

2) a se rezolvi *cu cărţile în mână;*

3) mixt, adică o parte a problemei ca la No. 1 şi altă parte (sau sub alt aspect) ca la No. 2.

1) *Ce înseamnă „cu cărţile pe masă?*

Că jucătorul are voie să considere că ştiind unde se află fiecare carte şi deci o rezolvi problema cum vrea, chiar dacă la un joc normal *nu s'ar juca* în acel fel.

2) *„Cu cărţile în mână"* este o condiţie cu totul alta: jucătorul trebuie să rezolve problema ca şi cum ar juca normal, adică necunoscând decât jocul său şi al mortului. Mai mult : are să ţină seamă că fiecare din ceilalţi jucători joacă *perfect logic.*

După aceste explicaţii, prezentăm mai jos problema No. 1, pe care am ales-o cu intenţie, ca perfect normală şi nu prea complicată.

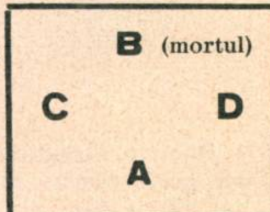
In numărul viitor, odată cu soluţia vom face o analiză a ei.

V. CERBAN

PROBLEMA No. 1

As, D, 6 de treflă
V, 10, 9, 7, 6 „ caro
V, 5, 3, 2 „ cupă
6 „ pică

R, V, 8	de treflă			9, 7, 5	de treflă
As, 4	„ caro			8, 3, 2	„ caro
D, 7, 6, 4	„ cupă			R, 10, 9, 8	„ cupă
R, V, 10, 3	„ pică			7, 3, 4,	„ pică

10, 4, 3, 2 de treflă
R, D, 5 „ caro
As „ cupă
As D, 9, 3 2 „ pică

De rezolvat: cu cărţile *în mână*. A joacă 3 pici contrate de C. — C atacă As de caro şi 4 de caro. — A taie cele trei pici (9 levate).

Fata cu inima în dreapta

FATA atinsese vârsta de treisprezece ani. Era înaltă, bine făcută, cu chipul frumuşel. La liceul unde învăţa fetele erau supuse vizitei medicale de două ori pe an. Florica stârnia de fiecare dată nedumerire. Doctora o cerceta c'o atenţie deosebită, când îşi apleca urechea în dreptul pieptului şi c'o grimasă de glumă întreba:

— Ce-i cu inima ta drăguţă? Parcă n'ar fi la locul ei.

Fetiţa nu se nelinişti, ci numai o curiozitate copilărească o împingea să verifice singură adevărul celor spuse. Alerga în goană pe scări şi când simţia că respiraţia are să i se oprească, punea mâna în dreptul unde inima părea că are de gând să sbucnească din culcuşul ei. Presupunerea era parcă întemeiată.

Pacienta.

Peste câtva timp copila simţi oarecari tulburări ce se manifestau prin palpitaţii urmate de sufocări. Imediat s'a supus unui serios examen medical şi d. dr. Rădulescu a fost cel care a făcut constatarea că se află în faţa unui caz foarte interesant. Poate că totul ar fi fost dat uitării, dacă tânăra fată n'ar fi trebuit să fie supusă recent unei operaţii de apendicită. Şi atunci medicii, în frunte cu d. dr. Poenaru-Căplescu, în urma examenului radiografic au constatat un lucru destul de curios. Tânăra prezintă o anomalie congenitală extrem de rară. Are organele inversate. Inima la dreapta, ficatul la stânga, stomacul la dreapta, iar apendicele la stânga.

Bolnava dela sanatoriul Diaconeselor, astăzi în perfectă stare post-operatorie, a avut prilejul să primească o sumă de vizite. Am găsit-o în patul ei alb, citind. E o duduie nostimă, bine dispusă, veselă chiar.

— Cum vă simţiţi după descoperirea examenului radiografic?

— Socotiţi c'am încercat vre-o emoţie? Dealtminteri că am inima în partea dreaptă era un lucru constatat de mult de d. dr. Rădulescu. Mă simt bine, respir ca şi ceilalţi oameni, aşa că pentru mine faptul nu prezintă interes. Un domn doctor mi-a pus întrebarea:

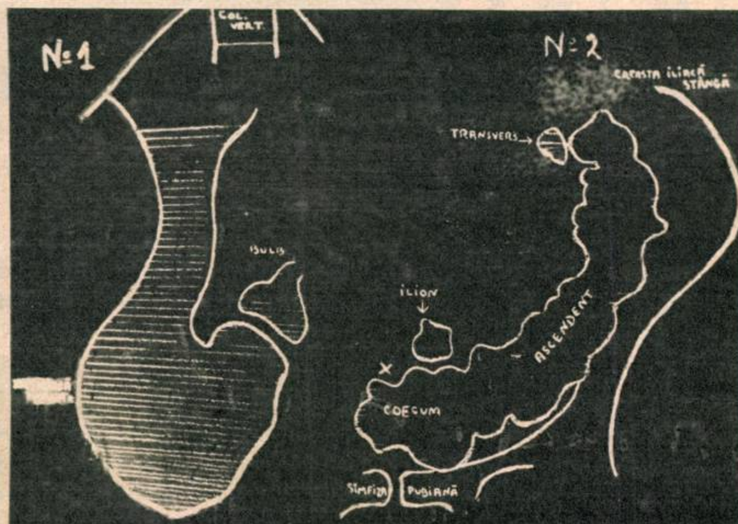
— Când iubeşti în ce parte simţi bătăile inimei?

— Intr'amândouă, i-am răspuns eu.

Fata savurează cu un mic tril de râs gluma. Incearcă însă teama de a nu-i fi dat numele la gazetă. Nu vrea să treacă drept un caz anormal, o făptură care să fie privită c'o curiozitate specială. Cordul, ficatul, stomacul, apendicele îi sunt inversate.

Ei şi? Corpul n'are oare aceleaşi linii pe care le întâlneşti la orice tânără fată? E o ciudăţenie a Naturii, care şi în inversiune şi-a arătat perfecţia.

N.

Diagramă, demonstrând inversiunea organelor interne.

Satanic-Trust

Roman de senzaţie. de: Al. Sidney

6)

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

In clubul „Eldorado", aparţinând faimosului „Satanic-Trust" a fost ucisă o femee. Un stilet i-a fost înfipt în inimă de către o rivală, apoi cadavrul i-a fost aruncat în Tamisa. Din uzinele Maxwell Siderurgic Comp., din apropierea Londrei, profesorul Upton Dax, asistat de inginerul Buskin, a lansat în spaţiile interplanetare „Radio-Bolidul Dax 7", care a ajuns în apropierea planetei Marte. Allmayer, stăpânul lui „Satanic Trust" şi al uzinelor cu acelaş nume, marea concurentă a uzinelor Maxwell, isbuteşte prin intermediul unei rău-făcătoare, să pună mâna pe planurile „Radio-Bolidului Dax 7", ale cărui evoluţii prin eter, sunt urmărite de aproape de acei cari l-au lansat.

Intr'o stare de intensă exaltare, Buskin vorbea cu sine însuşi:

— Au aripi!...

— Ce animale ciudate!... Ce sunete!... Ce culori!..

Exclamaţiile lui, fură întrerupte de o poruncă:

— Wilfred, roţile!... Resortul amortisor!... Ura!... Bolidul a atins planeta!

Radiobolidul „Dax 7" aterisase oare în Marte? Sau poate că inginerul avea o stranie halucinaţie. Lui i se păru că bolidul aterisase în condiţiuni relativ bune. Roţile ce ieşau la un anumit semnal, emis de postul terestru, care punea în funcţiune un dispozitiv din bolid, se frânseră la atingerea suprafaţei marţiane, dar resortul amortisor al şocului funcţionase foarte bine. Buskin văzu fiinţe ciudate, încercuind bolidul.

Era un fel de capete enorme, cu vag aspect uman, pe un trup sferic, foarte redus. Păreau ciuperci mobile, din care ieşau două tentacule de o lungime disproporţionată, cu care marţienii umblau, apucau şi cu care, răsfirate în formă de evantai, sburau.

Aceste fiinţe, pe care Dax le crezuse pasări, când unele din ele eşiseră prin aer înaintea bolidului, erau oamenii din Marte şi aveau o ciudată culoare roşiatică, aşa cum au unele moluste roze şi portocalii. S'ar fi zis, nişte jucării absurde, nişte monştri enormi, de cauciuc roşu.

Buskin simţia cum sângele îşi pulsa puternic în tâmple...

Mii de marţieni se aglomerară în jurul *Radiobolidului „Dax 7"*. Unii din ei reuşiră să deschidă un spaţiu gol lângă bolid şi alţii sosiră, se apropiară de monstrul de oţel şi-i deschiseră toate portiţele, cu precauţii excesive, îi scrutară toate aparatele interne.

Părură oarecum uimiţi de a nu găsi nici o fiinţă vie în acest proectil fantastic. De altă parte, inginerul Buskin nu voi să mişte prin unde herziene bolidul şi nu-i imprimă nici o mişcare prin telemecanică, temându-se să nu provoace panica, printre marţienii cari ar fi putut să sfărâme aparatul.

Dar uimirea lui fu extraordinară, când o echipă de marţieni începură să ungă aparatele şi să pună la punct piesele iar unul din ei, rosti în microfon, în urechea mecanică a bolidului, în cea mai pură limbă engleză:

— Aparatul funcţionează. Upton Dax, vorbeşte, te ascultăm!... Alo!... Inginer Buskin, răspunde!...

Buskin făcu eforturi supraomeneşti să răspundă, dar emoţia îi paralizase glasul. Era transfigurat...

Sfera reproducea tot ce se petrecea pe Marte, în jurul bolidului...

Pe vastul aerodrom marţian, una din fiinţele roşii, cu un cap fabulos, se afla pe un tron, în faţa bolidului. În jurul lui, se aflau alte fiinţe la fel. Buskin auzi pe unul din marţieni cari stau la dreapta celui de pe tron, îndemnându-l din nou, în englezeşte, să vorbească.

Inginerul se desmetici curând, şi vorbi, în microfonul din vasta sferă, microfon ce făcea legătura cu Marte, prin bolid:

— Domnilor, mă surprinde că ştiţi graiurile pământene...

Marţianul care vorbia englezeşte, părea că e un tălmaci, care traducea celui de pe tron şi mulţimei, vorbele ce Buskin le trimetea, prin ajutorul postului radiofonic din bolid.

— Inginer Buskin, răspunse tălmaciul marţian, Ork, marele nostru învăţat, se află în faţa ta, pe acest tron. El îţi spune că ai făcut rău, turburând prin bolidul tău, pacea Universului şi liniştea planetei noastre.

— Nu avem nici un gând agresiv, rosti Buskin, ca'n vis, în pâlnia microfonului ce era în legătură cu bolidul.

— Ork îţi afirmă că vor fi însă alţi oameni, cu planuri de cucerire. Noi, marţienii deşi globul nostru nu e decât pe jumătate ca al vostru, avem o ştiinţă, o industrie şi o devinaţie, cu mult superioară dibuirilor voastre terestre. In consecinţă, noi vedem tot ceeace se petrece la voi pe pământ, vă cunoaştem graiurile, frământările, cruzimea...

— Civilizaţi-ne, zise Buskin.

— Nu vă putem încredinţa, răspunse marţianul în numele lui Ork, marile noastre invenţiuni şi toate tainele Firii, căci aţi fi în stare să distrugeţi pământul cu ele, şi chiar pe noi. Câtă vreme nu veţi ajunge la concepţia unitară a solidarităţii universale, nu vă putem încredinţa, de pildă, formula disocierii atomilor, fiindcă voi nu aţi ajuns nici la concepţia solidarităţii pământene, şi v'aţi distruge unii pe alţii cu asemenea arme, ce sunt prea periculoase, pentru copiii Universului.

— Dar însuş acest bolid, dovedeşte că nu mai suntem „copiii Universului", zise Buskin.

— Ork, înţeleptul nostru, vă roagă să faceţi câteva demonstraţiuni cu Radiobolidul, ca să se amuze publicul!...

Inginerul Buskin se posomorâse. Cu o oarecare enervare, manevră pârghii şi comutatoare. Marţienii priviră reci, muţi, cum radiobolidul scotea un fel de periscop, prin care Buskin, de pe pământ, putea să vadă şi să audă la mari distanţe în jurul bolidului; cum bolidul putea să se mişte pe roate cu tălpici ca de tank; cum se putea apăra prin mitraliere şi lame ascuţite, ce funcţionau automat, declanşate dela distanţă, prin unde herziene, ca o mie de picioare şi de braţe tentaculare.

— Aparatul vostru este interesant, zise Ork, şi mai ales comod: l-a scutit pe profesorul Dax sau pe tine, să vii în carne şi oase între noi. V'a scutit de greutăţile unei astfel de călătorii şi mai ales de primejdii. E semn că nu mai căutaţi aventura romantică, adică primejdia inutilă. Îmi pare bine că pământenii s'au decis astfel, să iasă în fine din faza adolescenţii... Până acum, eraţi urmaşii „celor trei muschetari": înfruntaţi cu pieptul deschis şi cu spada în mână, primejdiile. Aţi evoluat din romantism în ştiinţă: Aţi început marea aventură ştiinţifică, aventura rece, calculată şi condusă din laborator...

* * *

Buskin privi peisajul marţian.

Copacii păreau roşii ca de coraliu şi oglindirea lor în apa verde, era nespus de stranie. In construcţii unghiulare, în turnuri imense, cu platforme de aterizare, pentru oamenii din Marte (nu existau aeroplane, fiindcă fiecare marţian era un fel de pasăre sburătoare) în uzini fantastice ce trimiteau în Unvers raze colorate şi subtile, capetele cu aripi se agitau, cugetau, dar nu vorbiau: marţienii se înţelegeau între ei prin efluviile cerebrale, prin undele pure de gândire, şi nu rostiau cuvinte, decât ca să se facă înţeleşi de Buskin. Industria şi ştiinţa lor erau atât de înalte, încât inginerul Buskin privia bizarele maşini şi aparate, cu perplexitatea cu care un canibal din insulele Samson, ar privi un teodolit.

* * *

— Dece ne dispreţuiţi? întrebă totuşi Buskin pe Ork. Avem şi noi invenţiuni extraordinare. Şi noi vedem la distanţă şi chiar acest bolid, pe care vi l-am trimis, dovedeşte că voi nu aţi fost în stare să comunicaţi mai întâi cu noi.

— Te înşeli. Am săpat mii de kilometri, ca să facem semnale pe care voi aţi fost incapabili să le descifraţi, şi continuaţi şi azi să le numiţi „canalele din Marte!" Când am descoperit însă super-telescopul interplanetar, prin care vedem şi auzim tot ce se petrece la voi, ne-am îngrozit ne starea voastră de barbarie, şi am evitat contactul cu voi, până ce nu veţi evolua mai simţitor.

— Poate că noi ştim, în alte direcţii, mai multe decât voi! strigă Buskin.

— Nu ştii nimic, Buskin, răspunse Ork, din Marte. Dovada e că uzina Almayer din Europa, care vă duşmăneşte, a reuşit să fure planurile bolidului. Acea uzină, în clipa de faţă, construeşte mii de radiobolizi, în serie, cu intenţia de a supune pământul şi a ataca apoi planeta Marte ca să ne fure Ştiinţa, adică secretul marilor noastre invenţiuni.

„Ceeace am prevăzut, urmă Ork, şi anume că bolidul lui Dax va deslănţui în sufletul semenilor tăi, pofte războinice, de cucerire a pământului întreg şi a planetei Marte, — s'a realizat. Almayer va porni o puternică armată de radiobolizi, contra planetei Marte!

„Noi, marţienii, facem însă răspunzător pe profesorul Dax de cele ce vor urma. Dacă nu reuşiţi să împiedicaţi uzinele Almayer de a ne trimite armata de bolizi, noi vom spulbera pământul, sfera noastră să

va disocia, va sări in aer, spartă in mii de bucăţi, sub presiunea lichidelor fierbinţi din glob, şi fiecare din aceste lumi, eşite din orbita terestră, va turbura armonia Universului, ciocnindu-se de alte astre.

„*Radiobolidul Dax 7*" este confiscat de noi".

In acea clipă o bubuitură formidabilă se auzi; sfera-televizor se sparse, o descărcare electrică se produse prin aparatele din laborator, bobinele se arseră, becurile săriră în ţăndări...

Aripa uzinei Maxwell, in care se afla instalată sfera, se prăbuşi.

Târziu, de sub dărămături fu scos, grav rănit la cap, inginerul Buskin. Când fu readus in simţiri, Buskin povesti cele de mai sus, cum „văzuse" bolidul aterizând in Marte, conversaţia pe care a avut-o cu Ork, „preşedintele planetei Marte", cum acesta îi vorbise de romantism, de ştiinţă, şi ameninţa pământul cu spulberarea, dacă Almayer nu va fi oprit de a ataca Marte cu armata de bolizi pe care o construia...

Profesorul Upton Dax la căpătâiul bolnavului, dădu din cap trist, şoptind lui Ingham Maxwel:

— Rana dela cap i-a cauzat o halucinaţie... E nebun...

— Şi totuş, zise Maxwell, dacă n'a fost o halucinaţie?... Te indoeşti de opera ta, Dax?...

— Doamne, să fie cu putinţă?... Bolidul a ajuns in Marte, sau a visat Buskin?

CAP. VII.

RASBOIU IN UNIVERS

Inginerul Buskin fusese internat intr'o casă de sănătate. De acolo, el scria nenumărate scrisori savanţilor şi oamenilor politici, prin care protesta că e luat drept nebun şi susţinea că bolidul profesorului Dax a aterisat in Marte şi că s'a putut astfel comunica cu locuitorii planetei vecine. Evident, toţi cei cari primiau aceste scrisori, îşi spuneau că au aface cu un biet nebun.

Dar posibilitatea ca bolidul să fi aterisat in Marte, incepu să obsedeze mintea obosită a lui Upton Dax, şi bătrânul profesor se sugestiona, din zi in zi mai mult, că scena din sfera-televizor nu a fost o simplă halucinaţie a lui Buskin, ci o realitate.

Ciudat era că, legenda aceasta, căreia oficialităţile nu-i dădură nici o crezare, acaparase de asemeni mintea exaltată a lui Knut Almayer, stăpânul faimosului Satanic-Trust, care reuşise să pună mâna pe planurile radiobolidului. Almayer era convins că bolidul aterisase in realitate pe planeta consoră.

Când se află că Almayer dă crezare unor asemenea problematice posibilităţi şi că a inceput construcţia unei armate de radiobolizi, Inghan Maxwell se ingrozi: era cert că, prima acţiune a lui Almayer, va fi să cucerească cu bolizii săi, uzinele britanice, singurele forţe de producţiune in stil vast, care scăpaseră de sub dominaţia teribilului Satanic-Trust.

O convorbire telefonică avu loc intre profesorul Upton Dax şi groaznicul Knut Almayer.

Stăpânul lui Satanic-Trust nu se feri să declare, că va ataca uzinele Maxwell.

— Dar aceasta va insemna un războiu anglo-german, ripostă Dax, şi poate un nou războiu mondial.

— Va fi un războiu universal! zise Almayer. Un războiu care nu se va mărgini intre popoarele pământene, ci se va da intre planete! Aceasta, evident, dacă e adevărat că bolidul poate să aterizeze in Marte!...

Profesorul Upton Dax îi comunică in termeni stăpâniţi, bizarul *Ultimatum* trimis de planeta Marte, pământenilor.

— Nu ne temem de ameninţări, răspunse Almayer. Vom lansa in Marte o mare escadră de câteva mii de radiobolizi prin care vom pune mâna pe aparatele lor de disociere atomică. Unul dintre radiobolizi, construit cu maximum de perfecţionări, mă va reprezinta pe planeta Marte. Va fi ambasadorul meu mecanic la marţieni, va fi un fel de guvernator de fer. El va guverna şi stăpâni in numele nostru, planeta. Cât despre voi, cei din Marea Birtanie vă cer să vă supuneţi puterii mele, imediat şi necondiţionat, să-mi predaţi uzinele, ştiinţa şi minele voastre, iar dacă nu, vă vom extermina.

— Din războiul acesta, răspunse Dax, pământul va ieşi spulberat in mii de cioburi, in cazul când ameninţarea marţienilor este reală. Dacă nu, un nou războiu mondial va secera lumea de pe pământ.

Dax plecă cu impresia că Almayer este unul dintre acei formidabili nebuni, un paranoic avid de cea mai vastă putere, care aspiră nu numai să săpânească globul terestru, dar intregul univers.

Chestiunea aceasta, ajunsă la urechea guvernelor europene, nu stârni decât o atenţie de curiozitate, toţi oamenii de stat fiind convinşi că au de aface cu planuri irealizabile...

(Va urma)

Pagina Jocurilor

Concursul nostru pe luna Ianuarie

Problema VII-a („Personagii teatrale")

ORIZONTAL. — 1) Personaj din „Amphitryon" de Molière; prin numele lui se desemnă o persoană ce reproduce figura, vocea și manierele cuiva; Principalul personaj din „Le Misanthrope", tipul omului morocănos, de o sinceritate fără milă și inamic al menajamentelor ce impune viața socială.

2) Personaj din „Depit amoureux", tipul valetului nepăsător vesel și mai mult prieten, decât servitor al stăpânului său; Protoxid de calciu.

3) Personaj din „L'école der femmes", tipul ingenuei; Cea mai mică din păsările de pradă; Notă muzicală.

4) Lac în Africa; Personaj din Shakespeare, tipul soțului gelos, ale cărui bănuieli nu se sprijină decât pe motive inocente.

5) Vârstă; Zeul vânturilor; Măsuri itinerare.

6) A mirosi (ad litteram!); Pronume.

7) Papă (824—827); Munți auriferi.

8) Dârmotin; Personaj dintr'o comedie de Bruys; numele lui a devenit sinonim cu: pungaș, lingușitor și ipocrit.

9) Prepoziție; fig. splendoare; Prefix ce indică o reunire.

10) Personaj din Athalia; numele lui desemnă pe copilul de origină ilustră, pe care îl așteaptă un viitor strălucit, după mari pericole trecute; Notă muzicală.

11) Măsuri; Personaj din Hamlet; înebunită de disperare culege flori pe marginea unui râu, în care cade și moare.

12) Personaj din comedia franceză ce personofică pe valetul pungaș, șiret și plin de resurse și mijloace extreme; Personaj din „Furtuna", de Shakespeare.

VERTICAL. — 1) Personaj din comedia franceză ce personifică bunul simț, dar câte odată răutatea.

2) Personaj din „Tartufe", tipul omului încăpățânat în idei și entuziasmat de vreunul care'l înșeală, nevoind să cedeze chiar evidenței; Specie de grâu.

3) Sunet; Personaj din „Othello", tipul sceleratului sceptic și cinic; Interj.

4) Lac în Italia; Sacrificiul corpului și sângelui lui Isus.

5) Localitate în Franța; A ținti.

6) Cor (poetic); Firul unei plante graminee;

7) Dramă istorică în proză, de Victor Hugo; Fluviu în Toscana.

8) Franc; Cute (mold.); Notă muzicală.

9) Personaj din Molière; tipul femeii cinstite, fără circumspecții excesive; Personaj legendar.

10) Secol; Animale; Nume dat unor substanțe minerale.

11) Tipul Yankee-ului; Tipul amorezului în comedia italiană; Iie.

12) Personaj din comedia italiană, tipul valetului mai puțin fin, dar mai scelerat decât Arlequin; Turburare violentă

MITTY STANCESCU

Problema VIII-a
(N'am timp !..)

In locul lui X să se pună o consonantă. Să se ia apoi cifra care reprezintă ordinea ei alfabetică și să se adune cu cifra din careul următor. Se va pune, chiar în acel careu rezultatul obținut. Rezultatului se va adăoga +1, și se va pune în locul lui rezultatul nou. Acestui rezultat se va adăoga +8, apoi se va scădea —7 și așa mai departe, până ce toate careurile vor fi umplute cu rezultatele operațiunilor respective.

In fiecare careu va decide câte un număr. Să se înlocuiască apoi numerile obținute cu echivalentul lor în ordinea alfabetică, știind că A=1, Z=25.

Citindu-se literele astfel obținute în rândurile Xvert., —7 oriz. și +1 vert., se va găsi o maximă latinească, care este și deviza Parisului.

SOLO

CUPON DE JOCURI
No. 313

Numele și pronumele ....

Adresa ....

BULETIN DE INSCRIERE PENTRU CONCURSUL „REGINA EXPOZIȚIEI DIN CHICAGO"

Alăturat vă trimit o fotografie pentru concursul de alegere a unei regine și a curții ei de onoare, la Expoziția internațională din Chicago, și declar că mă voi supune regulamentelor publicate de dv. Deasemeni, vă acord dreptul de-a publica această fotografie, oriunde veți crede de cuviință.

Numele persoanei din fotografie, este . . . .

. . . . Adresa, str. . . . . No. . .

Orașul . . . . Vârsta . . . Ocupația . . . . .

Culoarea părului (blond, brun, sau roșu)) Culoarea ochilor este . . . . Greutatea . . . . Inălțimea . . . .

Trimeasă de . . . .
(Semnătura persoanei care trimite fotografia).

CONCURSUL DE PERSPICACITATE
BON NO 3

I .... *Litera* .... *Anul* ....
II .... „ .... „ ....
III .... „ .... „ ....

Strângeți cupoanele și trimiteți-le împreună, la terminarea concursului, odată cu numele și adresele cunoscuților dv. cari sunt născuți la datele indicate de noi.

BULETIN DE VOT
Pentru concursul „Columbia" - "Realitatea Ilustrată"

Subsemnatul ....

Domiciliat în .... Str. .... No. ....

Găsesc că cea mai bună bucată muzicală este ....

.... cântată de cunoscutul diseur Cristian Vasile, pe plăci Columbia,

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacția și Administrația: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevĕrul" S. A.

Dreapta: *Sub auspiciile revistei noastre, „Adăpostul de Odihnă al lucrătorilor tipografi" a ales la 14 Ianuarie a. c. pe „Miss Munca 1933", după cum urmează : I, D-ra Ana Durdun, manucureză, II, d-ra Elena Stănescu, croitoreasă, III, d-ra Mia Stănescu, croitoreasă.*

Alesele au fost primite în mod oficial la primăria de Negru şi la Municipiu, iar în fotografia noastră le vedem alături de d. Primar General al Capitalei, Dem. Dobrescu, după recepția de la Municipiu. In stânga d-lui primar, „Miss Munca 1933".

Jos: **Odată cu reisbucnirea răsboiului chino-japonez, guvernul chinez a decis boicotul complet al mărfurilor japoneze, iar la Peking s'au instalat pe străzi cuşti de lemn, în care vor fi închişi şi expuşi oprobiului public, negustorii cari vor fi dovediți că au vândut mărfuri japoneze.**

Jos: **Fotograful care a luat acest clişeu la ultima expoziție de pictură din Berlin, nu ne-a comunicat dacă garderoba expoziției era arhiplină, sau dacă vre-un vizitator milos a pus copilului din acest grup o pălărie pe cap, ca să nu-i fie frig.**

REALITATEA ilustrată

STAT

MINISTERUL COMUNICAȚIILOR ȘI AL LUCRĂRILOR PUBLICE

Serbănescu N. 9000

Gheorghiu Radu 5000

Popescu I. Vasile 3500

2700 3000

-10%

Cum o scoatem LA CAPĂT?

ANUL VII, Nr. 314

2 FEBRUARIE 1933

10 LEI

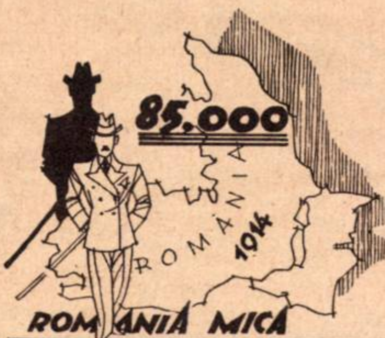
-10%

Problema salariaţilor publici este una dintre cele mai importante în viaţa noastre de stat.
In rândurile de mai jos veţi găsi expusă această problemă: Câţi salariaţi avem, cari sunt pricinile desechilibrărilor bugetului, cum au ajuns funcţionarii la mizeria de azi şi veţi trage concluzia avantajelor şi devantajelor diminuării de 10% din actualele salarii.

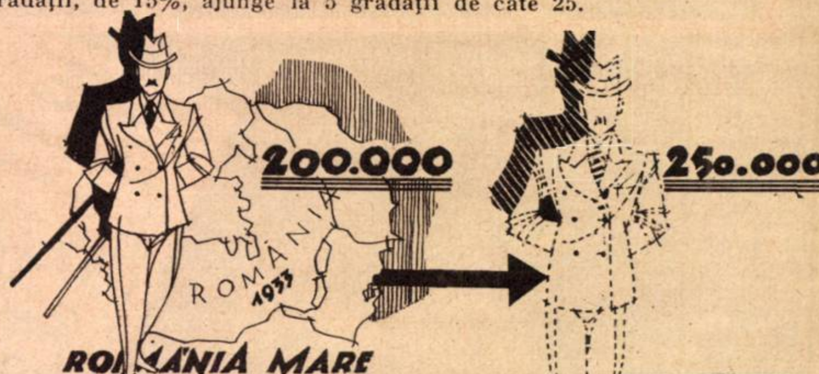
NU odată aşa zişi technicieni au dat problemei salarizării, soluţia simplistă de-a se reduce numărul funcţionarilor, pentrucă cei cari vor rămânea să fie mai bine plătiţi. Ei uită însă că statul nu este o simplă societate particulară, care poate concedia o parte din personalul ei, dela o zi la alta. Statul are alte obligaţiuni, de ordin social şi moral, faţă de salariaţii lui, şi nu are câtuş de puţin interesul ca, prin concedieri în massă, să sporească numărul şomeurilor. Şomajul este un rău sfătuitor. In el germinează toate acele idei subversive, pe care statul niciodată nu le-a dorit. Aşadar, nu este o soluţie în scăderea numărului de funcţionari.

SURPLUSUL DE FUNCŢIONARI

Şi totuş, există azi un mare surplus de funcţionari, pe care unii specialişti, cum ar fi d. Nicolae Costache, secretarul general al Ministerului de Finanţe, l-a cifrat la peste 50.000 de funcţionari. E un surplus extraordinar, care explică în mare parte, dece statul îşi plăteşte cu atâta greutate salariaţii săi. Este interesant de notat, că cel mai mare surplus se află la Ministerul Instrucţiunei, adică în Corpul Didactic. Sunt peste 30.000 de profesori şi învăţători, peste numărul pe care îl avea România Mică. Să ne înţelegem însă: acest plus nu este necesar prin mărirea teritoriului, deoarece plusul total de 50.000 funcţionari a fost calculat astfel: s'a luat numărul funcţionarilor din 1914, s'a înmulţit cu 2,16 coeficientul de mărire al ţării, şi *peste aceasta*, s'au găsit 50.000 în plus. Din acest total, 30.000 sunt numai în corpul didactic. Ministerul de finanţe are un surplus de peste 8.000. Armata şi Comunicaţiile de câte 5.000.. Justiţia şi Domeniile, urmează...

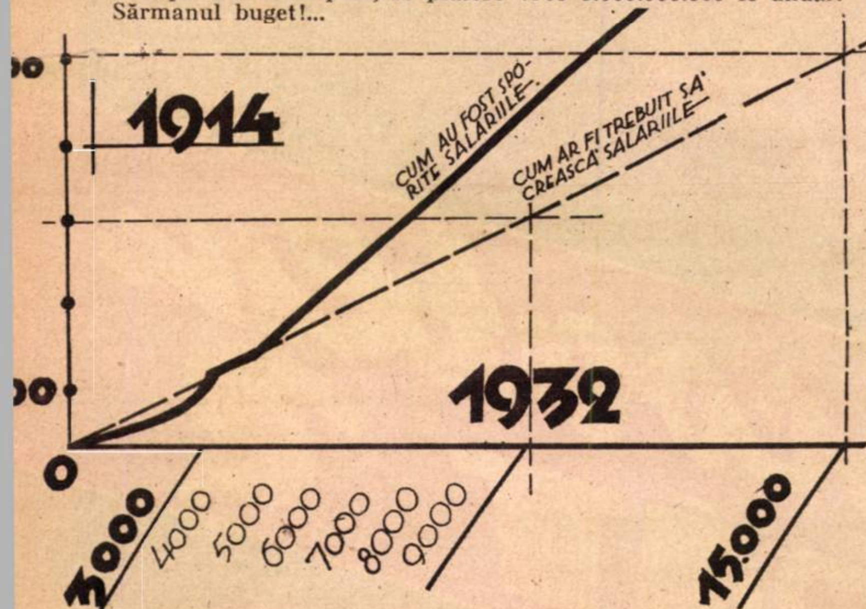

Numărul funcţionarilor publici în România mică era de circa 86.000. Inmulţind acest număr cu 2.16, coeficientul de mărire a Ţării, rezultă că numărul de funcţionari pe care-ar trebui să-l avem e de circa 200.000. Noi avem însă aproximativ 250.000. Există deci un surplus, o inflaţie în această ramură de activitate.

REDUCERILE DE SALARII.

Plusul de 50.000 funcţionari este la un total de 250.000. Numai pentru acest plus, se plătesc vreo 3.000.000.000 le anual! Sărmanul buget!...

In 1914 salariul mediu al funcţionarului român era de 1786 lei aur, faţă de 1740 în 1930. După cum se vede, acest salariu a rămas aproape neschimbat.
Prin diferite legi, raportul între categoriile de salariaţi a suferit o profundă modificare. Pe când salariile mici sunt egale cu cele din 1914 înmulţite cu coeficientul de depreciere de 32, salariile funcţionarilor superiori (directori de minister, bunăoară) nu sunt decât de 13 ori mai mari ca în 1914, adică de 2 şi jumătate ori mai mici decât ar trebui să fie.

Neputându-se reduce numărul funcţionarilor, statul, în timpul crizei financiare, a fost nevoit să reducă salariile. Cei mai loviţi au fost funcţionarii propriu zis administrativi, şi nu cei din corpurile speciale, ca profesori, militari, preoţi, poliţişti, magistraţi, doctori — deşi aceştia se agită mai mult. S'a ajuns astăzi, ca un impiegat stagiar de minister sau o dactilografă să aibe o leafă brută de 2.900 lei, din care se scad 10% pensie, 10% cea mai recentă reducere, etc. Directorii însă, şi-au păstrat un oarecare plus deasupra minimului de existenţă, care nu a fost însă respectat micilor funcţionari. In timp ce un agent de urmărire are 2.000 lei lunar, din care se scad reducerile de mai sus, un director clasa I primeşte o leafă de 19.350 lei.

Corpurile speciale au căutat după război, să-şi mărească mereu salariile. Corpul didactic, de pildă, care avea patru gradaţii, de 15%, ajunge la 5 gradaţii de câte 25.

DEFORMAREA CADRELOR.

O altă chestiune de care trebue să se ţină seama, în soluţionarea problemei salariilor, este aşa zisa deformare a cadrelor. In 1922—1926, scumpetea fiind foarte mare şi salariile mici, s'a găsit o soluţie prin avansări. In aceiaş epocă s'au produs numeroase demisii de funcţionari şi ofiţeri, ceeace a făcut posibile alte avansări. Nu s'a mai ţinut seama de necesitatea serviciilor, şi numărul funcţionarilor superiori a ajuns egal cu al celor inferiori!

S'a ajuns astăzi la marea anomalie *a existenţii unor direcţiuni fără nici un impiegat.* S'au deformat, cu alte cuvinte, cadrele. Ar fi necesar deci să se stabilească la corpurile speciale cadre fixe, pentru a se evita plătirea de salarii şi plusuri inutile.

Bugetul suferă deci o dublă inflaţie: de personal şi de cadre.

COSTUL VIEŢII.

Un alt factor care intervine în problema salarizării, este costul vieţii. Până în 1930, situaţia, ca salarizare, s'a îmbunătăţit faţă de costul vieţii, pentru funcţionarii mici din provincie şi dela sate, unde viaţa este mult mai eftină. In 1929, s'a produs o mare scădere a preţurilor.

Dintr'un interesant studiu al d-lor ingineri Ioaniţiu şi Costache, reese că un impiegat primeşte azi fără reduceri de 30 ori salariul său din 1914, pe când un director primeşte numai de 13 ori salariul din acel an. Oamenii de serviciu şi micii funcţionari, ajunseseră în 1930 la un salariu, chiar de 35 de ori mai mare, decât cel din 1914, pe când deprecierea leului era de 32.

Totuş, credem că ar trebui să se ţină seama de un minim de existenţă, indiferent de această depreciere. Cu 2—3.000 lei pe lună, nu se poate trăi azi, când au sporit necesităţile vieţii, adică standardul de viaţă al fiecăruia. Aceasta este o cauză produsă de progresul civilizaţiei. Electricitatea, radio, telefonul, tind să intre în strictul necesar. Micile locuinţe burgheze, în care odinioară funcţionarul se simţia foarte bine, deşi erau pline de egrasie, fără lumină electrică şi fără nici un confort, astăzi sunt declarate direct insalubre.

Trebue să se ţină seama apoi, la soluţionarea problemei salarizării, de diferenţa costului de viaţă între capitală şi marile oraşe, de o parte, şi între sate, de alta. Diferenţa costului vieţii este mult mai mare, decât diferenţa de 15—20% ce se face la salarii, între oraşe şi sate.

CORPURILE SPECIALE.

Este de notat deasemeni că surplusul de funcţionari se află la corpurile speciale, şi nici decum la funcţionarii propriu zis administrativi. *Corpurile speciale ar urma deci să fie reduse la cadre, care să corespundă strict puterii de plată a statului,* căci altfel ruina financiară este evidentă.

(Continuare în pag. 6)

REDUCEREA SALARIILOR ȘI STANDARDUL VIEȚII

Niciun Titan n'ar putea face ᴗale întoarsă pământului şi nici să-l oprească în loc La fel Progresul îşi urmează calea sa şi omenirea e nevoită să meargă'n pas cu el. Noi nu mai putem trăi azi, cum trăiam cu două decenii în urmă. Standardul de viaţă a crescut. Această creştere înseamnă civilizare şi ea nu se poate îndeplini fără dureri. Cu atât mai adânci sunt aceste dureri, cu cât trăim în perioada unor frământări sociale.

Bucureştii şi-au dublat întinderea şi populaţia. In locul arhaicului tramwai cu cai, circulă câteva sute de vagoane electrice în toate direcţiile, iar numărul vehiculelor mecanice a crescut în mod extraordinar, o dovadă în plus că standardul vieţii este azi mai ridicat.

TARA, Statul, Societatea românească, trece printr'o grea criză socială, economică. E desigur unul din cele mai banale adevăruri pe care l-am afirmat acum. Nu tot atât de banală a fost însă formula lansată nu de mult de d. Titulescu, pe când sosia ca salvator al Statului din dezastrul financiar în care se sbate.

Toată lumea îşi aminteşte desigur de această faimoasă formulă:

„Ii voiu pune la regimul de mămăligă şi ceapă".

Desigur că acest regim alimentar n'avea de ce să ne sperie ţărănimea, care în multe părţi ale ţării trăieşte cu acest regim, graţie căruia pelagra, urmată de demenţe şi sinucideri, a început iar să ia proporţii grave:

Formula d-lui Titulescu corespunde celui mai grozav primitivism, celui mai inferior nivel de viaţă, la care a ajuns cândva în cursul mileniilor, vre-o fiinţă umană pe planeta noastră. Este cel mai redus *„standard of life"* cum numesc englezii nivelul vieţii omeneşti.

Dacă formula aceasta titulesciană n'a speriat pe mulţi din ruralii noştri, a avut însă darul de a provoca o îngrijorare în lumea oraşelor.

Din fericire formula nu s'a realizat imediat, după cum ar fi dorit-o europeanul nostru, mare om de Stat.

Astăzi însă un fior general de groază trece prin inimile şi conştiinţele sutelor de mii de salariaţi, odată cu începerea erei reducerilor la salarii. Se pare că începe realizarea formulei Titulescu. Niciodată sătuii n'au crezut flămânzilor. La protestele generale ce se ridică disperate şi ameninţătoare din partea salariaţilor, se răspunde de către acei cari au în mână pâinea şi cuţitul, că salariile mai pot fi reduse, deoarece după indicele de scumpete, aşa reduse cum sunt lefurile, ele sunt echivalente, corespund salariilor din vremurile antebelice, cu care se mulţumiau salariaţii publici.

Aparenţele şi judecata superficială dă desigur dreptate sătuilor, cari aduc obiecţia echivalenţei salariilor de azi, cu acele din trecut.

La o cercetare mai deaproape a problemei se vede însă, că la baza argumentaţiei se află sau ignoranţă sau rea credinţă. Acei cari vor să justifice reducerile de salarii, compară salariile de azi cu acelea din trecut, fără a ţinea socoteală că salariile servesc la întreţinerea vieţii, şi că viaţa n'a stat pe loc în cursul acestor 15 ani trecuţi dela vremurile patriarhale antebelice, până în zilele noastre.

Viaţa, *„elanul vital"* — ca să întrebuinţăm termenul lui Bergson în a sa *„Evolution creatrice"* — a evoluat din fericire spre un nivel ceva mai înalt, chiar la noi şi în deosebi în mediul urban.

Şi acestui standard al vieţii, care a devenit un fel de *„a doua natură"* a omului civilizat din oraşele noastre, nu-i mai corespunde echivalenţa pe care vor unii s'o stabilească între salarul de azi al funcţionarului, cu acel de altă dată.

Cei şapte mii de lei pe care-i primeşte pe lună astăzi un medic, un magistrat sau un şef de serviciu de minister, nu corespund celor 250 de lei antebelici, fiindcă cu 250 lei magistratul, medicul, şeful de serviciu trăia binişor în timpurile patriarchale antebelice, iar azi *cu trebuinţele sociale strict necesare vieţii* el nu mai poate trăi demn, aşa cum îi cere situaţia sa socială, cu cei 7500 lei ce-i primeşte dela Stat.

In anii paradisului pierdut de altădată, magistratul, medicul sau şeful de serviciu pornia pe jos la ocupaţiile lui, nu era atât de grăbit; împricinaţii, bolnavii nu erau atât de mulţi fiindcă nici populaţia nu era atât de numeroasă.

Şeful de serviciu lucra şi el într'un tempo mai lent, fiindcă nici actele nu erau atât de numeroase, nici cerinţele de rezolvat atât de presante.

Astăzi în secolul vitezei, al telegrafiei fără fir şi al avionului. orice fenomen social, economic, şi chiar fizic aerian cosmic, se resfrânge în câteva minute în mediul nostru social şi biologic, şi cere imediat meditare, acţiune, măsuri, rezolvări, soluţii.

Mai mult ca ori când *time is money...* timpul e bani. Iată dece în loc să vină pe jos, medicul, magistratul şi şeful de serviciu iau tramvaiul. Fără el, fiecare pierde 2—3 ceasuri in dauna serviciului, iar tramvaiul îi scade câteva sute de lei pe lună.

Incât făcând calculul după indicele de scumpete, veţi găsi că într'adevăr carnea, pâinea, cartofii, ceapa sau mai ştiu eu care alimente au preţul într'adevăr de 30 ori mai mare, corespunzând şi la salariul care a ajuns şi el de 30 de ori mai mare.

(Continuare în pag. 6)

IMAGINI TRUDNICE

Nimic nu e mai deprimant decât priveliștea pe care ți-o oferă truda de toate zilele în lupta cu nevoile vieții a gospodinei, în casa amărîtă a funcționarilor publici.

Din lefurile de mizerie, ele sunt nevoite să țină casa la nivelul rangului pe care-l ocupă în societate soțul lor, să îmbrace curat copiii și să vadă ca bărbatul să se prezinte bine. Câte griji, câte economii și câte socoteli spre a ajunge la acest rezultat!

Reportera noastră a trăit câteva zile în mijlocul familiilor câtorva funcționari publici.

O SCIZIUNE profundă s'a produs între manifestările de viață de acum două decenii și cele de acum. Nicăeri această constatare nu poate fi mai vădită, decât în sânul familiei, care reprezintă în nucleu viața gospodărească a statului. Aici însă femeii îi incumbă sarcina de-a îndeplini rolul de a face economie. Cum la orașe, mulți dintre copii de familie sunt ai biurocraților, cu prilejul continuelor diminuări de salarii, asistăm la o dureroasă stare de lucruri.

Urmărind din zori și până în noapte activitatea conducătoarei căminului, luând parte în acelaș timp și la procesul cerebral care se produce atât de vădit, ne edificăm pe deplin de situația turbure, care nu se poate atenua decât grație unei vieți cumpătate, chiar severe, greu de dus, în epoca în care nervii ne sunt atât de încordați.

Să încercăm să urmărim pe soția unui funcționar în lupta ei de-a ajunge la bun sfârșit, până la capăt de lună, cu suma care constitue salariul soțului ei.

Familia compusă din soție și doi copii a funcționarului Stelian R... șef de biurou la ministerul de Justiție retribuit cu 5400 lei lunar.

Dar cu această sumă este și o mică poveste. La începutul anului școlar tatăl a fost silit să facă un împrumut de 12.000 lei, pentru uniformele și cărțile copiilor; se rețin 1000 lei lunar la car mai adăogând 2000 lei chiria plus 500 lei rata unui costum de haine, rămâne gospodinei în mână, doar 1900 lei. De aci mai trebuesc scoși pentru țigările domnului, abonamentele de tramvai ale tatălui și copiilor, bani pentru o gheată, un ziar, o pereche de ciorapi.

***

Orele 6 jum. dimineața. Familia A. s'a deșteptat. In casă n'au mai rămas decât câteva bucățele de lemne, din cele douăzeci și cinci de chilograme cumpărate cu o zi înainte. Cu un satâr, mama face câteva așchii și ațâță înfrigurată focul. Afară e încă noapte. Toți năvălesc buluc la bucătărie. Ceainicul, ochi de apă, începe să fiarbă.

— Poftim, nu mai este zahăr... vorbește mama îngândurată. Băețelul e trimis în grabă să cumpere de cinci lei.

— Pâine nu ia? întreabă tatăl.

Paisprezece lei sunt scoși dintr'o chisea de pe-o etajeră și numărați în palma copilului.

Peste puțin timp, toți trei sunt expediați și casa rămâne aproape goală.

— Ce pot să gătesc eu de mâncare astăzi?... eftin și în acelaș timp să le placă. Privește spre grămăjoara de bani pe ducă, singura sursă de existență, până la capătul lunii. Își pune în grabă o haină, un șal pe cap și aleargă în colț, la depozitul de lemne.

— 25 de kgr.

Un braț bun de lemne ude i-au

Sus: *Societăți sau persoane caritabile, distribuesc din când în când săracilor pâine. Și printrei cei cari primesc ofranda, se găsesc de multe ori și femeile funcționarilor.*

Dr.: *Cu câțiva lei, gospodina trebuie să-și îngrijească dela piață zarzavaturile pentru fiertură. Câtă trudă...*

Stg.: *Gunoierul nu pleacă niciodată până nu-și ia bacșișul, după ce a ridicat gunoiul.*

fost vârîte într'un sac și un om, l-a adus acasă în spinare. După ce le-a deșertat și-a așteptat bacșișul... 2 lei.

Femeia s'a dus la măcelărie, de unde a cumpărat un kilogram de carne și 1/4 kgr. de untură: 26 lei. A trecut și pe la un magazin de coloniale de unde a luat ½ kgr. de făină: 4 lei. Și-a mai amintit că fetița n'are gulerul și manșetele curate și-a acumpărat 1/4 kgr. de săpun: 6 lei.

Lângă poartă a întâlnit un zarzavagiu. Știa că are nevoe de cartofi și ceapă... alți 10 lei scoși la moment. Urcând treptele locuinței, face socoteala cheltuelii totale în gând: 73 lei. E o nenorocire. Cum oare va ajunge la capăt, când n'are dreptul să treacă peste 50 lei.

Se pregătește să prepare mân carea. O bătaie în ușă: laptăreasa. Ea îi întinde timid o cratiță.

— Ce s'aude nou cucoană?

— Mai așteaptă și d-ta. Primii bani cari-mi cad în mână, îi pun deoparte și te achit până la ultimul leu.

— Să dea D-zeu să văd și minunea asta, măiculiță.

Câteva clipe privesc amândouă la lungile șiraguri de rotocoale, făcute cu creta pe pervazul ușii.

— Trebue să ne vină și nouă de undeva salvarea...

Lăptăreasa nu mai zice un cuvânt și pleacă.

— Electrica... strigă cineva de-afară.

E o chitanță de plată, care trebue achitată înainte de ora unu, altminteri lumina se închide. Sunt peste optzeci de kilovați.

— Trece chiar astăzi soțul meu pe la uzină și aranjează totul... îngăimează femeia jenată.

Comptorul nu aparține apartamentului, e comun pentru mai mulți și de pe urma închiderii vor fi prejudiciați ceilalți vecini. Ea ar voi să le dea de veste, dar de unde să scoată partea cuvenită apartamentului pe care-l locuesc? Inalță din umeri și trece la bucătărie, ca să prepare masa. Menu-ul se compune dintr'o supă și o mâncare cu cartofi. Dar mai are nevoe de orez și încă o pâine și iată alți 12 lei pe cari trebue să-i scoată.

Fetița a venit cea dintâi dela școală.

— Mămico, trebue să-mi cumpăr neapărat un caet de desen. Mi-a spus doamna nici să nu vin la școală fără el.

Mama nu spune un cuvânt și din chiseaua de pe etajeră ia alți opt lei.

După amiază tatăl îi cere cinci lei de țigări. E o plăcere de care nu se poate dispensa, orice s'ar întâmpla și biata femee îi dă și pe aceștia.

Gunoierul intră în curte și sună clopotul sub ferestre. Văzând că nu-i răspunde nimeni ia lada cu gunoi la spinare și o varsă în troacă. A mai îndeplinit serviciul acesta de multe ori și acum își așteaptă plata. Femeie iese și-i întinde cinci lei.

— Cheltuelile de azi au trecut peste sută... își șoptește ea cu un fior în suflet. Nu știu ce-o să ne facem.

Tatăl are galoșii rupți, fetița mănușile zdrențuite, cât despre ea, de multă vreme a renunțat să-și cumpere o rochie sau o pălărie.

Prăjiturile, vinul și cinematograful sunt lucruri cunoscute numai la Crăciun și Paști. Cea mai mare parte din buget intră în chirie și întreținerea copiilor la școală.

Să locuiască într'o casă mai mică? Dar nu e neapărată nevoe de-o cameră a părinților una a copiilor și-o bucătărie? Să ardă gaz în loc de electrică, căci la lumina lămpii au învățat și părinții și bunicii noștri. Te lasă oare inima să strici ochii copilașilor la lumina pâlpâitoare și cu miros atât de greu?

* * *

Căutăm cu toții să mergem în ritm cu civilizația, dar puterile ni-s prea slabe și de aici iese și mai mult amar.

Reparația ghetelor constitue astăzi un lux pentru funcționar. Până când pielea și tălpile nu sunt ferfeniță, nu încap pe mâna cismarului.

Să trecem acum in familia altui funcționar, șef de serviciu la Prefectură, cu 8500 lei lunar.

Membri familiei: bărbatul soția, soacra și doi copii în școlile primare.

Chirie 2500: două camere parchetate, antreu, sufragerie baie, pivniță. Proviziile au fost făcute din toamnă. Nimic nu lipsește și la începutul fiecărei luni se aprovizionează cu coloniale, care nu trec peste 1000 lei. 3500 trebuesc scoși dintr'odată în ziua lefii. Dar rămân 5000. Altă mie este întrebuințată pentru rata lemnelor, lumină, apă tramvai. Pentru masă nu se trece zilnic peste 35 lei: carnea și pâinea.

Rămâne îndeajuns pentru o îmbrăcăminte modestă și un bilet de teatru, la capătul săptămânii. Câteodată, când cineva dintre ei se îmbolnăvește banii cheltuiți cu medicul se taie din aceste distracții.

E vorba însă aici de o familie model, în care tatăl nu fumează, nu bea vin, nu merge la aperitive cu prietenii, iar mama nu-și face decât o rochie-două pe an.

Cu noua curbă de sacrificiu, vor fi și ei prejudiciați, trebuind în primul rând să se mute într'o locuință mai modestă. Cum vedem, chiar cu un salariu mai mare, ești strâns în chingi, de nevoile vremurilor de astăzi.

Trăiau bătrânii în căsuțe mici, cu ferăstruici cât pumnul, făceau drumul dela un capăt la altul al orașului pe jos, ca să economisească 25 de bani tramvaiul, nu cumpărau șoșoni și galoși copiilor, căci gheata de box era făcută astfel, ca apa și frigul să nu pătrundă cu ușurință. Cât despre higienă, aceasta era considerată ca un lux pe care și-l putea permite numai bogații.

Dar vremurile s'au schimbat și odată cu ele și pretențiile. Poate cineva să facă din aceasta un cap de acuzație?

M. N.

Ne sbuciumăm şi nu ştim care-i calea bună. Echilibrul s'a distrus. Nevoile vieţii sunt mai mari decât veniturile.

Salariile mici ale funcţionarilor inferiori au sporit în proporţie cu deprecierea leului aur, dar salariile celorlalţi, ale intelectualilor, nu sunt pentru toate categoriile, la nivelul la care erau în 1914, când puterea de cumpărare a leului, însemna de 32 de ori mai mult decât azi.

In cele de mai jos s'au detailat bugetele familiare pentru câţiva salariaţi.

Cum o scoatem LA CAPAT ?

Cineva ne-a făcut următoarea obiecţie:

„Oamenii, înainte de războı, trăiau cu 200-250 lei pe lună, şi erau foarte mulţumiţi. Astăzi primesc 6.000—7.000 şi se plâng că trăesc în mizerie!"

In primul rând trebue să observăm că prin curbele de salarizare s'a ajuns ca să fie trecute în buget cu 8.000, 9.000 şi 12.000, salarii care înainte de răsboi erau de 400, 600 şi 800 lei, adică raportul salariului nu mai coincide cu diferenţa rangului ocupat de funcţionar. Pe de altă parte, nu trebue să uităm că nevoile unui director de minister sunt altele decât ale impiegatului la poştă, sau ale controlorului de tramvai. Toţi câţi ocupă o funcţie mai importantă, au obligaţiuni sociale care le impun cheltuieli; ei trebue să fie mai bine îmbrăcaţi, trebue să citească o carte, trebue să asiste la un spectacol, trebue eventual să ţină o servitoare, copiii lor trebue să meargă curaţi la şcoală. Salariul fiind necorespunzător, funcţionarii sunt nevoiţi să recurgă la expediente, sau să trăiască în mizerie, lucru care le dăunează lor şi dăunează prestigiul autorităţii pe care o reprezintă.

Se consideră de mulţi că tot ce se acordă peste minimum de trai — socotit la 3.000 lei — e oarecum un lux şi că la nevoe s'ar putea tăia din tot ce reprezintă acest plus. Părerea e cu totul falsă, mai întâi că 3.000 lei nu reprezintă — cu preţurile actuale — nici măcar casă şi masă pentru o familie de patru persoane, locuind în Bucureşti, 3.000 lei abia ajung pentru un om singur, ca să-şi plătească o odae, căldura şi mâncarea. Celui mai umil funcţionar familist, îi trebue azi, ca să poată trăi în capitala ţării, 5.000 lei. E adevărat că această sumă e mai mult decât de 32 de ori 80 lei, cât însemna salariul minim în 1914, dar — dupăcum se vede din alt articol publicat în această revistă — standardul de viaţă la noi a crescut, odată cu progresul civilizaţiei. Capitala a devenit un oraş mai întins şi mai scump; s'au înmulţit necesităţile vieţii şi s'au adăugat noui cheltuieli indispensabile. Să luăm bunăoară lumina electrică: câteva decenii în urmă, petrolul lampant era suficient, azi electricitatea încarcă în mod imperios bugetul unei familii, fie ea cât de umilă.

Cine-ar putea face cap de acuzaţie oamenilor, că vor să devină mai oameni?

Noi socotim că minimum de existenţă e de 5000 lei, chiar acest salariu neînsemnând decât o sumă de mizerie, cu care o familie compusă din patru persoane deabia poate trăi, de azi pe mâine.

Pentrucă ne preocupă în special salariile mici, vom alcătui mai jos bugetele tip pentru capii de familie, al căror venit lunar e de 5.000, 6.000, 7.000, 8.000, 9.000 şi 10.000 lunar, şi ale căror sarcini sunt identice: soţie şi doi copii (eventual soţie, un copil şi soacră sau mamă).

VENIT	CHELTUELI	
5.000	Chiria	1200
	Hrana	1500 *)
	Lemne	700
	Spălatul rufelor	200
	Lumina	120
	Tramvai	200
	Impozit global	80
Total 5.000	Şcoala pentru doi copii, rechizite	200
	Ghete, rufărie, îmbrăcăminte	500
	Ţigări, ziare, reviste	300
	Total	5.000

Observăm că la salariul de 5.000 omul n'are dreptul la distracţie, iar în caz de boală — care-ar implica medic şi doctorii — înseamnă o adevărată catastrofă.

*) Vezi mai departe specificarea pentru o zi de hrană a familiei cu 50, 60, 70, 80, 90 şi 100 lei.

VENIT	CHELTUELI	
6.000	Chiria	1400
	Hrana	1800
	Lemne	700
	Spălatul rufelor	200
	Lumina	150
	Tramvai	250
	Impozit global	100
	Şcoală pt. doi copii, rechizită	300
Total 6.000	Ghete, rufărie, îmbrăcăminte	700
	Ţigări, ziare, reviste, articole de toaletă, distracţii sau neprevăzute	500
	Total	6.000

La venitul de 7.000, 8.000, 9.000 şi 10.000, diversele capitole ale bugetelor sporesc cu puţin. Vom arăta aci cum trebue să fie bugetul de 9.000.

VENIT	CHELTUELI	
9.000	Chiria	2.000
	Hrana	2.800
	Lemne	1.000
	Spălatul rufelor	200
	Lumina	200
	Tramvai	300
	Impozit global	200
Total 9.000	Şcoală pt. doi copii, rechizite	400
	Ghete, rufărie, îmbrăcăminte	700
	Servitoare	400
	Ţigări, ziare, reviste	500
	Articole de toaletă, distracţii şi neprevăzute.	400
	Total	9.000

Dela 9.000 lei în sus, salariatul deabia îşi poate permite să ţină o servitoare şi aceasta prost plătită. Se vede de aci cât de

— 10% (urmare din pag. 2-a)

Ştiţi de pildă, câţi învăţători avem? 42.083. Ei primiau în 1930, un salariu de 2.511.600.000 lei, sau în mediu aproape 60.000 lei anual de persoană. Majoritatea lor trăesc la sate, unde traiul este mult mai eftin decât la oraş. Chiar dacă se ţine seamă de creşterea numărului elevilor, avem azi un surplus de 20.000 învăţători, peste cifra normală. Dintr'un studiu al domnului Răşcanu, reese că statul cheltuia în 1929, pentru fiecare elev, 1.253 lei (sau 39 lei aur), în timp ce înainte de răsboi, se cheltuia numai 796 lei hârtie (25 lei aur). Straniu este că *în timp ce creşterea personalului didactic a fost de 124%, descreşterea analfabetismului nu s'a făcut decât în proporţie de 25%.*

După cum se vede, problema salarizării este foarte complicată. Pentru soluţionarea ei trebue să se ţină seamă de deformările corpurilor speciale, de schimbarea structurii funcţiunilor publice la diferite servicii, de studierea raporturilor între salarii şi costul vieţii în diferite centre urbane şi rurale...

A. B.

Reducerea salariilor şi standardul vieţii (Urmar din pag. 3-a)

Nu veţi găsi însă în bugetul familiei de altădată *tramvaiul* care azi e tot atât de necesar ca şi pâinea. Şi tot astfel lumina electrică mai scumpă decât gazul.

Dar standardul vieţii de azi a impus în budgetul familiei atâtea alte necesităţi vitale care altă dată nu existau.

Omul e azi mai curat graţie băilor pe care altă dată le cam neglija. Dar baia şi apa abundent întrebuinţată, costă 100—200 lei pe lună. Cheltuiala aceasta nu exista atunci.

Iată că standardul de azi mai scade din salariu. Sau poate se urmăreşte a ne svârli iar în murdăria de altă dată, în primitivismul barbar, ca să murim de tifos, produs de paraziţi, aşa cum mor sătenii în Basarabia de azi?

Să nu se mai facă deci deducţii sofistice cu privire la salarii, care cu toate reducerile rămân echivalente cu cele de altădată. Strictul trebuinţelor necesare unei vieţi modeste de azi, e cu totul altul decât cel dinainte de războiu.

De 30 de ori salariul de altă dată nu-ţi mai permite să trăieşti azi o viaţă demnă de om, aşa cum o trăiai atunci.

O reducere a salariilor de acum când au atins plafonul ultim permis, va avea ca urmare o reducere şi a alimentelor şi a obiectelor strict necesare igienei şi implicit o degenerare totală prin mizerie fiziologică.

Finanţele unui Stat nu se pot întrema prin distrugerea pârghiei principale, care susţine tot ruajul mecanismului de Stat: funcţionarul public.

Finanţele Statului trebue să-şi găsească remediul din creaţiunea unor surse de noui venituri şi dintr'o raţionalizare a mecanismului de Stat.

DOCTORUL YGREC

adevărată era premisa că funcționari superiori sunt prost plătiți și nu mai pot face față rangului pe care-l ocupă, nu pot trăi demn.

Pe măsură ce salariul sporește, omul are posibilitatea de a face economii la unele capitole, spre a majora altele.

Până la salariul de 10.000 lei în mână, fiecare ban e numărat.

Cum ar putea suporta funcționarii o reducere de 10%?

Cum trebuie alcătuit zilnic bugetul de gospodărie al unui funcționar

1500 lei lunar pentru hrană

	LEI
Pâine	14
Lapte	4
Ceai	1
Cartofi sau altă legumă	3
Ceapă	2
Untură	6
Fasole, bob, linte sau mazăre	4
Carne	8
Zahăr	5
Sare, piper	1
Făină	2
	Lei 50

1800 lei lunar pentru hrană

	LEI
Pâine	14
Lapte	8
Ceai, cafea	4
Cartofi sau altă legumă	4
Ceapă	2
Untură	6
Fasole, bob, linte sau mazăre	4
Carne	9
Zahăr	6
Sare, piper	1
Făină	2
	Lei 60

La 2100 lei lunar pentru hrană

	LEI
Pâine	14
Lapte	12
Cai, cafea	4
Cartofi sau altă legumă	4
Ceapă	2
Untură	7
Fasole, bob, linte sau mazăre	4
Carne sau brânzeturi	13
Zahăr	7
Sare, piper	1
Făină	2
	Lei 70

La 80 lei, funcționarul își poate permite să cumpere ceva mai multă carne, sau odată pe săptămână pește, din când în când untdelemn, unt și altele.

Cu 90 și 100 lei pe zi, nu e nici o diferență față de hrana cu 80 lei deoarece funcționarul cu nouă-zece mii lei lunar are deobiceiu o servitoare și e nevoit astfel să majoreze cantitățile.

Vedem că nici unul dintre acei nevoiți să se conformeze unor bugete de mizerie, cum sunt cele de mai sus, nu au posibilitatea de-a face nici o cheltuială de prisos, nu-și pot permite luxul unui aperitiv, al unei prăjituri de cofetărie, sau al vre-unui articol de coloniale mai scump.

n. c.

Campioana cuvintelor încrucișate

Tânăra *Clara Balogh, din Budapesta, a bătut recordul jocurilor de cuvinte încrucișate.*

Timp de 7 ani, dela invazia acestor jocuri în Europa, a deslegat peste 9000 de probleme. In fotografia de mai sus, tânăra campioană se gândește cum să rezolve a 10.000-a problemă.

A câștigat, până în prezent 1024 premii: ciorapi de mătase, patru călătorii, dintre care una peste Ocean, o casă la țară, etc. Actualmente este redactoare la o revistă de cuvinte încrucișate, și se zice că ar intenționa să se producă — la un mare varieteu din Budapesta — cu un număr de astfel de probleme...

„3 și cu Rezeda 4"

Pentru ca să poți face interesantă și vie o asemenea carte trebuiesc niște însușiri deosebite de scriitor pe care d. Minulescu le are și care consistă într'o vervă abstractă, într'un humor teoretic, într'un senzațional narativ fără fapte. Grație acestor însușiri, cartea aceasta abstractă se citește cu mare plăcere și cu o frenezie de natură epică cu atât mai curioasă cu cât toată narațiunea aleargă pe caii străvezii ai solilocurilor.

G. CALINESCU

„Adevărul Literar"

D-ra FRANCISCA CRISTIAN (Joan Crawford)

D-na MARY MUNTEANU-Cluj (Greta Garbo)

au fost alese dintre candidatele prezentate la concursul de asemănare instituit de „REALITATEA ILUSTRATĂ".

CONCURSUL DE DISEURI ȘI DISEUZE

Ultimele pregătiri. — Din cine este format juriul. Unde va avea loc concursul.

După cum am anunțat în numărul trecut, concursul eliminatoriu „REALITATEA ILUSTRATA" — „HIS MASTER'S VOICE", pentru alegerea celui mai bun diseur și a celei mai bune diseuze din România, va avea loc

DUMINICĂ 5 FEBRUARIE 1933, orele 10 dimineața în sala „ALHAMBRA" din str. Const. Mille 14.

Juriul, care se compune din d-nii:

Const. Brăiloiu, profesor din partea „Societății Compozitorilor Români" :

C. Nottara, compozitor și critic muzical

Carol Harth, compozitor

Oreste Heller, din partea casei „HIS MASTER'S VOICE" și

Un reprezentant al „REALITĂȚII ILUSTRATE".

va proceda prin eliminare. Acompaniamentul la pian va fi susținut de d. Rogalsky dela Opera Română.

Candidații cari nu și-au ridicat încă notele obligatorii dela redacția noastră, o mai pot face până Vineri 3 Februarie.

Marele concurs de frumusețe

organizat de

„Chicago Tribune" și „Realitatea Ilustrată"

51 de candidate vor pleca pe socoteala organizatorilor, la Expoziția din Chicago

In anul acesta, cel mai important eveniment mondial va fi desigur deschiderea expoziției internaționale din Chicago, cea mai mare manifestare de acest gen din câte s'au organizat până azi, o expoziție care urmărește să oglindiască întregul progres realizat de omenire într'o sută de ani.

Cel mai mare ziar din lume, „Chicago Tribune", în înțelegere cu organizatorii expoziției, au hotărît ca deschiderea expoziției, ce va avea loc la 1 Iunie 1933, să fie prezidată de o regină a frumuseții, și de curtea ei, formată din cele mai frumoase domnișoare și doamne de pe glob.

Va fi cel mai grandios concurs de frumusețe din câte s'au văzut.

In România, cui i s'a putut încredința organizarea concursului pentru siguranța reușitei, decât revistei „Realitatea Ilustrată", bine cunoscută peste Ocean, dela concursurile din anii precedenți.

Concursul „Chicago Tribune—Realitatea Ilustrată" *este caracterizat prin perfecțiunea sistemului de selecțiune și discreția sa. El se face prin fotografii, suprimându-se astfel prezentarea stânjenitoare a candidatelor, în fața juriului. Iar spre a evita ca modestia concurentelor să sufere, fotografiile pentru acest concurs nu trebue să fie numai decât trimise de candidate. Ele pot fi trimise de către prieteni, rude sau cunoscuți.*

Sunt admise la concurs toate doamnele văduve sau domnișoarele care au trecut de 21 ani. Fotografiile se vor trimite, însoțite de cuponul pe care-l publicăm mai jos, completat cu datele cerute. Inscrierile se pot face până la 1 Aprilie a. c. Fotografiile trebuesc să aibe formatul carte poștală și revista noastră va publica din fotografiile primite, pe acele care sunt mai bune.

De fiecare fotografie publicată, noi vom plăti direct persoanei fotografiate câte 100 lei.

Fotografiile vor fi supuse pentru selecționare unui juriu din Chicago.

Dela concurs sunt excluse doamnele sau domnișoarele care din frumusețea lor și-au făcut profesie.

Notăm că nepublicarea unei fotografii în revista noastră, nu înseamnă că respectiva concurentă a fost respinsă dela concurs. Se poate adică întâmpla să fie aleasă o domnișoară sau doamnă a cărei fotografie n'a fost publicată. La publicarea fotografiei se ține seamă în primul rând de posibilitățile technice de reproducere.

In momentul în care juriul din Chicago — format din artiști renumiți — va alege vreo candidată, ni se va anunța aceasta telegrafic și noi vom publica rezultatul în revistă.

Se vor alege în total 51 de candidate. Acestea vor pleca în condițiuni excepționale, la Chicago, așa încât să fie acolo cu câteva zile înainte de deschiderea expoziției. Tot timpul candidatele vor avea o întreținere princiară, distracțiuni și toalete. Dintre cele 51 de candidate, expoziția din Chicago va alege pe regina expoziției și pe cele două doamne de onoare ale ei.

Candidata care va avea norocul să fie aleasă regina Expoziției, va primi un premiu de 5.000 dolari (850.000 lei).

iar cele două doamne de onoare li se vor da:

primei un premiu de 3.000 dolari (500.000 lei)
celei de a doua 2.000 dolari (340.000 lei)

Cu cât trimeteți mai repede fotografiile la revistă, cu atât e mai bine. Cercetați printre cunoștiințele dv., printre rudele sau prietenele pe care le aveți, dacă aveți vreuna care să poată concura. Trimeteți fotografia ei, la „Realitatea Ilustrată", str. C. Mile 7-9-11 pentru că s'ar putea ca astfel s'o fericiți !

BULETIN DE INSCRIERE PENTRU CONCURSUL „REGINA EXPOZIȚIEI DIN CHICAGO"

Alăturat vă trimit o fotografie pentru concursul de alegere a unei regine și a curții ei de onoare, la Expoziția internațională din Chicago, și declar că mă voi supune regulamentelor publicate de dv. Deasemeni, vă acord dreptul de-a publica această fotografie, oriunde veți crede de cuviință.

Numele persoanei din fotografie, este . . . .

. . . . Adresa, str. . . . . No. . .

Orașul . . . . . . Vârsta . . . Ocupația . . . . .

Culoarea părului (blond, brun, sau roșu). Culoarea ochilor este . . . . Greutatea . . . . Inălțimea . . . .

Trimeasă de . . . .
(Semnătura persoanei care trimite fotografia).

Gandhi AL ROMANIEI

PROFESORUL GR FORȚU

O mișcare cetățenească... un om curagios, cu opinii ferme... o greșală de tactică juridică și iată-l pe Mahatma Gandhi al României, a cărui personalitate o descriem mai jos.

Stg. sus: *D. Prof. Forțu, fotografiat la domiciliul d-sale;* Sus, în medalion, st.: *D. Prof. Dr. Gerota.*

Jos: *O manifestație în fața casei d-lui Prof. Forțu.*

DELA Bufet, mai mergi încă o bucată bună de drum, pe strada Barbu Delavrancea, până ce ajungi în dosul Palatului Princiar, unde străjuesc gardieni cu pușca la umăr. Ceva mai departe, peste drum, vecină cu Palatul Princiar, se află locuința domnului prof. Grigore Forțu, — Mahatma Gandhi al României.

Ninge îmbelșugat și strada este complet troienită. O pârtie abia acum se schițează; la No. 53, de pe strada Barbu Delavrancea unde locuește d. Forțu, ne oprim. E una din acele case moderne, construite în ultimul timp în serie, care formează decorul parcurilor de locuințe practice, cum este Parcul Delavrancea.

Pe aproape, trece șoseaua Kiselef, plină de sgomotul copiilor, cari se dau cu sania. In dreptul Hipodromului, o veselie exhuberantă îți atrage atenția. Publicul s'a strâns acolo și ovaționează pe mici sportivi, cari reușesc să-și atârne sania de spatele automobilelor, și să facă astfel virajul, cu mare viteză.

Sunetul clopoțeilor dela săniile boerești, vibrează cristalin, în timp ce fulgii mari de zăpadă, cari cad deși, caută parcă să vătuiască, să înăbușe toate sgomotele.

In dreptul casei domnului Forțu mai sunt vreo două persoane, care așteaptă să intre. In curte, se inalță câțiva pini cu mantii de zăpadă. E o casă cu trei etaje, cu câteva ferestre luminate.

Auzisem că profesorul este încă bolnav și că doctorii îi interzic să primească vizite. De altă parte, aflasem deasemeni că domnia-sa nu găsește oportun momentul de-a sta acum de vorbă cu gazetarii. In fine, că locuința d-sale este strict supraveghiată de poliție, și că se pătrunde înăuntru cu cea mai mare greutate. Mă gândeam, deci, la unul din acele trucuri profesionale, pe care ziariștii din Europa le-au învățat dela americani, și care deschid toate ușile. Nu odată reporterul a fost nevoit, în cariera sa, să se dea drept instalator de lumină electrică sau de robinete, ca să poată pătrunde la câte un personaj, căruia îi place să se baricadeze.

Mi-aduc aminte că acum câțiva ani, Curtea regală română primind vizita unui prinț japonez, — nu știu care Mutsu-Hito, în călătorie prin Europa, și despre care se zicea că aduce în buzunar ratificarea recunoașterii Basarabiei românești de către Japonia, un coleg al meu, dorind să pătrundă neapărat dincolo de poarta de fier a palatului regal, ca să ia contact cu cineva din suita alteței nippone, a recurs la următorul truc: Cum era în vremea carnavalului, s'a dus la una din acele saloane de coafat depe boulevard, care închiriază costume de bal mascat, și a luat de colo o superbă hlamidă albă, o mantie în adevăr regească, ce avea pe poale, înloc de hermină, blăniță de iepure alb. Mantia era foarte somptuoasă, avea tot felul de insigne exotice, și trese dintr'o armată ipotetică. Cine știe din garderoba cărui tenor de operetă, provenia această haină de mare efect! Reporterul luă hlamida, o puse vizibil pe braț, și intră astfel cu ea, ostentativ, pe poarta palatului regal. Celor cari voiră să-l oprească și-l întrebau cine este, el le răspundea cu aerul de superbă distincțiune, pe care-l au cei mai stilați maîtres d'hotel:

— „Sunt lacheul Alteții Sale Mutsu-Hito"...

Evident, trebuia să găsesc altceva, decât o hlamidă, ca să pot pătrunde în locuința domnului profesor Forțu...

Mai bine zis, n'a trebuit să găsesc nimic. In adevăr, după ce împreună cu alți domni, cari veniseră să-l viziteze, am sunat la ușa locuinței sale, am avut o surpriză deosebită. Un tânăr ne-a deschis îndată, și fără să ne întrebe cine suntem, dacă nu cumva am fost trimiși de siguranță, și fără să se intereseze câtuș de puțin ce dorim, ne-a invitat :

— „Poftiți, vă rog!"

Așadar, locuința nu era deloc baricadată, ci dimpotrivă, la d.

Sus: Procesiunea cetățenilor spre domiciliul d-lui prof. Forțu; dr. d. Forțu în mijlocul colegilor și al elevilor, la liceul Lazăr.

Forțu sunt primiți toți cei câți vor să-l viziteze. Urc scara, împreună cu un alt vizitator, un tânăr înalt și drept ca un brad. Suntem introduși într'un mic hall în care domnește o ordine exemplară. Un bufet, o masă în mijloc, mobilier obicinuit, dar care strălucește de curățenie.

D-na Forțu ne ese înainte și ne prezentăm. E o figură inteligentă, o femee desghețată, la care ghicești îndată o fire deschisă.

— „Doriți desigur să vedeți pe soțul meu. Vă rog să așteptați numai puțin, pentrucă acum se află în consult medical. Și domnul dr. Gerota este înăuntru... Deși soțul meu este foarte debilitat, totuși vă va putea desigur primi câteva minute".

Așadar, nu e nevoe de niciun truc, ca să putem vorbi cu Mahatma Gandhi al României.

OMUL CARE REGRETĂ CĂ N'A MURIT

Interioarele locuinței domnului Forțu, au culori vesele și o atmosferă de plăcută initimitate burgheză. Ușile de sticlă, au mici perdele de un albastru deschis. Pe prima ușe din stânga, ușa camerii d-lui profesor, se află un mic anunț, scris de mână, pe care citim :

„D. prof. Forțu fiind foarte slăbit, din cauza inaniției, în interesul restabilirii sale, se interzic vizitele și orice efort.

22.I.1933" (ss) *Dr. Băltăceanu*
Dr. Vaian

Doctorii au fost nevoiți să afișeze această interdicție, deoarece pelerinajul a continuat tot timpul la locuința pacientului, după eliberarea sa, și toată lumea, medici, avocați, studenți, vin și cer să-l vadă și să stea cu el de vorbă. Evident că după efectele grevei foamei, asupra unui om de vârsta d-sale, aceste vizite sunte foarte obositoare. Deaceea, și noi am căutat să-l obosim cât mai puțin. N'am discutat deci cu profesorul Forțu, grave chestiuni de politică, de conducere a statului, nici teorii sociale. Ne-am mărginit la o vizită de curtoazie, în care se vorbește despre lucruri mai ușoare, rezervându-ne plăcerea de a-l interviewa poate mai târziu și asupra unor chestiuni mai profunde.

Consultul medical s'a sfârșit. Suntem poftiți în camera pacientului. In dreapta se află un divan pe care stă, fără să fie culcat, profesorul Forțu. Mobilierul e ceva mai sumbru, decât în celelalte odăi.

Figura profesorului este foarte interesantă. Imbrăcat în haine cafenii de oraș, se vede că este slăbit de efortul ce l-a făcut în ultima săptămână, și totuș persistă încă o impresie de vioiciune, care provine poate din spiritul său. Nu face mișcări mari, dar nu-și poate reprima cu totul gesturile. Inainte era un om foarte vioi; vorbind, umbla tot timpul prin cameră, și își sublinia ideile cu gesturi expresive. Acum, e mult mai liniștiti.

Figura lui nu este propriu zis o figură impresionantă, cum au uneori luptătorii pe terenul social. Nu este câtuș de puțin un Mussolini. Dar, degajă ceva ce nu se poate defini, fiindcă nu vorbește rațiunii, ci sufletului. Observi mai întâi la el fruntea mare și boltită. Părul lung e dat pe spate, într'o rânduială relativă. Sub ochi, cearcănele, care sunt ca niște urme ale sbuciumării acestui om, formează un fel de mici pungi, din cauza cărora ochii par mici. Ochi blânzi și totuș iscoditori. Privirea distilată din aceste pupile umede, are ceva aproape melancolic. Sub mustața mică, în colțul buzelor se schițează vag uneori, un surâs, ce nu aduce nici o lumină veselă pe figură.

Vorbește grav, vorbește foarte frumos. Poate că și aceasta este una din cauzele care explică de ce a putut vrăji atâta lume. De îndată ce începe să-ți vorbească, înțelegi că ai în față un intelectual cu o reală cultură, cu o exprimare bine șlefuită, un om al cărții, un idealist.

Il întreb cum se simte, după greva foamei și-mi răspunde că acum îi este mai bine. Și adaogă:

— „Mai bine muriam"...

Schițez un gest. L-a prins:

— „Văd c'ai început un gest de surprindere... Da, ar fi fost mai bine să fi murit, fiindcă astfel ar fi triumfat cauza".

In ce privește impresiile sale din inchisoare, ne spune :

— „La închisoare am fost foarte bine tratat. Directorul este un om de treabă, care — în măsura permisă de regulament, — m'a tratat în chip civilizat. Acolo, toți aveau de altfel privirile îndreptate asupra mea"...

— „Da, — se amestecă un vizitator în vorbă — foarte multe priviri sunt azi îndreptate asupra d-voastră".

Profesorul Forțu ne lasă să înțelegem, că acolo unde a venit în contact cu personalul instituțiilor de stat, acest personal îi arăta, în măsura în care le permitea situația lor de funcționari publici, toată simpatia. Il întreb ce senzații a avut, și ce l-a determinat să facă o grevă a foamei, care-ar fi putut să-i fie fatală.

— „Uneori și ăsta e un mijloc, ca să faci pe oameni să înțeleagă", răspunde cu zâmbetul său, care nu e vesel, profesorul.

FIU DE MUNCITOR

Biografia profesorului Forțu este foarte interesantă. Profesorul s'a născut la Bârlad, în anul 1881, și are astăzi 52 de ani. Căsuța în care s'a născut era foarte modestă. Tatăl său, un om care muncia din greu, avea o mică brutărie. Acolo s'a obicinuit Forțu cu efortul penibil și a înțeles ce este munca. Și-a făcut studiile liceale la Bârlad. A fost un elev eminent. A urmat apoi facultatea de filosofie și litere, dând examenul de capacitate, după un vechi regulament, care cerea patru specialități. Și-a ales cariera de profesor, fiindcă putea să ocupe o catedră și să-și câștige traiul mai curând, decât în alte cariere. In adevăr, încă de tânăr a avut nevoi grele, fiindcă trebuia să-și întrețină singur familia. Toată viața sa a fost o luptă cu aceste nevoi materiale, în timp ce spiritul său se înălța în sfere mult mai idealiste.

Un om al cărții. La un examen de licență, domnul profesor Rădulescu-Motru clasifică o lucrare a sa cu *„magna cum laude"*. Era o lucrare scrisă, și profesorul examinator renunță să-l mai asculte la oral. A obținut burse, dar n'a uzat de ele. A ocupat catedre la Galați și în ultimii opt ani la București, la liceele Matei Basarab, Sfântu Sava și Lazăr. Din salariul său, întreține o familie grea...

„EU ŞTIU CE E FOAMEA ŞI SUFERINŢA"

După cum am arătat, de mic copil, s'a isbit de mari greutăţi. Acest om, care a muncit enorm în viaţa sa, a trăit în mari privaţiuni.

— „Când eram copil — povesteşte ades soţiei sale — au fost timpuri, când nu aveam ce să mănânc. Deaceea, eu ştiu ce este foamea şi ce este suferinţa....."

Se poate explica astfel motivele intime, care l-au condus pe acest intelectual, să iasă din atmosfera studiilor sale şi să coboare în arena luptelor sociale şi politice. A început lupta mai întâi pe chestiunea salariilor corpului didactic, care a dus apoi la înfiinţarea Blocului Cetăţenesc.

Din viaţa sa de până acum, reese că Forţu este un spirit generos. Mama sa, o femee bătrână, trăeşte încă. Are deasemeni o soră văduvă de războiu cu patru copii, pe care o ajută din salariu său, mereu redus.

Un om care a respectat oricând individualitatea aproapelui. Cu soţia sa a dus totdeauna o viaţă de perfectă armonie. A impus în casă, faţă de servitori, punctul său de vedere, şi anume, că *„servitorul este şi el un om, are drepturi egale cu toţi ceilalţi oameni. E un om liber de actele lui şi de judecata lui".*

Nu e de mirare deci, că femeea de serviciu, când a aflat că stăpânul său este închis la Văcăreşti, a plâns şi a manifestat o durere deosebită; în mintea ei, faptul că domnul Forţu fusese „dus la închisoare", lua proporţii de mare catastrofă.

Domnul Forţu este deci un om blând şi bun; a dovedit însă şi o forţă de caracter, o hotărire pe care oamenii slabi nu o au. Şi, deobiceiu un om blând este şi un om oarecum slab. Forţu nu face nici o concesie, în privinţa ideilor sale, nici chiar faţă de cei care-i sunt mai apropiaţi. In timpul grevei foamei soţia sa îi spuse:

— „Nu te gândeşti ce viaţă grea ar fi pentru noi, ce răspundere ai faţă de familia ta?"

Profesorul Forţu a răspuns:

— „Veţi munci cu toţii".

— „Bine, dar sunt unii membri ai familiei, pe care tu îi întreţii, şi cari nu mai au vârsta când pot munci".

— „Da... vor trebui poate să cerşească. Imi este imposibil să sacrific ceva din ideile mele".

Profesorul, a ascuns însă până acum, cu un fel de pudoare, starea sa materială.

Soţia sa, născută Simian, l-a cunoscut la un congres al corpului didactic, pe vremea liberalilor, care s'a ţinut la Casa Corpului Didactic. Viitoarea doamna Forţu venise cu sora d-sale, care este profesoară, şi a fost foarte impresionată de discursul pe care l-a ţinut atunci profesorul. Influenţa pe care cuvântările acestui luptător o au asupra mulţimii, ca şi asupra spiritelor de elită, se învederează şi prin faptul că prietenia sa cu domnul profesor dr. Gerota, datează tot din timpul unui congres, şi anume dela congresul de anul trecut, ţinut în luna Mai la Atheneu. După acest congres d. dr. Gerota i-a spus:

— „Am auzit că ministerul v'a dat în judecată. Voi fi de partea d-voastră şi vă voi lua apărarea".

ARESTAREA

Iată acum câteva amănunte inedite, asupra modului cum s'a făcut arestarea prof. Forţu.

Era într'o Duminică. Profesorul se scoală de obiceiu la şase dimineaţa, dar Dumineca îşi permite o odihnă mai prelungită. Pe la orele 8 dimineaţa, au venit doi poliţişti. Ei s'au dat însă drept „doi domni dela minister". Soţia domnului Forţu i-a rugat să vie mai târziu, ca să-i nu-l scoale aşa de dimineaţă.

— „Trebue să-l vedem, imediat — au răspuns poliţiştii.

In acest timp casa a fost înconjurată, postându-se la fiecare intrare câte un agent.

D. Forţu îşi făcu apariţia şi cei doi poliţişti îi spuseră că au un ordin de percheziţie. Domnul Forţu le ceru să vadă ordinul, care îi fu prezentat. Poliţiştii s'au dus în birou, unde au cerut să li se deschidă sertarele. Au găsit acolo scrisori intime dela prieteni, soţie, etc. iar în sertarul unde îşi ţinea banii, nu se mai găsia nici o sută de lei, fiind sfârşit de lună. Oamenii autorităţii au ridicat corespondenţa blocului cetăţenesc, şi vreo douăzeci de numere din „Drum nou", precum şi alte lucrări personale. Apoi, au spus domnului Forţu

— „Avem ordin verbal să vă prezentaţi la ministerul de interne, pentru un interogatoriu".

— „Sunt la dispoziţia dv. — a răspuns d. Forţu, iar către nevasta sa, adăugă:

— „Probabil că sunt chiar arestat".

Nici o emoţie nu se putea vedea pe faţa sa. A plecat foarte calm, s'a îmbrăcat în linişte, şi s'a suit în maşina poliţiei. Atunci, soţia a anunţat pe prieteni şi rude. Pe la ora unsprezece şi jumătate, Capitala aflase ştirea. Numeroase persoane telefonară acasă, dar d-na Forţu le răspunse că nu ştie nimic, dacă a fost arestat sau nu.

La Interne se spunea că nu e vorba de o arestare, ci de o simplă chemare pentru informaţiuni.

LA VĂCĂREŞTI

— „Am putut vizita pe soţul meu de patru ori, la Văcăreşti — ne spune doamna Forţu.

Prietenii de luptă ai profesorului închis, au manifestat cu această ocazie o perfectă solidaritate cu el. Intre aceştia, este domnul profesor Nisipeanu, pe care-l leagă de domnul Forţu o evidentă afinitate sufletească. La Văcăreşti a fost un adevărat pelerinaj de profesori, medici, ingineri, şi în general intelectuali. Florile aduse, i s'au dat; telegramele nu. Când domnul profesor Nisipeanu l-a văzut la Văcăreşti, de emoţie, ochii i s'au umplut de lacrimi. Atunci fu întrebat:

— „Ce curaj îi dai ?"

Domnul Forţu auzind, răspunse:

— „Am mai mult curaj, decât credeţi voi".

După eliberare, numeroase personalităţi au venit să-l viziteze acasă. E interesant de notat că elevii săi, dela Liceul Lazăr, au venit cu buchete de flori, i-au cântat „Mulţi ani trăiască" şi profesorul a primit delegaţii de elevi.

E foarte iubit de toţi elevii. Ţine lecţii admirabile, care plac aşa de mult, încât numeroşi elevi din alte clase „trag la fit" dela cursurile lor, ca să poată veni să asculte lecţiile d-lui Forţu. Vorba sa farmecă şi cucereşte.

A venit deasemeni şi un ţăran dela Olt, care i-a spus:

— „Am citit şi eu despre dv. şi am venit pe jos dela Olt, ca să văd şi eu un om în adevăr al poporului".

PROFESORUL DR. GEROTA

In afară de tovarăşii de luptă activă profesorii Nisipeanu, Grecu, etc. — tot aşa cum Mahatma Gandhi are prieteni ca Patel, fostul preşedinte al parlamentului naţionalist indian, sau Miss Slade, care-l urmăreşte pretutindeni cu îngrijirile ei, profesorul Forţu are pe d. doctor Gerota. Savantul profesor, împreună cu doctorii Bălţăceanu, Vaian şi Simian, îngrijesc de sănătatea celui care a făcut şase zile greva foamei. In privinţa sănătăţii sale, doctorii ne spun că profesorul Forţu a fost în adevăr în primejdie mare, deoarece el ducea înainte un regim, şi unele alimente fiindu-i interzise, trebuia să facă supra-alimentaţie. Efectele grevei foamei au fost cu atât mai dăunătoare. Nu e acum compromis nici un organ esenţial, dar d. Forţu este foarte debilitat şi are nevoe de completă odihnă.

Sufleteşte, identic cu d. Forţu, profesorul Gerota are o generozitate vastă.

In 1908, savantul profesor Gerota a inaugurat cunoscutul său sanatoriu, unde sute de pacienţi săraci au obţinut îngrijire gratuită. Chiar din primul an profesorul a făcut în mod gratuit, treizeci şi două de operaţii, acordând 562 de zile de cameră şi întreţinere. In fiecare an numărul celor asistaţi gratuit a crescut; până la 1922 s'au efectuat 563 de operaţii gratuite, cu 10960 zile de întreţinere. In cei patru ani următori, 305 operaţii. Toate acestea s'ar cifra la cheltueli de milioane de lei. Marile deficite ale sanatoriului, provenite din această cauză, au fost suportate de profesorul Gerota.

Unul din pacienţii săi ne povesteşte:

— „Intr'un an, în ajunul sărbătorilor Crăciunului, având un copil bolnav şi dorind a consulta pe profesorul Gerota, la sanatoriu său, l-am găsit într'un mare salon, în faţa unui falnic pom de Crăciun, înconjurat de o sută de copilaşi, cărora le împărţia jucării şi haine. Nu exista nici un invitat, care să fie martor la acest act de generozitate...."

In timpul războiului, sub bomdardamentul inamic, a îngrijit de invalizi. In trenul său sanitar, doctorul Gerota dormia pe scândurile vagoanelor, căci îşi dăduse răniţilor până şi patul său.

Acest mare chirurg a scăpat până acum viaţa la mii şi mii de bolnavi.

In 1927, cu ocazia unei aniversări, pacienţii săi i-au oferit o fântână, care a fost ridicată drept recunoştinţă, în curtea casei de sănătate, după un obiceiu străvechiu.

Un amănunt interesant: doctorul Gerota a fost unul din luptătorii contra corsetului femenin. Aci el se întâlneşte cu înaintaşul său de acum patru secole, marele chirurg Ambroise Parré, care în operaţiile ce le făcea, ades putea să vadă cum din cauza portului corsetului, femeile aveau „coastele încălecate".

Viaţa savantului român a fost totdeauna deasupra tentaţiilor omeneşti, şi el a ajutat tot ce a fost luptă pentru mai bine, tot ce a fost idealism şi curaj.

SANDU VORNEA

ţională tentativă de crimă, în Italia: soţia unui negustor bogat încearcă să-şi otrăvească bărbatul cu inelul lui Cezare Borgia. Mijloacele criminale din veacul al XVI erau atât de rafinate încât şi azi pot fi eficace.

Cezare Borgia ucide şi azi

IN TOATE cercurile din Milano se discută acum cu pasiune şi curiozitate un caz pe cât de interesant, pe atât de fantastic. Dacă n'ar exista dovezile cele mai sigure, cercetările poliţiei şi convingerea întemeiată a Justiţiei, s'ar putea crede că evenimentul de care se vorbeşte la Milano, e un roman senzaţional cu elemente istorice.

Căci în toată această afacere joacă un rol principal inelul lui Cezare Borgia, ilustrul prinţ din celebra şi vicioasa familie Borgia, care a trăit acum patru sute de ani şi al cărui nume a rămas legat de numeroase crime. Cardinal şi conducător de oştiri, intrigant şi om politic, Cezare Borgia întrebuinţa şi acest mijloc perfid de a-şi asasina adversarii: oferindu-le un inel de mare preţ, care la o mişcare a mânii apăsa un arc şi injecta astfel printr'o fină şi abea simţită împunsătură de ac, un venin cu efect fulgerător.

Dar să luăm povestea dela început.

Locuia (şi locueşte încă) la Milano un mare negustor Francesco Scamborini, a cărui pricepere, hărnicie şi noroc i-au adus o avere neobicinuită. Omul n'avea altă patimă decât a negoţului. Şi pentru a se pune la adăpost de patimi, s'a căsătorit. Un Francesco Scamborini însă nu se putea căsători cu orice fată a unui negustor tot atât de bogat ca el; avea nevoe de o strălucire, de o podoabă — şi astfel s'a căsătorit cu o fată săracă

Sus: *„Cezar Borgia judecând", un vechiu tablou italian;* stânga: *frontiera între Roma laică şi sediul apostolic al Vaticanului, locul unde domnia pe vremuri Papa Alexandru Borgia.*

dar de o frumuseţe demnă de averea lui. Neputând oferi soţiei nici maniere elegante de nobil, nici frumuseţe de dansator argentinian, îi dăruia tot luxul şi toate plăcerile pe care le putea plăti un mare negusor milanez. Doamna Scamborini deveni astfel cea mai cunoscută clientă a caselor de modă din Italia şi din Franţa, cea mai elegantă femeie din societatea milaneză. Trecătorii se opriau şi urmăreau cu privirea automobilul în care doamna Scamborini îşi preumbla fiinţa surâzătoare de zeiţă, iar în saloane era pururi înconjurată de un roi de adoratori.

Până aici toate sunt aproape fireşti. Tot atât de firesc, desigur, e ca marele negustor Francesco Scamborini să aibe un avocat Paolo Vinelli care fără a fi bogat, avea însă o tinereţe, o inteligenţă şi un farmec bărbătesc cuceritoare. Interesele lui Scamborini cereau ca Paolo Vinelli să fie aproape în fiecare zi în casa marelui negustor şi să devină şi prietenul doamnei.

Francesco Scamborini era silit, ca orice mare negustor, să călătorească adesea zile întregi şi să se'ntoarcă acasă destul de obosit şi hărţuit. N'avea nici starea de suflet, nici răgazul să-şi ducă soţia la teatru, la operă, sau măcar la o simplă preumblare — şi lăsa această obligaţie tot în seama avocatului, frumosul Paolo Vinelli, care n'ar fi putut refuza.

Era o situaţie cunoscută de întregul oraş, spre satisfacţia tuturor, a soţului, a soţiei şi a prietenului casei — şi în toate oraşele Italiei, în toate oraşele mari ale lumii se aflau desigur mii de cazuri identice cu ale căsniciei lui Francesco Scamborini.

Fantasticul intervine de-aci înainte.

De ziua lui onomastică Francesco Scamborini a dat o serbare intimă la care au luat parte toţi reprezentanţii comerţului, finanţei şi diplomaţiei. Târziu, după miezul nopţii, pe când sta de vorbă la o măsuţă cu consulul Germaniei, Scamborini se simte rău şi mai înainte de a putea rosti un cuvânt, îngălbeneşte şi se prăbuşeşte horcăind.

E dus numai decât la spital unde medicii observă toate simptomele unei violente otrăviri. Musafirii şi soţia crezuseră într'un atac de apoplexie, căci Francesco Scamborini era un om gras şi de ziua lui băuse cam mult. Avocatul Paolo Vinelli credea că intoxicaţia se datora icrelor negre, comandate în cantităţi mari şi cari întârziaseră pe drum.

Scamborini a plutit între viaţă şi moarte zile întregi. La căpătâiul lui au venit, veghind cu rândul, şi soţia şi credinciosul amic Paolo Vinelli. Dar medicina, sprijinită de averea bolnavului, l-a scăpat de la o moarte care părea sigură. In ultimele zile (când adăstau moartea pacientului) medicii recomandaseră linişte absolută şi înlăturarea oricărui vizitator.

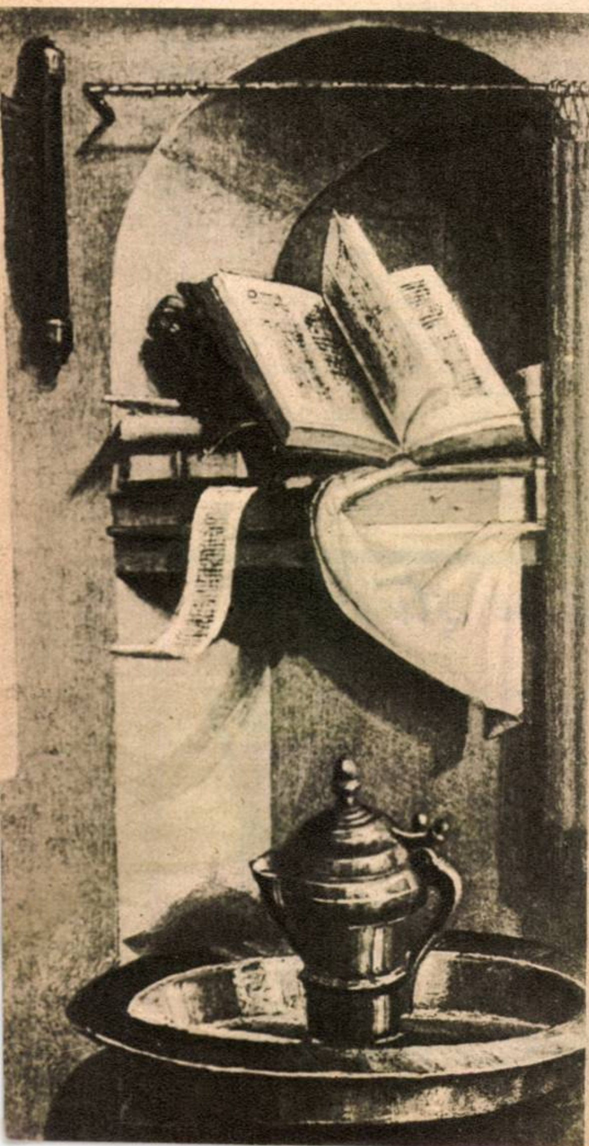
Francesco ridicându-se pe picioare, a hotărît să se ducă acasă, unde-şi va putea face convalescenţa alături de soţie. Şi ca surpriza să fi mare, a dat poruncă să nu se telefoneze nimic la vila lui.

Işi surprinde oare soţul soţia în braţele amantului?... Intâmplarea ar fi prea banală — e atât de banală că nu se mai întâmplă nici la teatru. Lucrurile sunt mult mai ciudate decât ne-am putea închipui.

In drum spre casă Francesco Scamborini opreşte automobilul în faţa magazinului de giuvaeruri a unui bun amic, să cumpere un dar soţiei. Alege un colier de perle. La plecare, negustorul întreabă pe Francesco :

— Nu-ţi iei şi inelul?... L-am reparat....

Scamborini rămâne pe gânduri. Ce inel?... A, da!... Inelul pe care i l-a dat

Stânga: *Lavoarul lui Cezar Borgia, pictat de un artist al epocei.* Sus, *se văd cărţile religioase şi percamentele groaznicului principe-cardinal.*

soția de ziua lui onomastică, în ziua în care i-a venit rău...

— Da, da, așa e... Dă-mi și inelul. L-ai reparat bine?... Ce-i lipsea?...

— I se rupsese acul.

— Ce ac?... Inel cu ac?...

Dar negustorul amintindu-și că inelul fusese cumpărat de Paolo Vinelli și nu de doamna Scamborini, a regretat graba lui. Dar n'a mai putut da înapoi. I-a explicat că inelul a făcut parte din giuvaeririle și podoabele rămase de la Cezare Borgia, trecute patru veacuri din mână în mână, până azi, când a ajuns în stăpânirea lui Scamborini. Inelul e prevăzut pe dinăuntru cu un mecanism foarte subtil pe care o mișcare oarecare apasă o siringă extrem de fină, umplută deobicei cu parfum. Cezare Borgia o umplea cu venin. După fiecare întrebuințare a inelului, siringa se sparge și trebue înlocuită.

Fără a mai rosti un cuvânt, Francesco Scamborini luă inelul și se urcă în automobil. Unde să se ducă? Acasă? La procuror?... Dar dacă toată aceastã întâmplare cu inelul lui Cezare Borgia și intoxicația lui e numai o coincidență?... Avea soția vreun interes să-l ucidă?.. In caz de moarte, averea soțului nu rămân soției în întregime. Voia oare doamna Scamborini să se mărite cu alt bărbat, ceeace nu putea face atâta vreme cât întâiul bărbat era în viață?..

Porunci șoferului să-l ducă acasă. Va discuta cu soția între patru ochi...

O discuție între patru ochi, se știe, duce aproape întotdeauna la o împăcare între soți. Bărbatul e gata oricând să creadă că nu e înșelat iar femeia are întotdeauna la ea balsamurile cu care să îndulcească chinurile cele mai adevărate.

Dar doamna Scamborini nu era acasă. Soțul n'a avut parte de dulcea discuție între patru ochi. A avut însă răgazul să scotocească în lucrurile, cutiile și sertarele soției. N'a găsit nici o dovadă de înșelăciune: nici-o scrisoare, nici un portret, nici cel mai mic bilețel... A găsit doar o schemă liniară cu descrierea amănunțită a mecanismului din inelul lui Cezare Borgia.

Dece soția, când i-a dăruit inelul de preț — și își aduc aminte surâsul fermecător cu cari ea însăș i l-a vârît în deget, de față cu musafirii — nu i-a vorbit nimic nici de originea istorică a inelului și nici de mecanismul tainic dinăuntru?...

Trei detectivi puși pe urmele soției au dovedit că doamna Scamborini petrece în fiecare zi două ore în locuința tânărului avocat Paolo Vinelli.

Cu toate aceste dovezi la'ndemână, refuzând orice discuție între patru ochi, Francesco Scamborini s'a adresat poliției.

Soția a fost arestată împreună cu complicele ei exact în ceasul în care-și încărcau bagajele în automobil, ca să plece la gară.

Și iată cum inelul lui Cezare Borgia ucide și azi.

Ucide?... Francesco Scamborini a scăpat doar...

Dar nu va scăpa doamna Scamborini și nici Paolo Vinelli, iubitul ei. Căci soțul care știe că pe atentatorii la viața lui îi așteaptă spânzurătoarea, s'a'nduplecat și i-a fost milă: le-a lăsat în închisoare inelul otrăvit. — *W.*

Actualități

Jos: Ca urmare la reducerea cu 10% a salariilor, funcționarii și lucrătorii căilor ferate române, au ținut o mare întrunire profesională în sala „Locomotiva", depe Calea Griviței, în care oratorii au ridicat proteste vehemente împotriva nouei amputări a salariilor.

Un grup de membri ai Gărzii de Fier, având în frunte pe preotul Georgescu-Edineț și pe deputatul Stelescu, au ținut cu orice preț să monteze o cruce la Mormântul Eroului Necunoscut din Parcul Carol. Autoritățile opunându-se, s'a produs în Piața Parcului Carol o încăerare destul de serioasă, în cursul căreia s'au tras focuri de armă din ambele tabere și au căzut numeroși răniți, în urma loviturilor primite.

Câțiva manifestanți au fost arestați și conduși la prefectura de poliție, de unde li s'au dat drumul, după ce au dat câte o declarație.

Sus: Rugăciunea oficiată în Piața Parcului Carol de Preotul Georgescu-Edineț; jos: Oratorii ațâțând manifestanții să rupă porțile Parcului Carol.

Jos: Contele de Pierredon „bailli" și ministru plenipotențiar al Ordinului suveran de Malta și contele Emmanuel de la Rochefoucauld, consilier de legație al aceluiaș ordin, însărcinați cu o misiune de lângă regele Carol, au sosit la București zilele trecute cu Orient Expressul.

Vizita Suveranilor Jugoslavi în România

Regele Alexandru și regina Marioara ai Jugoslaviei, însoțiți de d-nii Jeftici, ministru de externe și Antici, ministrul palatului, au sosit zilele trecute la Sinaia unde au fost primiți de regele Carol și de ex-regina Elisabeta a Greciei. Vizita a avut un caracter particular.

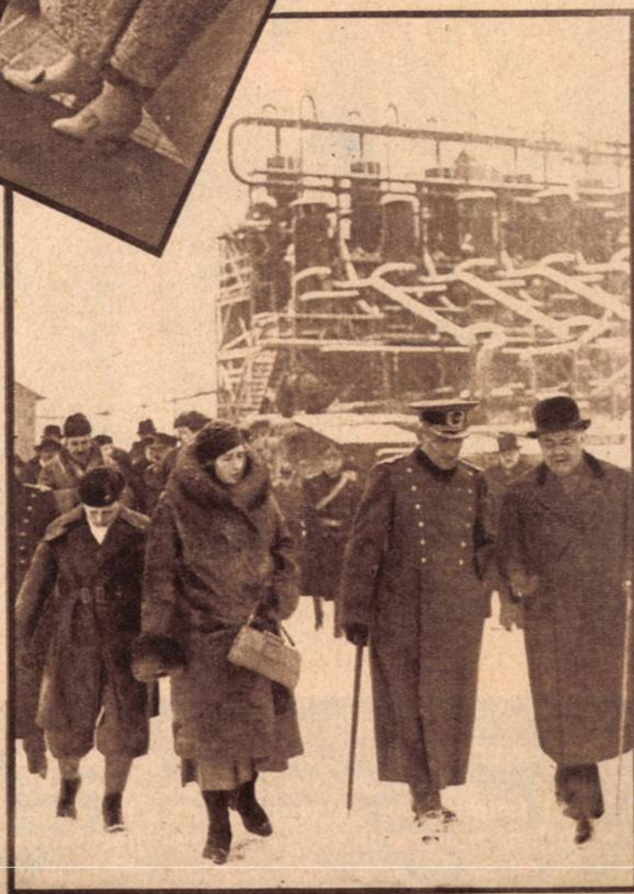
Suveranii statului vecin au vizitat apoi regiunea petroliferă și Capitala, plecând de-aci direct spre Belgrad.

Fotografiile noastre reprezintă: stg.: *Suveranul jugoslav și regele Carol, trecând în revistă compania de onoare, pe peronul gării Sinaia;* mijloc stg.: *d-nii Jeftici și Antici;* mijloc dr.: *Regele Carol, ex-regina Elisabeta a Greciei și Voevodul Mihai, în așteptarea trenului regal jugoslav;* stg. jos: *Ambii suverani pe peronul haltei Cotroceni, în mijlocul ofițerilor reg. 9 Vânători;* dr. jos: *Inalții oaspeți vizitând regiunea instalațiunilor petrolifere dela Câmpina.*

SPORT

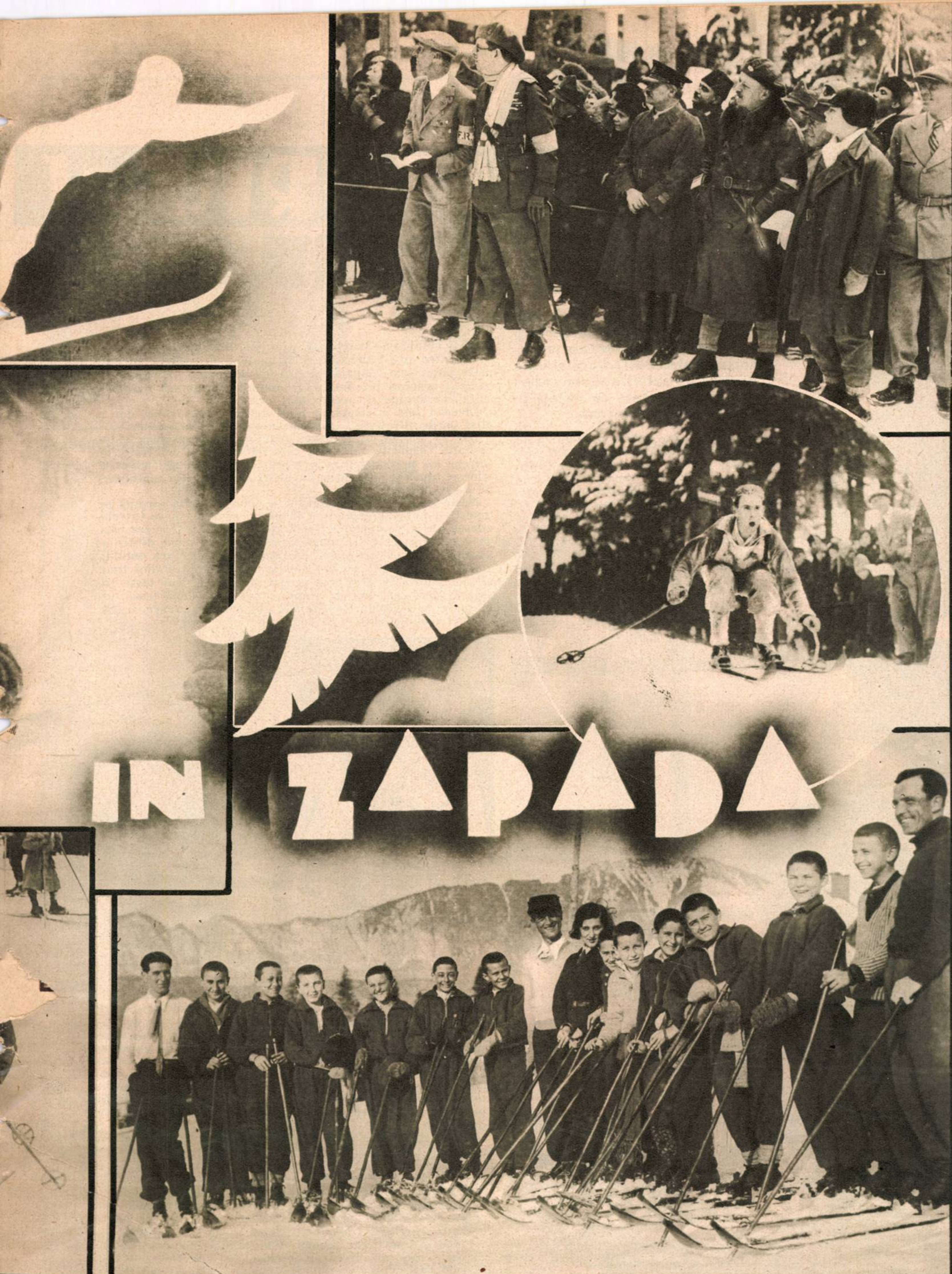

Fotografiile pe care le înfăţişăm cititorilor noştri în aceste pagini, reprezintă câteva instantanee prinse de trimisul nostru special, la concursurile sportive dela Sinaia.

In stânga sus: O echipă de skyori la Predeal, înainte de lansarea pe întinsul alb de zăpadă. De remarcat frumuseţea peisagiului, atât de admirat de străinii cari ne vizitează. *In dreapta sus:* Regele Carol, Voevodul Mihai, generalul Gorsky şi comitetul organizator al concursurilor, aşteptând la Predeal sosirea echipelor de skyori în cursă. *In mijlocul paginei:* Echipa de bob a *„Asociaţiei sportive a aviaţiei“*, de sub conducerea d-lui loco-

tenent Papană, în plină cursă. Această echipă şi-a asigurat prin strălucitele-i performanţe, cele mai importante premii, printre care cupele „Dimineaţa"-„Realitatea". *Mijloc-dreapta în medalion:* Un alergător pe sky, înainte de potou. Se poate remarca ultimul efort pe care-l face. *Stânga jos:* Voevodul Mihai urmărind cursa de bobsleigh; *Mijloc jos:* Moştenitorul tronului într'un grup de mici prieteni, pe sky; *Dreapta jos:* Un grup de elevi ai liceului militar „N. Filipescu" dela Mânăstirea Dealului, la antrenament pe sky-uri, la Predeal, sub conducerea d-lui lt.-col. Bălăcescu.

Fotografii I. Berman-„Realitatea Ilustrată".

Un MORATORIU al NAŞTERILOR

Ce s'ar întâmpla dacă timp de doi ani femeile ar declara o grevă a naşterilor, un moratoriu neobicinuit? Care anume ramuri de activitate vor suferi mai intens? Iată ce puteţi afla în cele ce urmează.

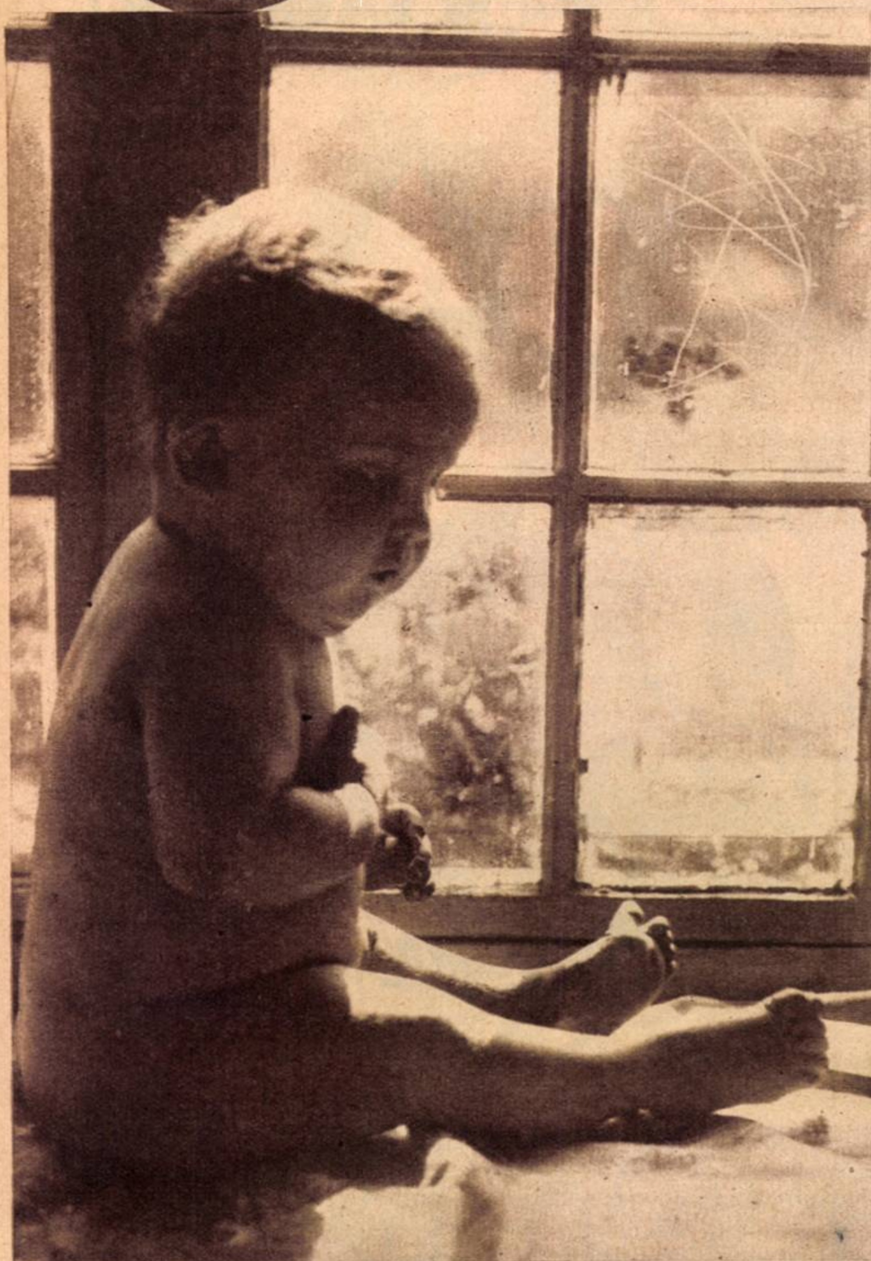
FAŢĂ de acuta criză economică ce domină actualmente în întreaga lume şi mai ales în Statele-Unite, d-na Margaret Sanger, reputata maltusiană *) propune un „moratoriu de doi ani pentru naşteri" — ceeace înseamnă că femeile acestei ţări, indiferent de sunt bogate sau sărace, ar trebui să renunţe pe timp de 24 de luni la maternitate. S'ar face astfel o economie de 4.000.000.000 dolari (680 miliarde lei) dar am vedea pe lângă aceasta, multe şi neaşteptate consecinţe.

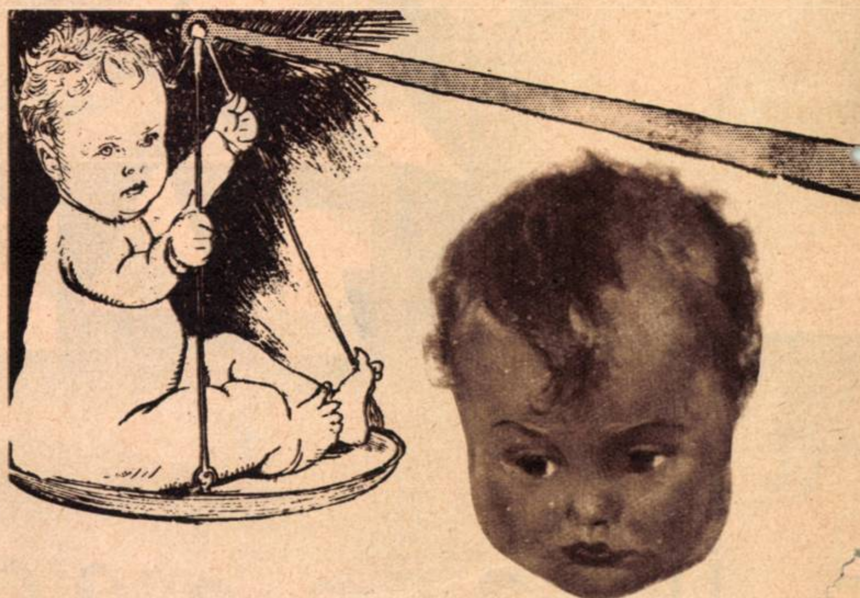
„Fiecare copil care se naşte acum, va spori greutăţile financiare ale familiei sale, periclitând sănătatea fraţilor săi mai mari şi dăruind o omenire prost hrănită şi deci, de o desvoltare incompletă, unei lumi supraîncărcate de nevoiaşi", spune d-na Sanger, arătând totodată că economia financiară realizată astfel, ar ajunge să pună capăt crizei.

Ideea a fost criticată în mult cercuri americane, dar a aflat pe de altă parte, călduroase aprecieri în Anglia.

Dar să vedem ce ar putea rezulta dintr'o asemenea încercare. Urmările sale, atât cele bune cât şi cele rele, ar întrece cu mult aşteptările d-nei Sanger sau ale adversarilor ei, durând cel puţin un secol dacă nu s'ar statornici pe vecie chiar.

Naşterea şi creşterea copiilor e o formidabilă sarcină pe umerii umanităţii, ceeace a făcut pe savanţi să se întrebe adesea, dacă nu cumva insecta şi nu omul va fi aceea care va domina în cele din urmă lumea. Cel mai mare dintre avantagiile pe care această creeatură le are asupra omului, constă în faptul că nu are nevoie să investească nici timp şi nici muncă în creşterea progeniturei sale. Mai toate insectele işi depun pur şi simplu ouăle şi se depărtează, uitându-le — reproducţia fiind la ele plata pe care o fac naturei complet, într'o singură rată.

Insecta ca şi peştele, se nasc echipate cu mijloace şi instincte graţie cărora se pot susţine de cum văd lumina zilei şi acest fapt dă posibilitatea unei bogate progenituri. Tot astfel se face că familiile sărace sunt atât de numeroase, pentrucă — vi se va părea poate paradoxal, — copiii nu mai costă aci nimic. Pentru a se naşte, progenitura umană reclamă bani. In cursul primului an de viaţă, mulţi copii mor dar mai mulţi sunt bolnavi şi boala e mai costisitoare decât înmormântarea. Dar, în ce priveşte supravieţuitorii, se fac pentru ei cheltueli, neîntrerupte până la maturitate.

Cifrele statistice ne arată că în Statele Unite, naşterile au loc la intervale de 13 secunde, iar morţile la fiecare 23 secunde. Ceeace înseamnă că barza are un avantaj de 10 secunde asupra întunecatei secerătoare. In cursul moratoriului însă, moartea ar rămânea fără rivală, dar procentul ei ar prezenta şi el o scădere, pentrucă cimitirele n'ar mai primi cele 175.000 de mii de mici cosciuge albe pe care i le dau decesele din primul an după naşterea copiilor.

Calculând în medie costul înmormântărilor copiilor bogaţi şi săraci, găsim că el se ridică la 250 dolari de cap (37.500 lei), ceeace înseamnă o economie de 87.500.000 dolari (110.000.000.000 lei) în cei doi ani de moratoriu.

Ciudat e însă faptul că aducerea unui copil pe lume costă tot atât cât şi înmormântarea lui, adică în medie 250 dolari de cap. Există ce-i drept înmormântări care nu costă aproape nimic, după cum există femei care nasc şi cresc copii fără un spor de cheltuială, dar aceste excep-

*) Maltus, un ecoonmist din secolul trecut, a emis o teorie după care inmulţirea populaţiei merge în progresie geometrică, în vreme ce mijloacele de subsistenţă — alimentele — cresc numai în progresie arit metică. In consecinţă, lumea ar fi ameninţată să piară. Această teorie care are şi azi unii adepţi, sa dovedit falsă, întrucât după cum ştim, avem azi o criză de supraproducţie.

ţii sunt compensate de cheltuelile celor bogaţi.

Cum în Statele Unite au loc anual 2.250.000 naşteri, urmează că la preţul de 250 dolari de cap, se varsă impresionanta sumă de 562.250.000 dolari (90.000.000.000 lei), care pentru doi ani, s'ar dubla la 1.124.000.000 dolari şi adăugând la această cifră cei 87.500.000 dolari, (140.000.000.000 lei), cari se cheltuesc cu înmormântările, s'ar realiza o economie de 1.212.000.000 dolari (320.000.000.000 lei), fără a mai pune la socoteală înmormântările femeilor moarte cu ocazia naşterii.

Un copil nu poate fi crescut în mod decent, cu mai puţin 400 dolari (70.000 lei) anual. Cel care se întâmplă să fie singur la părinţi, întrece cu mult această sumă dar în familiile numeroase, se ivesc economiile producţiei în mare, întrucât copiii mai mari îngrijesc de cei mai mici, iar aceştia din urmă poartă ce rămâne dela fraţii lor mai vrâstnici. După cât se pare, cheltuelile întreţinerii unui copil se menţin cam la aceeaş cifră, între un an şi optsprezece. Natura cheltuelilor se schimbă, dar suma rămâne aceeaş şi contrar impresiilor generale, nu se cheltueşte mai mult pe fete decât pe băieţi.

Scăzând din cele 2.250.000 naşteri ale primului an, rata morţei de 175.000, rămân 2.075.000 pentru care, socotind că s'ar fi cheltuit câte opt sute de dolari în aceşti doi ani de moratoriu, realizăm dintr'un condei economia de 1.660.000.000 dolari (300.000.000.000 lei). Cum însă aceşti 175.000 de copii au putut împlini prea bine vârsta de şase luni, economia realizată asupra scurtei lor vieţi, ar fi de 200 dolari de cap sau alţi 35.000.000 dolari, pe cari adăugându-i la suma precedentă, am avea 1.695.000.000 dolari. Cheltuiala de întreţinere a copiilor din cel de-al doilea an, s'ar ridica la jumătatea acestei sume, adică la 847.500.000 dolari, iar economia totală pe ambii ani s'ar ridica la 2 miliarde 542.000.000 dolari (420.000.000.000 lei).

Adăuăgnd la cifra de mai sus 1.212.000.000 dolari, cari am văzut că se cheltuesc cu naşterile şi înmormântările, am avea un total de 3.750.000.000 dolari (600.000.000.000 lei). Şi dacă s'ar pune la socoteală multe alte cheltueli mărunte ce se fac cu aceste ocazii, suma ar trece de 4.000.000.000 dolari. Astfel că Mrs. Sanger care spune că economiile realizate cu acest moratoriu ar ajunge să pună capăt crizei, nu exagerează câtuş de puţin.

Dar aceasta e numai o latură a problemei. In teorie, un ban economisit e un ban câştigat, numai că această economie s'ar face în detrimentul câtorva clase de profesionişti, cari ar fi siliţi să şomeze din cauza acestui moratoriu.

Doctorii, infirmierele şi spitalele maternitătii au absolută nevoie de cei 250 dolari pentru fiecare copil născut. Timp de doi ani spitalele acestea vor fi goale ca nişte staţiuni balneare în cursul iernei. Dar cum personalul lor trebue să trăiască, vom vedea aceşti experimentaţi profesionişti împrăştiându-se şi îmbrăţişând diferite alte ocupaţiuni, iar clădirile se vor închide, schimbându-li-se scopul. Fabricile şi magazinele ce produc şi vând articole de îmbrăcăminte pentru nouii născuţi, vor înceta orice activitate pe timp de 24 de luni.

Apoi, închipuindu-se că după trecerea acestui răstimp, lucrurile vor reintra în normal şi că vieţi noui vor începe să apară iar din 13 în 13 secunde, micuţii aceştia vor găsi o lume extrem de nepregătită pentru ei. Spitalele, doctorii, legiunile de infirmiere şi fabricanţii vor trebui reorganizaţi după cei doi ani petrecuţi în alte ocupaţii.

Copiii sunt nişte clienţi mici, e drept, dar sunt atât de mulţi şi consumul lor e atât de important, încât comerţul depinde de ei tot atât cât depinde de sezoane şi de răsăritul soarelui. Ei rămân un debuşeu constant, pe care se poate conta până când cresc, devenind producători şi consumatori totodată.

In fiecare toamnă, apare în mod normal în circulaţie o cantitate mai mare de bani decât deobiceiu şi o stimulaţie generală în afaceri, odată cu deschiderea şcolilor, când încep a se face tot soiul de cumpărături, începând cu cărţile şi tot felul de alte rechizite şi terminând cu diverse articole de îmbrăcăminte.

Aceşti doi ani goi, ar dezechilibra un secol întreg. Grădiniţele de copii s'ar închide timp de doi ani, iar valul de pupitre goale s'ar întinde apoi asupra şcolilor superioare şi universităţilor.

Pentru fiecare etapă din viaţa unui om, industria are ramuri prin care se pregăteşte să-i satisfacă nevoile. Astfel, se clădesc anual aproximativ un milion de case noui, cu apartamente mici, menite să adăpostească perechi de tineri căsătoriţi. Fabricile de mobile, pânzeturi, argintării şi alte produse prepară stocuri tot pentru nouile familii.

Ce s'ar întâmpla cu aceste industrii, când timp de doi ani, n'ar mai apărea noui perechi? Cu siguranţă că am vedea o nouă depresiune. Ar veni apoi timpul când milioanele generaţiei pierdute ar fi trebuit să dea copii la rândul lor — alţi clienţi pierduţi pentru comerţ. Şi în cele din urmă, cum nu s'au născut, nu vor avea cum să moară, astfel că ar veni şi rândul antreprenorilor de pompe funebre, să le simtă lipsa.

Inaintea acestor pierderi se ridică însă un mare avantaj şi anume: timp de doi ani nu se vor mai adăoga populaţiei criminali, idioţi, trântori şi alte creeaturi cu neputinţă de întrebuinţat, ceeace va asigura tribunalelor şi poliţiei un răstimp de odihnă, — căci după cum a spus şi doamna Sanger, anii aceştia de generală mize-

(Continuarea în pag. 24)

MISTERUL parfumurilor

Care e originea parfumurilor şi importanţa lor dealungul veacurilor? Care e parfumul preferat al oamenilor? Dar al animalelor? Veţi afla din cele ce urmează.

PARFUMUL şi efectele sale au constituit întotdeauna un mister atât pentru bărbat cât şi pentru femee, care i-a încercat puterile şi primejdiile într'o mai mare măsură. Dicţionarul spune că parfumul este o mireasmă plăcută — dar ceeace pare agreabil unui individ poate fi adesea desagreabil pentru altul. Un anumit parfum poate fascina un bărbat, făcându-l să se simtă atras în mod irezistibil de femeea care-l întrebuinţează, dar mijlocul acesta e foarte puţin sigur şi poate tot atât de bine să respingă pe bărbatul vizat.

Studiind acest ciudat capitol al parfumurilor, savanţii au ajuns la descoperirea că în industria lor se întreţes două ramuri de ştiinţă, cu totul diferite. Pe de-oparte, chimistul îţi poate analiza şi combina numeroase parfumuri, iar de pe alta, psihologul e singurul în stare să determine pentruce unele mirosuri atrag, pe când altele resping, pentru ce unele parfumuri sunt preferate în special de către femei, iar altele de către bărbaţi; şi pentruce un parfum ce place unui individ are darul de a-l desgusta pe altul.

Natura e prima fabricantă de parfumuri, dar nici ea nu reuşeşte să mulţumească toate gusturile. Deşi majoritatea bărbaţilor şi a femeilor vor recunoaşte de comun acord că mireasma ce se degajează dintr'un câmp cu flori e îmbătătoare, câinele dotat cu cel mai ascuţit simţ olfactiv, va rămânea perfect indiferent, dacă acel câmp nu conţine întâmplător o plantă cunoscută în ştiinţă sub numele de Chenopodium Olidum. In acest caz, va fi cuprins de o veselie frenetică, aspirând mireasma şi manifestându-şi plăcerea prin rostogoliri în stratul acestor flori. Deşi, pentru ca să vedeţi cât de puţin coincid gusturile canine cu cele umane, aflaţi că această plantă e numită de englezi în limbaj popular: „stinking goosefoot" (picior de gâscă rău mirositor).

Faptul că o simplă emanaţie în aer poate dezechilibra judecata unui bărbat, făcându-l să dorească violent o femee, se explică prin evoluţia creerului uman. Centrul de judecată rece şi limpede, este „cortexul cerebral". Aceasta e partea care rezistă tentaţiilor, care cântăreşte consecinţele şi-l avertizează pe om să fie precaut şi să nu precipite lucrurile. Când se pierde în apele unor ochi frumoşi, atrăgători, aceasta e partea care-l aminteşte de scumpetea vieţii, de pensii alimentare şi alte responsabilităţi ce-şi asumă prin căsătorie, determinându-l să se depărteze mai înainte de a fi prea târziu.

Din fericire pentru „romantic" însă, acest rigid gardian are un punct vulnerabil şi anume: unele mesagii ale mirosului au darul de a-i slăbi vigilenţa. Cortexul cerebral a apărut în structura strămoşilor noştri pre-umani, unde s'a exercitat milioane de ani, aşa cum se exercită astăzi încă la animalele mai inferioare, unde nu serveşte la deliberare, ci numai la determinarea unor mici şi rapide decizii: retragere sau înaintare.

Ieşind din vizuină, animalul ridică în aer nările-i tremurânde şi adulmecă. Dacă mirosul îi spune că omul sau o altă creatură primejdioasă, se află prin apropiere, reintră imediat în adăpostul său; dacă acesta-i indică prezenţa vre-unui vânat, el porneşte imediat să cerceteze şi eventual să captureze. Cortexul animal nu se opreşte să analizeze, el lucrează cu un impuls rapid şi năvalnic. Cât despre cortexul uman, chiar dacă a evoluat devenind un organ de gândire, nu şi-a pierdut totuş vechile caractere şi mai poate fi încă influenţat de mirosuri. Acest fapt face să se întrebuinţeze anual parfumuri în valoare de câteva miliarde de lei — uneori, cu rezultate surprinzătoare.

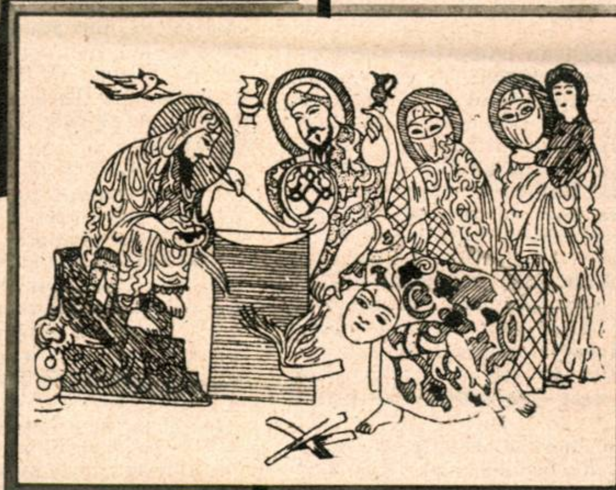
Animalele sălbatece par a se naşte cu simţuri olfactice extrem de ascuţite, ce le spun dela prima inhalaţie încotro trebuie să se îndrepte. Omul e în această privinţă cu mult mai puţin dotat. Mirosul se educă însă în parte şi la el, prin experienţă. Şi aci se mai observă ceva: foarte adesea ni se întâmplă nu numai să ne obişnuim cu mirosuri urâte, dar să ajungem chiar a le savura. Spre exemplu, roquefortul este una din brânzeturile considerate printre „delicatese", dar încercaţi numai să convingeţi un copil să guste din el, după ce i-a simţit mirosul!

Mirosuri considerate în genere desgustătoare, pot, prin diferite asociaţii să determine gânduri idilice, înduioşări lacrimale chiar.

Acesta e cazul unui tânăr, îndrăgostit de o fată alături de care lucrase într'o fabrică de clei de peşte şi pe care avu durerea s'o vadă murind. Odată cu această pierdere, fu silit să-şi părăsească meseria, pentrucă mirosul de peşte putred îi aducea mereu înainte imaginea iubitei şi ori decâte ori i se întâmpla să treacă pe lângă una din aceste fabrici, ce răspândea puternicele emanaţii ale cleiului, devenia trist, era cuprins de dor şi desnădejde.

Nu e deloc exclus că femeea care ar fi vrut să-l cucerească, şi-ar fi ajuns scopul intrând într'o fabrică de clei şi lăsând să i se impregneze în păr şi haine mirosul pe peşte stricat.

Cu toate că o mare parte din bărbaţi critică cu vehemenţă întrebuinţarea parfumurilor, sexul opus e convins că în fond sunt cu toţii nişte sentimentali şi ştiinţa e de părere că această convingere corespunede în totul adevărului. Arta seducţiei cu ajutorul parfumurilor n'are să ajungă însă niciodată o ştiinţă exactă, pentrucă nu se poate determina care mireasmă anume va avea darul să atragă pe fiecare bărbat în parte.

Multe femei cred că ar trebui să utilizeze un parfum individual, care să se potrivească personalităţii lor, aşa cum o anumită culoare se armonizează cu ochii sau cu părul. Aceasta e însă o eroare; e ca şi cum pescarul n'ar întrebuinţa decât o momeală asortată la barba pe care o poartă.

In acest caz, sunt ţinute în seamă numai gusturile peştelui pe care vrea să-l prindă.

Dacă bărbatul întrebuinţează parfumuri, femeea nu va câştiga mult întrebuinţând aceleaşi combinaţii căci şi dacă poate fi sigură că nu-l va respinge, în nici un caz nu-l va atrage. Bărbatul nu întrebuinţează niciodată parfumul care-l îmbată. Presupunând că mireasma violetelor e cea care-i impresionează în mod agreabil raţiunea, evocându-i o primă iubire sau poate vagi amintiri din copilărie, el nu va utiliza acest parfum.

D-rul J. C. Thompson, în recenta-i carte „Misterul şi vraja parfumurilor", epuizează subiectul şi ne arată cât de puternică a fost influenţa parfumurilor, din cele mai vechi timpuri. Astfel, fenicienii, egiptenii şi grecii făceau un întins comerţ în antichitate cu droguri parfumate, mirodenii şi uleuri. Uleiul de crini era foarte apreciat în Egipt şi exportat în mari cantităţi spre alte colţuri de lume. Mireasma uleiurilor îngropate cu Tutankamon se mai simţia încă în mormântul său, după fabulosul răstimp de 3.000 de ani.

Regina Hatshepsu a Egiptului, care a trăit prin anul 1600 a. Chr. a trimis odată cinci corăbii să-i caute şi să-i aducă smirmă, mirodênia sa favorită din ţări străine. Arabii au fost primii cari au perfecţionat distilarea uleiurilor volatile de flori. Esenţa de trandafiri a devenit parfumul favorit al turcilor, pentrucă se spunea că rozele apăruseră acolo unde pământul fusese udat de sudoarea lui Mahomet.

Cleopatra, oricât era ea de seducătoare, recurgea totuş într'o largă măsură şi la parfumuri. Se spune că le întrebuinţa mai mult disolvate în apă. Chiar punţile corăbiilor ei erau atât de saturate de parfumuri, încât li se simţia apropierea dela o milă. Au căutat oare spionii Cleopatrei să afle ce miresme vor face pe Antoniu şi chiar pe calculatul Cesar să-şi piardă minţile? Nu e exclus, dar în orice caz, anticul vamp şi-a păstrat secretul.

Parfumul, care se spune că ar fi avut efectele seducţiei asupra regelui Henric al VIII-lea, avea următoarea reţetă :

„Şase linguriţe de apă de roze, şase linguriţe şi un sfert de zahăr fin pisat, două grăunţe de mosc şi un gram de chilimbar cenuşiu. Toate acestea se fierbeau încet timp de cinci—şase ore".

Regina Elisabeta întrebuinţa o compoziţie de mosc, apă de Damasc şi zahăr. Napoleon întrebuinţa apă de Colonia, dar parfumul care-l seducea, era moscul, întrebuinţat de împărăteasa Josephina, deşi se plângea uneori de această preferinţă a consoartei sale. Fosta ţarină a Rusiei, care şi-a dominat totdeauna bărbatul, întrebuinţa esenţă de Cipru, dar acest parfum n'a reuşit să-i câştige simpatiile bolşevicilor, cari au masacrat-o împreună cu toată familia ei.

La Atena, utilizarea parfumurilor ajunsese atât de departe, încât fiecare părticică a corpului avea un parfum special, obiceiu împotriva căruia Socrate protesta :

„Nici un bărbat nu se parfumează pentru bărbaţi, iar în ce priveşte femeile, cum vă puteţi închipui că le-aţi putea plăcea astfel, când ele înşile sunt saturate de miresme?

La 1770 se depunea cu solemnitate în parlamentul englez, următorul proect de lege:

„Toate femeile indiferent de rang şi profesie, fie că sunt fecioare sau văduve, care vor seduce şi atrage în matrimonie pe unul din supuşii Majestăţii Sale prin parfumuri, vopsele, dinţi şi păr falş, tocuri înalte şi alte artificii, vor primi sancţiunile prevăzute în legea curentă pentru vrăjitorie, iar căsătoria contractată în asemenea condiţiuni, va fi considerată ca neavenită".

Această lege ce tindea să apere pe holtei, nu s'a promulgat însă.

D-rul Thompson găseşte că anumite parfumuri sunt pentru unii indivizi atât de nesuferite, încât produc dureri de cap şi chiar greţuri. Mulţi suferinzi de friguri galbene ar vrea ca întrebuinţarea parfumurilor să fie socotită un delict de înaltă trădare. Vătămătoare pot fi chiar miresmele ce ne plac. Un jurnal francez înregistra de curând cazul unei tinere femei, care-şi îmbibase rufăria, vestmintele şi întregul apartament cu „patchouli".

„Urmă o pierdere totală a poftei de mâncare, insomnie, depresiune sufletească şi în cele din urmă, deveni o victimă a neurasteniei".

„Există o ciudată deosebire" spune autorul „între mirosurile preferate de bărbaţi şi cele preferate de femei. Acestea din urmă, manifestă un gust pronunţat pentru parfumuri, în a căror combinaţie intră mentă, citronellă, trandafir sau violete — într'un cuvânt miresme dulci, slabe; pe când bărbaţii preferă moscul, livănţica, cedrul şi santalul".

Cronicile Evului Mediu pomenesc în repetate rânduri de persoane moarte în „mireasma sfinţeniei", ceeace pare să fie mai mult decât o simplă figură de stil. In special sfântul Policarp e cel despre care se spune că ar fi exalat un miros foarte dulce la moartea sa.

Citând un medic american, D-rul Thompson spune că „mirosul sfinţeniei" are o explicare neuropatică. Se pare că această emanaţie se producea în cursul unor exaltări religioase, şi a unor manifestări de isterie sau că se datorau unei boli organice. Americanul citează cazurile unor persoane suferind de un flegmon sau altă rană în stare de supuraţie, ce exalau mirosuri foarte asemănătoare cu aroma fragilor, — produse de invazia puroiului.

„Mirosul sfinţeniei" ne spune d-rul George Dumas, din Paris, „a fost comparat cu parfumul de crin, trandafir, violete, şi ananas".

El atribuie „mirosul sfânt" al Sf. Tereza acetonemiei diabetice, întrucât se ştie că respiraţia suferinzilor de diabet are un miros particular, foarte dulce.

Şi acum, înaintea atâtor mirosuri câte vedem că asaltează nările umane, nu ne rămâne decât să considerăm o binefacere faptul că nervii simţului olfactiv obosesc foarte repede.

V. ST.

Ferestrele oblonite

Dăm aci povestea unui sacrificiu extraordinar; o femee tânără şi frumoasă, amăgită de fratele iubitului ei, a evitat un fratricid, retrăgându-se pentru 20 ani în singurătate. Dar cum... vom vedea mai jos...

ERAM funcţionar la Compania Regală Africană a Pionierilor, când în toamna anului 1774, am fost trimis în depărtatele insule Scilly, în căutare de informaţii, pe cari numai d-l Robert Lovyes putea să le dea. Acesta, după o tinereţe aventuroasă, petrecuse opt ani în robie la negrii din Gambia. In urmă, strângând o avere considerabilă, o băgase în întreprinderile Companiei. Şi trăia de douăzeci de ani, retras, la Tresco. Dar niciodată, în timpul acestor douăzeci de ani, nu se atinsese de capital şi nici măcar de dobânzile sale, astfel încât averea lui nu înceta să crească, fără niciun profit vizibil pentru el. Nu-mi puteam explica cum un om bogat putea să dispreţuiască până într'atât averea. Deaceea am căutat, în călătoria mea, să descopăr cauzele straniei recluziuni pe care şi-o impunea.

Am debarcat în portul New Grimsey din Tresco, pe un amurg cenuşiu de Septembrie, şi-am întrebat de d. Lovyes. Indicaţiile ce mi se dădură mă îndreptară, prin înălţimile plantate cu iarbă neagră, până la Dolphin Town, care, domina Old Grimsey Sound şi insula Sfântă Elena. Dolphin Town, nu se poate făli decât cu o duzină de biete case, răsleţite printre drobiţele spinoase şi ferigi.

Una din aceste case îmi atrase atenţia: căci, în primul rând, ea avea două caturi, ceeace o înălţa cu un etaj deasupra celorlalte; pe urmă, toate ferestrele erau închise ermetic, şi luau, în acest sfârşit al zilei, înfăţişarea melancolică a unei corăbii părăsite în largul mării. Ea se ivia în mijlocul minusculului sat, înconjurată de o grădiniţă plină de mărăcini, pe care o închidea un gard de lemn. Dela portiţa gardului ducea spre casă o potecă gloduroasă. Pe partea dreaptă a potecii, aproape de tot, se afla un puţ prevăzut cu o găleată şi o manivelă. Insetoşat de drumul ce-l făcusem, am pătruns în grădină şi am scos apă din puţ. Intre puţ şi casă, paşi deschiseseră pe iarbă o cărare îngustă, şi văzui cu mirare că ghizdurile erau umede de stropituri recente. Casa era deci locuită.

O privii din nou. Dar oblonanele îşi păstrau taina. Nici o lumină nu se zăria prin crăpături. Curios, m'am apropiat, şi, depe o movilă prielnică observării, constatai că oblonanele erau alcătuite din scânduri grosolane, bătute în cuie la cercevele. Curiozitatea-mi crescând, mă dusei, sub pretext de a întreba de adresa d-lui Lovyes, să bat în uşă. Bătăile mele nu treziră în casă decât un ecou de dezolare şi de singurătate. Bătui din nou, mai tare. Pe urmă îmi lipii urechea de tăblia uşii şi percepui atunci, foarte deslușit, foşnetul unei rochii. Imi reţinui răsuflarea, ca să aud mai bine. Sgomotul se repetă, mai slab, urmat de un altul care mi se păru al unei uşi ce se închide. Mă îndepărtai fără să slăbesc din ochi etajul superior, de unde gândiam că putea să privească cineva, ca să vadă cine a bătut: dar ferestrele rămaseră oarbe şi mute. La stânga şi la dreapta mea scânteiau luminile satului; şi imaginea femeei, zidită de vie ca într'un mormânt, însufleţind singură întunericul voit al acestei locuinţe, lua în ochii mei proporţii fantastice.

Deodată, îndărătul meu, balamalele portiţei scârţâiră. Mă ascunsei în umbra casei. Un om trecu, ducându-se spre uşă. Deşi era încovoiat, totuş părea de o statură puţin obişnuită. Purta un coş pe braţ. Depuse coşul pe prag şi se întoarse îndată. Auzii odată, de două ori, scârţâitul portiţei, pe urmă un clinchet, când ivărul recăzu. Intrigat cum eram, nu m'am putut opri să nu cercetez coşul: am constatat că el cuprindea merinde. Era acolo un mister, care devenia turburător, iritant. Mă mirai că o femee îşi impunea o claustraţiune atât de aspră.

Intre timp, îmi adusei aminte că afacerile mele mă cheamă şi-mi reluai drumul spre casa d-lui Lovyes. Locuia deasupra lui Merchant's Point, la capătul de Nord al micului port Old Grimsey, într'o lungă clădire bătând în castaniu închis. Il găsii la masă, spărgând nuci, în trista-i sufragerie. Era un bătrân gentleman pipernicit, de vreo şaizeci de ani, dar care arăta mai mult şi avea aerul unui om în declin. Abia îi comunicai scopul vizitei mele, că mă opri.

— Demersul d-voastră nu mă priveşte pe mine, zise el. E o greşeală asupra persoanei. D-voastră căutaţi pe d. Robert Lovyes, pe când eu sunt fratele său John. E adevărat că am fost capturaţi în Africa. Am fugit amândoi în acelaş timp dela negri: aceştia ne urmăriră; fratele meu căzu străpuns de o săgeată şi-l lăsai aproape mort pe teren. Acum... mă ierţi, dar nu ştiu ce mai e cu el...

Auzisem, într'adevăr că d. Robert Lovyes avea un frate; nu ştiam însă că trăia tot la Tresco. D. John Lovyes vru să mă reţină. Dar timpul fiindu-mi măsurat, îl rugai să-mi arate drumul, la care lucru nu consimţi decât cu destulă rea voinţă. Nevoit să trec din nou prin Dolphin Town, cercetai încă odată casa cu ferestrele oblonite. Coşul cu merinde fusese ridicat; o găleată goală îi luase locul. Dar lumina tot nu se vedea. Imi urmai drumul şi sosind la d. Robert Lovyes, înţelesei şovăirea fratelui său. D. Robert locuia la marginea bărăganului, aproape de mare, într'o colibă demnă de cel din urmă dintre pescari. Nu departe de acolo, se afla pe nisip o barcă mare: locuitorul colibei trăia pe semne din pescuit. Bătui. Un om veni să-mi deschidă.

— D. Robert Lovyes? întrebai.

— Eu sunt.

Şi mă introduse în bucătăria sa, mică şi săracă, dar curată şi luminată de un foc bun. Mă pofti să intru, zic, şi surprinderea mea se îndoi când recunoscui în el, după mersul său, după statura lui, după umerii săi aduşi, pe însuş omul pe care-l văzusem aducând coşul în grădină. Il privii cu băgare de seamă, în largul meu, fără a-i descoperi nici o asemănare cu fratele său. Era mai îndesat, mai vânjos, foarte bărbos; şi pe când părul d-lui John era pudrat în jurul capului, ca o coamă nepieptănată. Nu era între ei decât o diferenţă de doi ani, dar părea să fie de zece. Ii explicai ce mă aducea la dânsul. Mă pofti la masă şi mâncarăm peşte proaspăt, pe care-l servi el însuş. In timpul mesei, îmi dădu informaţiile pentru care venisem. Dar nu prea eram atent la ce-mi spunea. Averea lui, a cărei cifră o ştiam, îmbrăcămintea lui, o haină goasă şi scurtă de marinar, pe care o purta cât mai firesc din lume şi nişte cizme mari, uşurinţa cu care vorbia despre fluviile depărtate din Africa, totul contribuia să-mi încurce gândurile, fără a mai pune la socoteală taina casei închise şi a raporturilor sale cu ea. Fui ispitit de mai multe ori să-l întreb, dar felul lui de a fi, mă făcu să renunţ. Sfârşi prin a observa neatenţia mea.

— Trebue să fiţi obosit, bombăni el. Nu pot să vă găzduesc la mine, din lipsă de loc. Dar am un tânăr prieten, care, din fericire se găseşte la Tresco; nu mă îndoesc că mă va obliga primindu-vă.

Mă conduse la o casă de ţară, foarte aproape de mare.

— Prietenul meu, zise el, se numeşte Ginver Wyeth. Deşi e originar din acest ţinut, nu stă aci, căci e institutor în Anglia. Şi-a pierdut mama şi din cauza asta a venit aici.

D. Wyeth mă primi foarte amabil. Se exprimă cu o îngrijire care, din partea unui fiu de pescar, mă mira şi pe care mi-o lămuri dela sine, fumând o pipă, după plecarea d-lui Lovyes.

— Datorez totul d-nei Lovyes. Aceasta m'a luat la ea de mic, m'a învăţat primele noţiuni ale gramaticii şi mai târziu, m'a înscris la liceul din Falmouth.

D-na Lovyes? strigai eu.

Nu auzisem niciodată vorbindu-se de o d-nă Lovyes.

— Da, răspunse el.

Şi coborîndu-şi glasul:

— V'aţi dus până la Merchant's Point, spuneţi? Atunci aţi trecut prin faţa „Nebuniei lui Crudge": o casă cu două etaje, cu un puţ în grădină...

— Da.

— Acolo locueşte ea.

— Indărătul ferestrelor ei, fără lumină... ea?

— Iată douăzeci de ani de când trăeşte în mijlocul nostru, fără să se fi arătat o singură dată. Nici chiar lui Robert Lovyes.

Se opri. Aşteptai, nădăjduind că nu va întârzia să-şi reia povestirea. In cele din urmă, trebui să rup tăcerea.

Şi povestii gazdei mele că văzusem pe Robert Lovyes aducând un coş în grădină.

— Nu ştiam că d. Robert Lovyes e însurat, zisei eu, cu toată nepăsarea posibilă.

— Da, zise d. Wyeth. De două ori pe zi Robert se duce să